

Obsah

AKTUALITY

Ze zasedání Výkonného výboru KA ČR.....	2
Elektronická evidence tržeb odstartuje 1. prosince.....	2
Návrh zákona o řízení a kontrole veřejných financí.....	4
Senát vrátil do Sněmovny zákon o veřejných zakázkách	4

TÉMA ČÍSLA – KONSOLIDACE ČÁST II

Editorial	5
Konsolidace z pohledu zpracovatele	6
(Petra Dvořáková, Tereza Gluzová.....)	6
Libor Vašek)	6
Odložená daň v konsolidaci.....	12
(Jiří Pelák)	12
Konsolidace zahraničního podniku	16
(Marie Zelenková)	16
Specifika víceúrovňové konsolidace (Libor Vašek)	28
Není ekvivalence jako ekvivalence (Alice Šrámková, Libor Vašek).....	31
Kombinovaná účetní závěrka	37
(Milan Zelený)	37

RECENZE

Účetnictví, daně a audit v obchodních korporacích (Jana Skálová).....	43
--	----

e-příloha Auditor 4/2016

- Daně
- Zaznamenali jsme

Toto číslo vyšlo **5. 5. 2016**
Uzávěrka pro příjem podkladů
pro další číslo je **9. 5. 2016**

Regulace a rozvoj profese

Stanislav
Staněk

V těchto dnech, kdy dostáváte do rukou čtvrté číslo časopisu Auditor v roce 2016, by měla Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR projednávat další novelu zákona o auditorech. Je to dlouho očekávaná a avizovaná novela, která do české legislativy převádí zpřísněnou evropskou regulaci auditu, schválenou v roce 2014.

Ambicí ministerstva financí, jako předkladatele zákona, je ukončit celý proces schvalování novely zákona do 17. června, navrhuje proto urychlené schválení v prvním čtení. Důvodem je to, že toho dne vstoupí v účinnost evropské nařízení týkající se auditu subjektů veřejného zájmu. Nařízení je pro všechny členské státy EU, tedy i pro nás, účinné tak jako tak, i bez přijetí národního zákona. Situace, kdy novela zákona o auditorech nebude do 17. června schválena, pak vytvoří určité přechodné období, během něhož bude uplatnění požadavků nařízení u nás bránit neexistence související národní legislativy. Pro velkou část naší profese to nebude představovat žádný problém, většina auditorů totiž nepracuje se subjekty veřejného zájmu a požadavky nařízení na ně nedopadají. Dílčí potíže mohou vyvstat u společností, které jsou subjekty veřejného zájmu, a u jejich auditorů, pokud spoléhali na využití některých výjimek z požadavků nařízení, jak je má zavést zákon o auditorech. Největší možnou komplikací je pak stav, kdy nařízení dává určité úkoly dohledovému orgánu, ale ty není možno

plnit, protože národní legislativa neurčila, kdo je tímto dohledovým orgánem. Jinak řečeno, zákon o auditorech musí určit, že Rada pro veřejný dohled nad auditem je dohledovým orgánem pro auditory subjektů veřejného zájmu a plní úkoly dané nařízením. Než se tak stane, je dohled i další regulace auditu subjektů veřejného zájmu ve vzduchoprázdnu, což přináší řadu nejistot. Pokud by toto přechodné období bylo krátké, v řádu několika týdnů, asi by nevznikly nějaké praktické potíže. Při déle trvající nejistotě, čítající několik měsíců, mohou vyvstat konkrétní problémy, které by v konečném důsledku mohly poškodit obraz naší profese. To si rozhodně nepřejeme.

Doufejme tedy, že se potřeťi nenaplní pravidlo o politické krizi v době projednávání zákona o auditorech. Bylo tomu tak v roce 2008 (neschválený program schůze poslanecké sněmovny a zpoždění několika měsíců) i v roce 2013 (demise vlády, rozpuštění parlamentu a zpoždění zákona o více než rok).

Významná změna v regulaci profese, kterou přináší nová legislativa, je pro nás i podnětem k diskuzi o naší strategii. Od jejího schválení sněmem také uplynul nějaký čas a zhodnocení její aktuálnosti je tak na místě. Výbor pro regulaci a rozvoj profese předkládá výkonnému výboru komory k diskuzi různá dílčí témata naší strategie s cílem nalézt ty oblasti a aktivity, které nejvíce pomohou rozvoji naší profese a zlepšení jejího obrazu v očích veřejnosti.

Stanislav Staněk

předseda Výboru pro regulaci
a rozvoj profese KA ČR

Ze zasedání Výkonného výboru KA ČR

Výkonný výbor se na svém zasedání, které se uskutečnilo 11. dubna, zabýval jak standardní agendou, tak aktuální činností jednotlivých odborných výborů KA ČR. Významným bodem bylo projednání harmonogramu přípravy XXV. sněmu KA ČR a informace o postupu schvalování novely zákona o auditorech.

Výkonný výbor schválil:

- návrh Výboru pro auditorské zkoušky na osvobození žadatelů od dílčí části auditorské zkoušky ve smyslu § 8 odst. 3 zákona o auditorech,
- návrh Výboru pro auditorské zkoušky na neosvobození žadatelů od dílčí části auditorské zkoušky ve smyslu § 8 odst. 3 zákona o auditorech,
- návrh předložit Směrnici o udělování čestného členství v KA ČR ke schválení na listopadový sněm.

Výkonný výbor dále projednal

- a schválil dokument s pravidly jednotného školicího materiálu pro definovaná témata v rámci KPV,
- a schválil lokalitu pro konání výjezdního zasedání VV, DK a KK v roce 2017,
- návrh odpovědi Výboru pro správu profese na dotazy Policie ČR,
- a schválil postup zpracování odpovědi na dotaz auditora ve věci auditu vysokých škol,
- a schválil harmonogram přípravy XXV. sněmu KA ČR.

a vzal na vědomí:

- informaci o připravovaném setkání zástupců Výkonného výboru KA ČR s mladými auditory,
- informaci o připomínkovém řízení k novele zákona o dani z příjmu a odpověď na dotaz NBÚ,
- aktualizaci dokumentu o strategii KA ČR v oblasti komunikace,

- informaci o programu a místě konání výjezdního zasedání VV, DK a KK v roce 2016,
- zprávu o analýze potřeby novelizace vnitřních předpisů,
- informaci o účasti zástupců KA ČR na konferenci o reformě auditu v praxi, která se uskuteční 29. dubna 2016 na půdě NKÚ,
- informace o personálních změnách na sekretariátu úřadu KA ČR,
- aktuální informace o postupu projednávání novely zákona o auditorech,
- zápisy ze zasedání prezidia, výborů a komisí,
- legislativní monitoring,
- statistiku uložených kárných opatření.

Jiří Mikyna
ředitel úřadu
Komory auditorů ČR

Elektronická evidence tržeb odstartuje 1. prosince

Ve Sbírce zákonů vyšel 13. dubna v částce 43 zákon o evidenci tržeb pod číslem 112/2016 Sb., který zavádí pro podnikatele povinnost elektronicky evidovat veškeré tržby. O tomto zákoně jste si již mohli přečíst v aktualitách předchozích dvou čísel časopisu Auditor.

Oproti původnímu návrhu koalice odložila spuštění první etapy elektronické evidence tržeb (EET) týkající se ubytovacích a stravovacích služeb na 1. prosince 2016. O autentizační údaje bude možné žádat od 1. září 2016.

Ke stejnému datu byl vyhlášen pod č. 113/2016 Sb. doprovodný zákon, který zavádí slevu na dani z příjmů fyzických osob až 5 tis. Kč (při splnění určité minimální výše dílčího základu daně ze samostatné činnosti podle § 7 ZDP) pro poplatníka, jenž v daném období poprvé zaeviduje tržby podle zákona o EET. Tento zákon dále snižuje sazbu DPH ze současných 21 % na 15 % u stravovacích služeb k 1. prosinci 2016.

Evidenci bude podléhat široký okruh tržeb přijímaných v hotovosti (včetně platebních karet a stravenek).

U osob samostatně výdělečně činných jde v podstatě o všechny příjmy z jejich běžného podnikání. Výjimka je stanovena pro:

- příjmy, které nejsou předmětem daně
- nahodilé příjmy
- příjmy zdaněné srážkovou daní (např. autorské honoráře do 10 tis. Kč měsíčně).

Na ostatní příjmy fyzických osob, které neplynou z podnikání, se povinná evidence nevztahuje. Z režimu zákona o EET jsou například vyjmuty příjmy z pronájmu.

U poplatníků daně z příjmů právnických osob se bude povinná EET vztahovat na všechny příjmy z podnikání, pokud nejde o příjem, který

- není předmětem daně z příjmů,
- je nahodilý,
- podléhá dani vybírané srážkou podle zvláštní sazby daně,
- podléhá dani ze samostatného základu daně,
- je z jiné činnosti než podnikání.

Evidence se bude týkat nejen klasických prodejen, ale i stánků. Jinak tomu bude jen v případě, že obchodník inkasuje přímým převodem na účet neboli na fakturu.

Nařízením má vláda stanovit okruh tržeb, jejichž evidence by znemožnila nebo ztížila plynulý nebo hospodárný provoz – tyto tržby by byly z evidence vyjmuty. Evidence tržeb se nebude týkat občasného výtěžku pocházejícího např. z prodeje zeleniny či ovoce z vlastní zahrady, tržeb z jízdného v dopravních prostředcích, na palubách letadel, ve školních jídelnách, z provozování prodejních automatů a veřejných toalet. Evidovat se nebudou ani tržby státu, krajů nebo obcí, pošt, bank, pojišťoven, investičních a penzijních fondů a energetických a vodárenských společností.

Elektronická evidence tržeb je rozdělena do čtyř etap. Jako první se zapojí restaurace a hotely. Do půl druhého roku poté mají být evidovány všechny tržby až na tržby řemeslníků a vybraných výrob, které se pod zákon dostanou až nakonec.

Etapy zavádění EET

1. etapa od 1. 12. 2016 do 28. 2. 2017
ubytovací a stravovací služby (hotely, penziony, ubytovny, kempy, stravovací a pohostinská zařízení, restaurace, kavárny, catering atd.)
2. etapa od 1. 3. 2017 do 28. 2. 2018
velkoobchod a maloobchod (včetně stánkového prodeje)
3. etapa od 1. 3. 2018 do 31. 5. 2018
ostatní činnosti kromě těch ve 4. etapě – svobodná povolání (lékaři, veterináři, právníci, auditoři, daňoví poradci apod.), doprava, zemědělství, podnikatelé ve výrobě atd.
4. etapa od 1. 6. 2018
vybraná řemesla a výrobní činnosti (kadeřnice, maséři, opraváři počítačů, výrobci nábytku a oděvů a další)

Jaké kroky musí udělat podnikatel

Daňový poplatník, na něhož se vztahuje povinnost evidence, bude muset:

- požádat správce daně o autentizační údaje (zaregistrovat se do systému EET),
- pořídit si zařízení pro elektronickou evidenci tržeb (včetně zajištění přístupu na internet),
- v okamžiku tržby odeslat údaje správci daně o konkrétní tržbě,
- vyčkat na obdržení kódu konkrétní transakce,
- vydat účtenku s kódem identifikujícím konkrétní transakci.

Zákazník si na základě obdržené účtenky bude moci následně ověřit, zda mu nebyla vydána falešná účtenka, tedy zda byla konkrétní platba doopravdy zaevidována v systému EET. Ministerstvo financí původně navrhovalo povinnost zákazníka převzít účtenku, z tohoto požadavku však ministerstvo ustoupilo a z návrhu zákona tuto povinnost vypustilo. Bude tedy na zákazníkovi, zda účtenku bude či nebude požadovat – pokud ji požadovat nebude, zákon tím neporuší.

Opoziční strany ODS a TOP 09 podaly 5. dubna k Ústavnímu soudu stížnost proti sněmovní schůzi, na níž vláda prosadila zákon o evidenci tržeb. Vládní koalice podle nich nepostupovala v plném souladu s jednacím řádem, když předčasně ukončila rozpravu o zákoně.

Podle odborníka na ústavní právo Vladimíra Balaše by opozice mohla být se stížností úspěšná. Ústavní soud nemůže EET zrušit, pokud by však stížnost uznal, ve výsledku by to zrušením skončilo, míní Balaš. „Bylo-li by zrušeno usnesení o ukončení projednávání zákona, nebylo by totiž možné zákon považovat za projednaný, a tím ani za schválený a celá procedura by se musela vrátit“, řekl Balaš v ČT24.

-av-

Návrh zákona o řízení a kontrole veřejných financí

Návrh zákona o řízení a kontrole veřejných financí, který má nahradit stávající zákon o finanční kontrole ve veřejné správě (zákon č. 320/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů), bude po projednání s legislativou a provedení legislativně-technických finálních úprav předložen na jednání legislativní rady vlády. Poté bude legislativní proces pokračovat projednáním ve vládě a předložením do parlamentu.

Návrh zákona je již několikátým pokusem o reformu systému kontroly a auditu veřejných financí. Návrh zákona prošel od července do srpna 2015 meziresortním připomínkovým řízením, do něhož se zapojilo přes 100 připomínkových míst, včetně Svazu měst a obcí a Sdružení místních samospráv.

Účinnost zákona se navrhuje od 1. ledna 2018. Nový zákon by měl sjednotit a zjednodušit celý systém řízení a kontroly veřejných financí. Nově by mělo být jasně zakotveno, že se řídicí ekonomická kontrola bude provádět jen u operací, které může organizace ovlivnit. Tato úprava má odstranit stávající praxi, kdy jsou vytvářeny doklady o provedení řídicí kontroly u příjmových operací i v případech, kdy jde o nahodilé příjmy, které se stávají příjmem rozpočtu obce bez jejího zásahu. Jde zejména o tzv. zákonné příjmy.

Dále návrh zákona umožňuje, aby se u malých organizací účastnila řídicí ekonomické kontroly i osoba, která není zaměstnancem. Dnes zákon o finanční kontrole striktně stanoví, že funkci správce rozpočtu nebo hlavního účetního může vykonávat jen zaměstnanec dané obce.

Jedním z hlavních problémů, s nímž bylo třeba se vypořádat, je to, že návrh zákona dopadá stejně jako zákon o finanční kontrole na tisíce organizací o různé velikosti a s odlišnou strukturou. Proto předkladatel návrhu zákona dává organizacím volnost ve stanovení hodnoty a typu výdajových operací, u nichž bude

předběžné hodnocení prováděno. Návrh také stanoví kritéria pro povinné zřízení útvaru interního auditu jako důležitého nástroje ochrany veřejných financí. Dnes musí útvar interního auditu zřizovat všechny obce nad 15 tisíc obyvatel. Do budoucna má být počet obyvatel pouze jednou z podmínek. Dalším kritériem je například objem rozpočtu, objem poskytovaných dotací nebo počet zaměstnanců.

Původní návrh zákona předpokládal zrušení institutu přezkoumávání hospodaření územních samosprávných celků. Předkladatel od toho záměru upustil. Přezkoumávání hospodaření územních samosprávných celků zůstává zachováno v plném rozsahu, a to na základě výslovného požadavku územních samosprávných celků uplatněného v prvním kole připomínkového řízení. Ministerstvo financí vytvoří pracovní skupiny k přezkoumávání hospodaření, jejichž cílem bude vyhodnocení stávající právní úpravy, poskytované metodické podpory a dohledu a případně návrh dalších legislativních či nelegislativních opatření.

-av-

Senát vrátil do Sněmovny zákon o veřejných zakázkách

Zákon o veřejných zakázkách, předložený ministerstvem pro místní rozvoj, poslala horní komora parlamentu 6. dubna zpět do poslanecké sněmovny. Senátoři požadují, aby norma začala platit později. Účinnost chtějí posunout až na šest měsíců od vyhlášení ve sbírce.

Více času by mělo pomoci uživatelům zákona, aby se na chystané změny dostatečně připravili. Vláda původně navrhovala, aby předloha platila už za tři měsíce od vyhlášení.

Posunutí účinnosti by mohlo znamenat postih od Evropské komise. Tři evropské směrnice, které zákon obsahuje, se totiž měly do českého práva dostat do 18. dubna.

Zákon o veřejných zakázkách by měl zadatelům umožnit vyloučit ze soutěže nespolehlivé uchazeče, zadavatelé budou také moci vybrat více hodnotících kritérií, než je pouze nejnížší cena.

-av-

Editorial

Původní záměr věnovat jedno jarní číslo časopisu Auditor konsolidaci byl záhy po obdržení prvních příspěvků pozměněn a redakční rada se rozhodla rozdělit toto téma na dvě čísla, protože je třeba dát mu více prostoru. A tak jsme v dubnu téma začali a nyní v květnovém čísle v něm pokračujeme. Pokud jste předchozí číslo časopisu Auditor nečetli, případně jeho obsah již zapoměli s ohledem na řadu jarních pracovních úkolů, které se na vás hrnou, máme pro vás malé připomenutí. Minulé číslo bylo laděno spíše koncepčně – od diskuze konceptu ovládnání, úvahy nad sestavením první konsolidované účetní závěrky přes specifika auditu konsolidované účetní závěrky, vymezení role skupinového auditora a auditora složky až po pojednání o daňových rizicích při auditu skupiny. Jediný příspěvek ilustrující pomocí příkladů proces konsolidace je věnován dekonsolidaci v důsledku prodeje dceřiného podniku.

Tento měsíc je tomu naopak; číslo je postaveno na techničtějším příspěvcích, které ilustrují vybrané konsolidační postupy. Proces konsolidace od přípravné fáze po závěrečné ověření

konsolidované účetní závěrky aneb jak na konsolidaci, co vše je třeba učinit před vlastní agregací dat, jaké nástroje k tomu lze využít, co je tzv. konsolidační balíček a jiné postřehy z vlastních zkušeností jsou přiblíženy v příspěvku Petry Dvořákové a Terezy Gluzové. Do tohoto příspěvku jsem promítl i já některé své „zážitky“ z konsolidací pomocí programu MS Excel.

Další dva příspěvky vycházejí primárně z IFRS a poskytují řadu ilustrací, neboť se věnují oblasti, jejichž úprava v českých účetních předpisech chybí. U nich je třeba si pro inspiraci otevřít IFRS, ač je konsolidace sestavována dle českých účetních předpisů. Jde o článek zachycující problematiku odložené daně v konsolidaci od Jiřího Peláka a konsolidace zahraničního dceřiného podniku a související cizoměnové přepočty od Marie Zelenkové. K nim lze připojit můj příspěvek upozorňující na specifika víceúrovňové konsolidace, která jednoznačně z popisu konsolidačních postupů v účetních předpisech nevyplývají – jak ocenit konsolidační rozdíl (ČR), resp. goodwill (IFRS) v nepřímo drženém dceřiném podniku, jaký

je související dopad na ocenění menšinových, resp. nekontrolních podílů.

Na rozdíl od příspěvků, které se týkají konsolidačních postupů při plné metodě konsolidace, se spolu s Alicí Šrámkovou v dalším článku věnujeme ekvivalenční metodě. Ta je s konsolidacemi spojována v širším rozsahu, když od konsolidace dceřiných podniků přejdeme k zachycení majetkových účastí s podstatným vlivem. Pointa příspěvku tkví v upozornění, že o ekvivalenci mluví české účetní předpisy i IFRS, ale pokaždé vyplyne z jejího použití v účetních výkazech jiné ocenění finanční investice. Příspěvek se snaží upozornit na nepřesnosti přenesené do úpravy ekvivalence v českých účetních předpisech.

Specifikem v účetním výkaznictví, které má blízko ke konsolidaci, jsou kombinované účetní výkazy, které neznají české účetní předpisy ani IFRS, ale přesto mohou nastat situace, kdy je vhodné je sestavit. Jim věnovaný příspěvek Milana Zeleného uzavírá druhé z čísel časopisu Auditor, které spojilo téma konsolidací.

Libor Vašek

editor tohoto čísla časopisu

Konsolidace z pohledu zpracovatele

Petra Dvořáková

Tereza Gluzová

Libor Vašek

Důvody k sestavení první konsolidované účetní závěrky mohou být různé. Ať už z důvodu novelizace českých účetních předpisů nebo z interního požadavku vedení, případně v důsledku uskutečněné akvizice a vstupu nového vlastníka, jste postaveni před úkol sestavit první konsolidovanou účetní závěrku a říkáte si, jak na to? Co vše je třeba udělat, aby byla v požadovaném termínu auditovaná konsolidovaná účetní závěrka vyhotovena a zveřejněna? Především je nutné včas začít, neboť konsolidace není jen „víkendová“ záležitost. Je třeba promyslet všechny její aspekty – od rozhodnutí, jaké společnosti konsolidovat, jaká účetní pravidla použít, jaké nástroje ke konsolidaci využít, kdo konsolidaci a její výstupy ověří až po časový harmonogram.

Konsolidace je rozmanitý proces, který může vylekat a vy od něj utečte, nebo naopak uhranout tak, že jej začnete milovat. Rozhodně nelze nic namítat proti tvrzení, že patří mezi oblasti tzv. pokročilého účetnictví (*advanced accounting*). V učebnicích není mnoho informací o tom, jak ve skutečnosti probíhá konsolidace reálné skupiny, ať už máme před sebou konsolidaci dvou společností, nebo stovky. Učebnice poskytují výklad existujících pravidel a ilustrují jejich použití na smyšlených příkladech, aby si každý ujasnil, co je třeba. Pak ale přijde realita, kde je nutné zkonsolidovat společnosti, které mají různá účetní období, používají různou měnu, vzájemně si prodávají zboží či výrobky, jedna společnost využívá FIFO a druhá vážený aritmetický průměr pro oceňování zásob, mají odlišný přístup k tvorbě opravných položek k pohledávkám, mají vzájemný nájemní vztah, poskytují si úvěry, dceřiná společnost vyplácí dividendy mateřské společnosti atd. Ve výčtu vzájemných vztahů a z nich plynoucích transakcí by bylo možné ještě dlouho pokračovat, přičemž do řady z nich může vstoupit i originalita těch, kteří transakce z různých důvodů provádějí.

Bez ohledu na účetní systém, v jehož rámci a dle jehož pravidel má být konsolidovaná účetní závěrka sestavena, je vhodné rozlišit tři na sebe navazující fáze:

1. Příprava a zásadní rozhodnutí
2. Vlastní proces konsolidace
3. Vyhotovení konsolidované účetní závěrky a její ověření auditorem

Následující text strukturovaný podle uvedených fází přibližuje úkony, které by měly být obvykle učiněny

pro zdárné sestavení a následné zveřejnění konsolidované účetní závěrky. Pojmout a zobecnit zde všechny detaily konsolidace však není možné, řada postupů je „personalizovaná“ k vykazujícímu podniku a konsolidačnímu celku a je značně ovlivněna prostředky, které jsou k dispozici pro zpracování konsolidace.

1. Příprava a zásadní rozhodnutí

Předtím, než začnete konsolidovat, aneb fáze přípravy

Pokud si představujete konsolidaci zejména jako agregaci účetních výkazů a související eliminaci vzájemných vztahů, jste již ve fázi druhé. Ještě před ní musí podnik (resp. jeho vedení), který je v postavení mateřského podniku, přijmout řadu rozhodnutí. Jde zejména o to:

- kdo bude pověřen zajištěním konsolidace a bude odpovědný za celý proces konsolidace;
- zda bude konsolidace zpracovávána uvnitř podniku vlastními prostředky, nebo externě;
- zda v případě interního zpracování konsolidace postačí prostředky (software, kapacita lidí), které má podnik k dispozici, nebo bude třeba investovat do nových;
- jaké účetní jednotky budou konsolidovány, tj. jaké je složení a struktura konsolidačního celku;
- jak bude probíhat zpracování konsolidace v závislosti na struktuře konsolidačního celku; zda přímou metodou na úrovni mateřského podniku, nebo postupnou metodou dle subkonsolidačních celků;
- jaké jsou termíny zpracování konsolidace, kdy musí být auditovaná konsolidovaná účetní závěrka zveřejněna, a od tohoto odvodit termíny pro dílčí úkony;
- kdo bude konsolidovanou účetní závěrku ověřovat; zda mají podniky v konsolidačním celku shodnou síť auditora, zda bude třeba někde auditora změnit či zda některé složky konsolidačního celku projdou auditem poprvé.

Příprava je zásadní pro jakýkoliv projekt a u konsolidace tomu není jinak. Rozhodnutí, zda bude konsolidace zpracována interně s vlastními zdroji, nebo externě s využitím poradenské společnosti, zásadně ovlivní další proces konsolidace. Je možná snadnější obrátit se na poradce, kteří od podniku získají potřebné informace, zpracují konsolidaci, komunikují s auditorem a podniku předají finální výstup. Je to jistě vhodné řešení pro zpracování „nárazové“ konsolidace, případně prvotní konsolidace, pokud s ní nikdo v podniku nemá zkušenosti, ale neměl by to být přístup dlouhodobý. Zejména v situaci, kdy je třeba mít konsolidované výsledky častěji v průběhu účetního období (sestavují se mezitímní účetní závěrky), by se měla zvažovat konsolidace interně, vlastními zdroji. Přenesením

úkolu na osobu mimo podnik se do jisté míry ztrácí i interní kontrola nad procesem a jeho výstupy.

Jaký použít software

S interním zpracováním souvisí otázka disponibilních zdrojů, tedy softwarových nástrojů a lidského kapitálu. Mají současní zaměstnanci (účetní) kapacitu zpracovávat navíc i konsolidaci? Mají s konsolidací zkušenosti? Je třeba najmout novou sílu se zkušenostmi do ekonomického oddělení? Vybavenost je provázána se softwarovými nástroji, které má nebo může mít podnik k dispozici. Ke zpracování konsolidace lze použít tabulkový procesor typu MS Excel; v něm je ale třeba konsolidaci zpracovávat spíše ručně (možná za použití vhodných maker), každoročně se vracet k minulosti, činit úpravy minulých let, kontrolovat kontinuitu vlastního kapitálu a provádět řadu vlastních kontrol, které nás ujistí, že postupujeme bez chyb. Excel je bezpochyby vhodným nástrojem pro konsolidaci s malým počtem podniků v konsolidačním celku, s menším objemem vzájemných transakcí a pro konsolidaci v prvním či druhém roce. Provádět konsolidaci složitějšího konsolidačního celku v Excelu po delší dobu již s sebou nese riziko chyb, zvyšuje se časová náročnost zpracování a nemusí existovat přímá úměra mezi tím, že když to takto bylo činěno minulý rok, musí to být letos snadnější a rychlejší (a tedy i za méně peněz).

Alternativou tabulkového procesoru je speciální konsolidační software (SW), který proces konsolidace výrazně automatizuje a zrychluje. Jeho použití může zavést buď nový vlastník, který podnik a jeho dceřiné podniky koupil a potřebuje je nově zahrnout do své konsolidované účetní závěrky, nebo musí padnout rozhodnutí takový SW nástroj pořídit. Konsolidační SW nabízí společnosti SAP, Oracle a další. Součástí konsolidačního SW jsou konsolidační pravidla, která jsou definována při implementaci a průběžně doplňována a upravována. Díky nim umí konsolidační SW většinu konsolidačních postupů automaticky zpracovat (dochází k tzv. automatickým úpravám) – agreguje data zahrnovaných podniků, eliminuje vzájemné vztahy, používá vhodné měnové kurzy, zachovává historii a k ní přidává vývoj v běžném období. Konsolidačních pravidel je v systému celá řada a většinou fungují správně, takže celé sestavení konsolidace ulehčují. Podnik tím získává obrovskou výhodu, která však také něco stojí. Pro složitější skupiny složené z řady podniků v různých zemích s požadavkem na častější než jen roční poskytování konsolidovaných výsledků není racionálnějšího řešení než rozumná volba konsolidačního SW.

Přizvání auditora

Auditor by neměl být ke konsolidaci přizván až v závěru, kdy je mu předložena konsolidovaná účetní závěrka k ověření. Je naopak užitečné mít auditora domluveného dříve, než celý proces konsolidace začne, neboť je jednodušší s ním spolupracovat a vyjasňovat

některá specifika procesu konsolidace již na počátku a v jeho průběhu než odstraňovat nedostatky následně během auditu. S konsolidací současně přichází nový rozměr auditu, a to v podobě skupinového auditora, který ověřuje konsolidovanou účetní závěrku, vydává k ní výrok a komunikuje s auditory jednotlivých složek, kteří pro něj ověřují podniky vstupující do konsolidace. S auditorem začíná spolupráce často již při vymezování konsolidačního celku a identifikaci podniků, které mají být do konsolidace zahrnuty. S tím souvisí vyjasnění toho, zda u některých podniků nebude zapotřebí audit pro účely konsolidace, případně zda skupinový auditor souhlasí s auditorem složky, i když není zahrnut do stejné sítě auditorských společností.

Konsolidační celek

Identifikace konsolidačního celku souvisí s existencí ovládnání, které má podnik nad jinými podniky. Konceptu ovládnání byl věnován článek Vladimíra Zelenky v časopisu Auditor č. 3/2016 a lze na něj odkázat pro bližší seznámení s tím, jak je ovládnání stanoveno v českých předpisech, resp. v IFRS. Pro samotný proces konsolidace je důležité vědět, jaké společnosti jsou součástí skupiny, kolik jich je a jakou strukturu konsolidačního celku vytvářejí. Toto by v zásadě mělo být známo všem jednotkám zahrnutým do konsolidace, aby všechny byly schopny vymezit transakce s podniky ve skupině od transakcí ostatních. S počtem jednotek v konsolidačním celku bude stoupat náročnost procesu konsolidace a budou tím řízena i některá rozhodnutí (např. zda mít konsolidační software). Vzhledem k tomu, že konsolidace podniku probíhá od okamžiku získání ovládnání do jeho pozbytí, musí být u všech podniků zahrnutých do konsolidace zřejmé časové období, tj. kdy došlo k jeho akvizici, tedy od kdy je konsolidován, a kdy došlo k jeho prodeji, případně likvidaci, tedy do kdy je konsolidován.

Je to důležité zejména pro správné zahrnutí výnosů a nákladů do konsolidované výsledovky, pokud k akvizici nebo pozbytí došlo v průběhu účetního období. Je-li struktura skupiny vymezena a časově ohraničena, přichází její odsouhlasení auditorem.

S vymezením konsolidačního celku souvisí i spřízněné strany, tedy podniky, které nejsou součástí konsolidačního celku, ale jsou s ním v určitém propojení, např. vyšší mateřský podnik, nejvyšší vlastník, členové vedení společnosti, společnost vlastněná jednatelem, případně jeho manželkou. S rozsahem konsolidačního celku roste většinou i rozsah spřízněných stran. Je třeba dávat pozor na značné rozdíly mezi vymezením spřízněných stran podle českých předpisů a podle IFRS. Konsolidovaná účetní závěrka musí obsahovat informace o transakcích se spřízněnými stranami a vyplývajících zůstatcích, proto jsou součástí sběru dat pro konsolidaci.

Konsolidační balíček

Konsolidační balíček, to je kouzelné slovní spojení používané jak zpracovateli, tak auditory. Co si však pod tímto pojmem představíte? Jde o nástroj ke sběru dat za jednotlivé složky konsolidačního celku pro účely konsolidace. Jeho podoby mohou být různé, od souboru v Excelu, který je následně agregován do vyššího konsolidačního souboru, po určité prostředí uvnitř konsolidačního softwaru, do něhož vstupují uživatelé v jednotlivých zemích a informace se v něm sdílejí napřímo. Jeho vymezení lze zobecnit na nástroj obsahující řadu informací, seskládaných do určité standardizované podoby, které jsou nutné pro zpracování konsolidace a sestavení konsolidované účetní závěrky a které je třeba získat od všech podniků zahrnutých do konsolidace. Běžnou součástí konsolidačního balíčku by měly být:

- identifikace společnosti, jeho funkční měny, rozvahového dne, měnových kurzů (pokud dochází k přepočtům pro účely konsolidace) a odpovědné osoby;
- účetní výkazy v jednotné struktuře dle struktury konsolidovaných účetních výkazů;
- předvahy v jednotném účetním rozvrhu napříč konsolidačním celkem;
- seznam vnitroskupinových transakcí a z nich plynoucích zůstatků – pohledávky, závazky vůči ostatním podnikům ve skupině;
- výnosy a náklady za dané období, případně pořízení aktiv, poskytnuté půjčky a z nich plynoucí úroky;
- detailní zobrazení rozvahových a výsledkových položek ve struktuře přílohových tabulek, které budou součástí konsolidované účetní závěrky;
- informace o peněžních výdajích a příjmech zejména v části investičního cash-flow a cash-flow z financování, které se sestavuje přímou metodou (je třeba rozlišovat cash-flow v rámci skupiny a mimo skupinu);
- transakce a zůstatky vůči spřízněným stranám;

- výčet vedených soudních sporů, poskytnutých záruk, evidovaných, ale nezaúčtovaných závazků (např. operativní leasingy).

Množství údajů obsažených ve formuláři bude záviset na rozmanitosti skupiny. Čím pestřejší a preciznější bude připravený konsolidační balíček, tím snadnější bude následná konsolidace. Obsah konsolidačního balíčku koresponduje s obsahem konsolidované účetní závěrky, strukturou účetních výkazů a tabulek, které jsou součástí přílohy. Konsolidační balíček doprovází často manuál, v němž jsou instrukce, jak jej společnost mají vyplnit a jaké informace jsou v jeho jednotlivých částech očekávány. Je-li manuál srozumitelný, lze tím zvýšit úroveň dat poskytnutých společnostmi.

Konsolidační balíček je výstup, který v rámci auditu konsolidované účetní závěrky ověřuje auditor složky konsolidačního celku, podepisuje jej a zasílá ve finální a ověřené podobě svému skupinovému auditorovi. Proto je vhodné si s auditory předem odsouhlasit i jeho podobu a obsah.

Instrukce s postupy

Aby mohly být informace za jednotlivé společnosti konsolidovány (zůstatky dlouhodobého majetku, zásob, rezerv, tržby, odpisy atd.), je nutné stanovit pro všechny společnosti uvnitř konsolidačního celku jednotná účetní pravidla. Většinou přitom jednotnost padá shora dolů, tj. pravidla určuje mateřský podnik a dceřiné podniky je musí dodržovat. Jde tedy zejména o:

- vymezení účetního období a rozvahového dne konsolidované účetní závěrky;
- pravidla odpisování dlouhodobého majetku – doba použitelnosti, nastavení zbytkové hodnoty, metoda odpisování;
- pravidla oceňování zásob – použití metody FIFO nebo váženého aritmetického průměru;
- přístup k tvorbě opravných položek k pohledávkám;
- pravidla odhadování rezerv, např. v souvislosti se záručním plněním;
- rozdílná klasifikace položek s ohledem na strukturu účetních výkazů používaných pro individuální a konsolidované účely;

Instrukce, které jsou předloženy k dodržování jednotlivým jednotkám, mají být tedy souhrnem základních účetních postupů uplatňovaných skupinou. Při tvorbě instrukcí by se měly vzít v potaz zejména oblasti, které jsou pro skupinu specifické, dále oblasti, u nichž pravidla umožňují více možností účtování, a případně oblasti, které účetní předpisy neupravují.

Práce s programy pro vyplnění balíčku a odsouhlasení vzájemných vazeb se liší od klasického účtování, proto instrukce obsahují odpovídající technickou podporu, která společnosti navede, jak požadovaná data zadat. Tím je zajištěn následný hladký průběh konsolidace po technické stránce.

2. Vlastní proces konsolidace

Poté, co jsou vyjasněny otázky kdo, koho, kdy a jak, se lze přesunout k samotné konsolidaci a spustit proces, u něhož lze vymezit několik dílčích a na sebe logicky navazujících kroků směřujících k sestavení konsolidované účetní závěrky.

Odsouhlasení vzájemných vazeb

V rámci konsolidace je třeba vyloučit dopad vzájemných vztahů a zůstatků, čemuž musí předcházet jejich odsouhlasení. Je přitom běžné, že si společnosti odsouhlasují vzájemné pohledávky a závazky, případně i náklady a výnosy. Je však nutné sesouhlasit také transakce přeprůdeje dlouhodobého majetku, zásob, finančního majetku a odsouhlasit si platby úroků v situaci, kdy jsou mezi podniky ve skupině úročené úvěry. Odsouhlasení může probíhat jednoduše za použití souboru Excel a e-mailové komunikace, nebo se opět nabízí možnost použití konsolidačního softwaru, který umožní zachytit specifika vzájemných vazeb. Odsouhlasení vzájemných vazeb a potvrzení zůstatků od jednotlivých společností mají v oku taktéž auditoři jednotlivých složek.

Pokud existují transakce mezi společnostmi, které pracují s jinou měnou, odsouhlasí se v měně transakce, čímž je zajištěno, že částka vzájemné vazby souhlasí a není ovlivněna například kurzovými přepočty. V některých případech se vzájemný vztah nepovede odsouhlasit ve shodné výši, případně vůbec, protože např. jedna společnost již uhradila před koncem účetního období, ale druhá prostředky ještě neobdržela. V případě pohledávek je třeba uplatnit přístup, kdy nejsou tvořeny nebo jsou při konsolidaci rušeny opravné položky k pohledávkám za společnostmi ve skupině.

Vyplnění konsolidačních balíčků

Při vyplňování konsolidačních balíčků je třeba si uvědomit, že údaje v nich nemusí být plně shodné s údaji prezentovanými v individuálních účetních výkazech. Nyní neberme v úvahu situaci, kdy je individuální účetní závěrka sestavena dle českých účetních předpisů a konsolidace dle IFRS. Důsledkem rozdílů mezi individuálními údaji a údaji v konsolidačním balíčku je rozdíl v používaných účetních pravidlech (to však lze často sjednotit, pokud je to vyžadované pro individuální účely) nebo reálné ocenění čistých aktiv uskutečněné k datu akvizice, z něhož musí konsolidace vycházet. Při vyplňování konsolidačního balíčku tak může nastat dvojitá situace u podniku ve skupině, který byl dříve nakoupen v akvizici:

- zná reálné ocenění k datu akvizice a je schopen v balíčku údaje upravit, přecenit je a vyplnit další informace odvozené z tohoto reálného ocenění;
- reálné ocenění nezná, při vyplňování konsolidačního balíčku vychází ze svých individuálních hodnot a do-

pad akvizice je do konsolidace promítnut až ve vyšší úrovni při agregaci dat za podnik ve skupině.

Některá aktiva a závazky se musí v konsolidačním balíčku reklasifikovat, protože jejich zachycení je z pohledu skupiny jiné než v individuální účetní závěrce jednotky. Příkladem mohou být s uvážením IFRS nemovitosti pronajímané jiné jednotce ve skupině, ale skupinou využívané pro vlastní účely – při konsolidaci musí dojít k přetřídění z kategorie Investic do nemovitostí do kategorie Pozemky, budovy a zařízení. Dalším příkladem mohou být úroky z úvěru od mateřské společnosti, které jsou poskytnuty za účelem pořízení dlouhodobého aktiva a jsou aktivovány do jeho ocenění pro individuální účely. V konsolidované účetní závěrce však žádné úroky existovat nemusí.

Je-li konsolidační balíček připraven v Excelu, jsou do něj natažena data z individuální předvahy podniku ve skupině, a ta jsou pomocí sloupců s uvážením podvojnosti upravena na data použitelná pro konsolidaci. Jeho zpracování může mít v kompetenci osoba v podniku, který je konsolidován, což je pro konsolidaci vhodnější, ale klade nároky na zpracovatele, tj. zda je v každém individuálním podniku někdo, kdo balíček dokáže správně vyplnit. Alternativně lze konsolidační balíčky za společnosti vyplňovat samotnými zpracovateli konsolidace.

Dopady změn v konsolidačním celku

Komplikací každé konsolidace bývají změny v konsolidačním celku, kterými může být zejména akvizice nového podniku nebo prodej dosud konsolidované společnosti. Může však také nastat navýšení majetkových podílů nebo jejich snížení, vznik menšinových podílů či dojít k restrukturalizaci uvnitř skupiny, přeprůdeji jednotek mezi sesterskými společnostmi, kdy se nemění skupina jako celek, ale mění se její struktura a mohou se měnit subkonsolidační celky.

Prý vám tady hoří konsolidační balíčky.

Kresba: Ivan Svoboda

V tomto ohledu je využití konsolidačního software výrazně lepší než zpracování v Excelu. Každopádně je třeba zaznamenat všechny změny a udělat propočty dopadu, ať již jde o akvizici – reálné ocenění, identifikace goodwillu (IFRS) či konsolidačního rozdílu (ČR), menšinových podílů nebo o prodej – vyčíslení zisku či ztráty z prodeje nebo změny majetkových podílů. Dle českých účetních předpisů se při těchto transakcích mění konsolidační rozdíl, zatímco v IFRS nikoliv a jde o kapitálovou transakci.

Konsolidační pravidla (při využití konsolidačního softwaru)

V případech, že se pro konsolidaci používá speciální software, jsou jeho součástí konsolidační pravidla, definovaná při přechodu na tento software. Pravidla zapisují do konsolidace automatické úpravy a dá se říci, že dělají konsolidace za vás.

Konsolidačních pravidel je v systému celá řada a většinou fungují správně, takže celé sestavení konsolidace ulehčují. Jsou ale i situace, kdy je změna v konsolidačním celku příliš komplikovaná a pravidlem ji v podstatě ošetřit nelze; v takových případech je pak třeba do konsolidace zasáhnout manuální úpravou.

Sestavení kurzovního listku

Finálním úkonem před samotnou agregací dat je přepočítání individuálních dat obsažených v konsolidačních balíčcích na měnu, v níž je sestavována konsolidovaná účetní závěrka. Pokud český mateřský podnik sestavu je konsolidovanou účetní závěrku v českých korunách a její součástí jsou údaje za slovenský dceřiný podnik, jehož primární měnou je euro, musejí být jeho údaje přepočteny z EUR na CZK, aby je bylo možné agregovat s údaji mateřského podniku. Postup pro přepočítání, resp. volba měnových kurzů je odlišná při použití IFRS a českých účetních předpisů a přepočtená struktura vlastního kapitálu není shodná. Více o tomto tématu článek Marie Zelenkové na str. 16.

Agregace dat

Jsou-li vyplněny a ověřeny konsolidační balíčky jednotlivých podniků ve skupině a jejich údaje přepočteny na jednotnou měnu konsolidace, je možné začít s agregací dat. Lze se setkat se dvěma způsoby agregace dat:

- nasčítání konečných zůstatků jednotlivých účtů k rozvahovému dni konsolidované účetní závěrky; způsob využívaný při zpracování konsolidace pomocí souboru v Excelu, kdy se ve své podstatě sčítají předvahy jednotlivých společností;
- přičítání obrátů daného období za každý jednotlivý účet jednotného účtového rozvrhu; způsob využívaný v konsolidačních softwarech, který se blíží klasickému účetnictví.

Vyloučení vzájemných vazeb

Pokud jsou data za jednotlivé podniky ve skupině sečtena, musí být v dalším kroku eliminovány vzájemné vazby – dopady vnitroskupinových transakcí na výsledovku, započteny vzájemné pohledávky a závazky a vyloučen jejich dopad z rozvahy. Zde je nesporná výhoda konsolidačního softwaru, neboť eliminace probíhá většinou automaticky a je třeba jen zkontrolovat, zda po jejím zpracování nejsou někde nevyložené zůstatky, např. protože došlo při zadávání údajů k chybě (mohl být chybně uveden partner transakce, měna transakce apod.). V souboru Excel se většinou eliminace zadávají ručně jako podvojná úprava agregovaných dat.

S vylučováním vzájemných vztahů svým způsobem souvisí i vyloučení vlastního kapitálu dceřiného podniku k datu akvizice s majetkovou účastí mateřského podniku.

Manuální úpravy (při využití konsolidačního softwaru)

Pokud je ke konsolidaci využíváno prostředí MS Excel, jsou veškeré úkony činěny ručně (pokud není případně nadefinováno vhodné makro) – agregace dat, eliminace vzájemných pohledávek a závazků atd. Konsolidační SW všechny běžné úkony činí automaticky, jsou-li prvotní informace v konsolidačním balíčku zadány správně. I tak se však manuálním zásahům nelze úplně vyhnout a většinou musí být učiněny nějaké ruční zápisy nad rámec automatického procesu i v konsolidačním SW. Příkladem může být odpis konsolidačního rozdílu, resp. znehodnocení goodwillu v IFRS. Lze jimi také revidovat údaje vyplněné v konsolidačním balíčku chybně.

Kontrola

Finální etapou konsolidace je její kontrola. Většinou lze říci, že pokud se odsouhlasí pohyb vlastního kapitálu mezi počátkem a koncem účetního období a aktiva se rovnají součtu závazků a vlastního kapitálu, žádná významná chyba v procesu konsolidace nebude. Dále je například nutné ověřit, zda:

- a) účet majetkových účastí v dceřiných společnostech vykazuje nulový zůstatek,
- b) byly správně vykázány všechny změny v konsolidačním celku,
- c) vzájemné vazby jsou eliminovány bez větších rozdílů,
- d) eliminace nerealizovaných zisků z minulých let jsou správně vykázány i tento rok,
- e) manuální zásahy do konsolidace byly správně zadány,
- f) byly všechny konsolidační změny vhodně promítnuty ve výpočtu odložené daně (více k tomuto tématu článek Jiřího Peláka na str. 12).

3. Vyhotovení konsolidované účetní závěrky a její ověření auditorem

Závěrečnou fází celé konsolidace je vlastní sestavení konsolidovaných účetních výkazů a navazující přílohy do podoby dokumentu, který je následně zveřejněn. Auditóři se do procesu konsolidace obvykle zapojují až ve chvíli, kdy je vytvořena alespoň první verze přílohy a mají pro audit z čeho vycházet (výjimkou jsou diskuze o nastavení konsolidačního celku a konsolidačního balíčku v přípravné fázi, o čemž bylo pojednáno dříve). Je-li využíván konsolidační software, prochází procesem auditu i jeho nastavení – auditóři si ověří nastavení konsolidačních pravidel pro automatické úpravy a prostředí systému. Tento audit většinou probíhá v rámci předauditu, aby nedošlo ke zdržení při ověřování již připravených výstupů. Při samotném auditu konsolidace se kontrolují již jen manuální úpravy a konsolidace jako celek. Lze se setkat i s přístupem, kdy si auditor vytváří z údajů obsažených v konsolidačních balíčcích, které jsou ověřeny auditorem složky, vlastní konsolidaci. Tu následně srovnává s předloženou konsolidací, a není-li významných rozdílů, potvrzuje konsolidovanou účetní závěrku a vydává výrok.

Petra Dvořáková
Tereza Gluzová
Libor Vašek

Ing. Petra Dvořáková je absolventkou Fakulty financí a účetnictví Vysoké školy ekonomické v Praze. Po dvouletém působení na pozici asistenta auditora nastoupila v roce 2009 do skupiny J&T Finance Group SE jako specialista konsolidace. Zpočátku se ve své pozici zaměřovala na tvorbu účetních politik skupiny a zpracování konsolidací finančních a hotelových holdingů, nyní pracuje spíše jako supervisor. V současné době působí

také jako konzultant pro konsolidace a IFRS ve společnosti LVC, s.r.o.

Ing. Tereza Gluzová absolvovala v roce 2014 magisterský obor Účetnictví a finanční řízení podniku na VŠE v Praze. Nyní působí na katedře finančního účetnictví a auditingu jako interní doktorandka a své studium zaměřuje na oblast konsolidací a podnikových kombinací. Od roku 2012 pracuje na pozici specialista konsolidace ve skupině J&T Finance Group SE, kde se věnuje přípravě konsolidovaných účetních závěrek a metodice IFRS.

Ing. Libor Vašek, Ph.D. je již více než šest let členem výboru Komory certifikovaných účetních a od prosince 2013 je jejím předsedou. Má dlouholeté zkušenosti v oblasti účetnictví, specializuje se na použití Mezinárodních standardů účetního výkaznictví (IFRS) a konsolidace podnikových skupin. Působil několik let jako zkušební komisař v systému certifikace účetních, nyní je recenzentem zkouškových zadání. Je členem Metodické rady Svazu účetních, zastupuje Komoru certifikovaných účetních v Národní účetní radě a působí jako odborný asistent na katedře finančního účetnictví a auditingu Fakulty financí a účetnictví VŠE v Praze. Již během inženýrského studia na VŠE v Praze působil jako asistent v tuzemské účetní a auditorské společnosti a od roku 2003 pracuje jako odborný lektor pro oblast IFRS a konsolidací. V roce 2004 získal dekret školitele IFRS a v roce 2010 stupeň účetní expert v systému certifikace účetních. Je absolventem Vysoké školy ekonomické v Praze, na níž ukončil své magisterské studium a pokračoval dále v interním doktorském studiu na katedře finančního účetnictví a auditingu. Je spoluautorem několika odborných publikací a učebnic, svými odbornými články přispívá do českých a slovenských časopisů.

Odložená daň v konsolidaci

Jiří Pelák

České účetní předpisy neobsahují žádné zvláštní požadavky na vykazování odložené daně v konsolidované účetní závěrce. Mohlo by se zdát, že to není téma, které by se týkalo konsolidace, protože konsolidovaná účetní závěrka nemá nic společného se stanovením daně z příjmů ať už skupiny, nebo jejích jednotlivých členů.

Avšak není tomu tak. Jelikož konsolidovaná účetní závěrka nabízí na skupinu jiný, komplexnější pohled než individuální účetní závěrky, bude i pohled na problematiku odložené daně komplexnější. Pro stanovení odložené daně se v konsolidaci použijí obecná pravidla upravující vykazování odložené daně v českém účetnictví. Zároveň je třeba tyto postupy podrobit vyhodnocení, zda jsou pro účely konsolidované účetní závěrky vhodné.

V konsolidované účetní závěrce se lze s odloženou daní setkat zejména v těchto případech:

- odložená daň převzatá z individuálních závěrek společností tvořících konsolidační celek,
- odložená daň v důsledku přecenění položek aktiv a případně dluhů na úrovni konsolidace, přičemž jejich daňová hodnota zůstala nedotčena,
- technicky může přicházet v úvahu odložená daň z konsolidačního rozdílu,
- odložená daň z eliminací vnitroskupinových transakcí, které z daňového pohledu eliminovat nelze,
- potenciální odložená daň ze zhodnocení investice do dceřiné společnosti nad její pořizovací cenu (daňovou hodnotu), a to v důsledku kumulace zisku v dceřiné společnosti nebo v důsledku převedení účetní závěrky dceřiné společnosti z vykazování v zahraniční měně do české měny.

Odložené daně z individuálních závěrek

Do konsolidované účetní závěrky jsou s položkami aktiv a dluhů přebírány i odložené daňové pohledávky a odložené daňové dluhy. Pro tyto položky je typický absolutní zákaz kompenzace, pokud odložená daňová pohledávka pochází z jiné společnosti konsolidačního celku než odložený daňový dluh. Je to z toho důvodu, že daňové povinnosti si zásadně řeší každá společnost sama; proto mezi daňovými základy jednotlivých společností nelze provádět ani kompenzace. Každá společnost má vztah se „svým“ finančním úřadem a pro každou společnost jsou relevantní daňové sazby z vlastní jurisdikce. Pro výpočet konsolidované

odložené daně se tak nepoužívá jednotná „skupinová“ sazba daně a nepoužívají se kompenzace mezi daňovými pohledávkami a dluhy, nedošlo-li k jejich kompenzaci již na úrovni příslušné individuální účetní závěrky.

Odložená daň z „přecenění“

Čistá aktiva dceřiných společností se k datu pořízení investice do dceřiné společnosti oceňují reálnou hodnotou. V individuálních závěrkách však k žádnému přecenění nedochází a nedochází ani k žádnému přecenění pro daňové účely. Účetní hodnota majetku v konsolidaci se tak může lišit od účetní hodnoty téhož majetku v individuální účetní závěrce, a ta se může lišit od daňové hodnoty tohoto majetku.

Rozdíl mezi účetní hodnotou majetku v individuální účetní závěrce a jeho daňovou hodnotou je zohledněn v odložené dani vykázané v individuální závěrce a není se jím tedy potřeba zvlášť zabývat (odložená daň se z individuální účetní závěrky „propíše“ do konsolidované automaticky – viz výše). Odložená daň z „přecenění“ je tedy odloženou daní pouze díky rozdílu mezi účetní hodnotou majetku v konsolidaci a účetní hodnotou majetku v individuální účetní závěrce. Vykázání této odložené daně je ilustrováno v následujícím příkladu.

Mateřská společnost M pořídila 80 % akcií dceřiné společnosti D za 800. Reálná hodnota aktiv společnosti D je 1000 a sazba daně z příjmů dceřiné společnosti je 20 %. Odložené daně na úrovni individuálních závěrek jsou vykázané v rámci běžných aktiv a dluhů a nejsou v příkladu nijak zvlášť zvýrazněny.

M			
Aktiva _M	1 600	VK	1 400
Inv.	800	Dluhy _M	1 000
Σ	2 400	Σ	2 400

D			
Aktiva	900	VK	520
		Dluhy	380
Σ	900	Σ	900

První konsolidovaná rozvaha je sestavena bez vlivu odložené daně:

M konsolidovaná			
Aktiva _M	1 600	VK	1 400
KR	304	MP	124
Aktiva	900	Dluhy	380
A - přecenění	100		
		Dluhy _M	1 000
Σ	2 904	Σ	2 904

V konsolidované rozvaze je patrné nahrazení investice 800 z individuální rozvahy matky (zvýrazněná položka) čistými aktivy dcery v celkové výši taktéž 800 (včetně konsolidačního rozdílu KR a menšinového podílu na vlastním kapitálu dceřiné společnosti MP).

Konsolidační rozdíl a menšinové podíly byly vypočteny takto:

$$\text{KR: } 800 - 0,8 \times [(900 + 100) - 380] = 304$$

$$\text{MP: } 0,2 \times [(900 + 100) - 380] = 124$$

Další konsolidovaná rozvaha již obsahuje odložený daňový dluh způsobený vyšší účetní hodnotou majetku v konsolidaci (odpovídající reálné hodnotě k datu pořízení účasti) než v individuální účetní závěrce:

M konsolidovaná			
Aktiva _M	1 600	VK	1 400
GW	320	MP	120
Aktiva	900	Dluhy	380
A - přecenění	100	ODD	20
		Dluhy _M	1 000
Σ	2 920	Σ	2 920

Odložený daňový dluh z přecenění 20 (= přecenění 100 x 0,2) způsobí vznik nových dluhů dceřiné společnosti. To povede k vyššímu konsolidačnímu rozdílu a také k nižším menšinovým podílům:

$$\text{KR: } 800 - 0,8 \times [(900 + 100) - (380 + 20)] = 320$$

$$\text{MP: } 0,2 \times 600 = 120$$

Pro stanovení odložené daně je třeba použít daňovou sazbu z jurisdikce dceřiné společnosti, neboť vyšší výnosy, které přinesou přeceněná aktiva, budou zdaňovány na úrovni dcery.

Uvedený odložený daňový dluh se neúčtuje proti zisku; místo toho ovlivňuje výši konsolidačního rozdílu a menšinových podílů (nikoli však podílů na zisku). Kromě uvedeného důvodu daného způsobem výpočtu konsolidačního rozdílu je to způsobeno tím, že tento odložený daňový dluh není důsledkem výsledkové operace, nýbrž (prostého) pořízení investice do dceřiné společnosti.

Zánik tohoto odloženého daňového dluhu se nicméně bude účtovat proti výsledku hospodaření, neboť bude důsledkem využití (odpisování) přeceněného majetku (což je operace ovlivňující výsledek hospodaření). Ilustrace je uvedena dále v části věnující se

vlivu eliminací vnitroskupinových transakcí na odloženou daň.

Stejně řešení uváděné pro „přecenění“ se použije i pro případná aktiva či dluhy, které budou vykázány v konsolidované účetní závěrce, ač v individuálních závěrkách pořízených dceřiných společnostech vykázány nebyly (např. majetek s nulovou hodnotou pořízený na finanční leasing nebo nehmotná aktiva vytvořená vlastními činnostmi dceřiné společnosti).

Odložená daň z konsolidačního rozdílu

Odložená daň z konsolidačního rozdílu je kontroverzní téma. Ačkoliv konsolidační rozdíl má účetní hodnotu a jeho daňová hodnota je nula (což způsobuje vznik přechodného rozdílu), většinou se v tomto případě přikláníme k argumentaci známé z IFRS, a to, že by neměla být zvyšována účetní hodnota aktiv (zde konsolidačního rozdílu) v důsledku toho, že jejich použití vyvolá nutnost placení vyšších daní.

Pro ilustraci je odložená daň z konsolidačního rozdílu naznačena zde:

M konsolidovaná			
Aktiva _M	1 600	VK	1 400
KR	400	MP	120
Aktiva	900	Dluhy	380
A - přecenění	100	ODD	100
		Dluhy _M	1 000
Σ	3 000	Σ	3 000

Konsolidační rozdíl ve výši 400 byl vypočten jako předchozí konsolidační rozdíl 320 vydělený částkou 0,8. To proto, že hledáme takovou výši konsolidačního rozdílu, která po vynásobení daňovou sazbou povede ke vzniku odloženého daňového dluhu, jenž bude přesně odpovídat zvýšení konsolidačního rozdílu (ve skutečnosti se jedná o součet nekonečné aritmetické řady, protože odložená daň z konsolidačního rozdílu zvyšuje konsolidační rozdíl, který zvyšuje z něj vycházející odloženou daň a tak stále dokola). Tento výpočet se také někdy označuje za „gross-up“ postup.

$$\text{ODD: } 20 + 400 \times 0,2$$

$$\text{KR: } 800 - 0,8 \times [(900 + 100) - (380 + 20)] - (-80) = 400$$

$$\text{MP: } 0,2 \times [(900 + 100) - (380 + 20)] = 120$$

Protože konsolidační rozdíl se váže výhradně k majoritnímu podílu na dceřiné společnosti, není odložený daňový dluh vykázán „celý“, ale jen v části způsobené konsolidačním rozdílem, to znamená, že je vykázána odložená daň připadající výhradně na majoritní podíly. Z toho důvodu nejsou menšinové podíly touto odloženou daní dotčeny.

Nicméně, jak již bylo uvedeno, většinou se z konsolidačního rozdílu odložená daň nepočítá, a to pro její obtížnou srozumitelnost (konsolidační rozdíl je vnímán jako „reziduum“, k jehož výkladu nijak nepřispějí poměrně složité matematické techniky). Dále proto

budeme vycházet z řešení, kdy z konsolidačního rozdílu odložená daň vykazována nebude.

Eliminace vnitroskupinových transakcí

V rámci vnitroskupinových transakcí jsou z pohledu odložené daně zajímavé transakce, kdy uvnitř skupiny dochází mezi jejími členy k prodeji majetku, který do konce účetního období zůstane aktivem člena skupiny. V tomto případě je nutné eliminovat vnitroskupinový zisk z takové transakce a s ním i zvýšení hodnoty prodaného majetku v důsledku prodeje za vyšší než původní pořizovací cenu (za kterou skupina majetek nabyla).

Protože prodej se odehrává mezi různými obchodními společnostmi a tedy různými poplatníky daně z příjmů, jedná se o standardně zdaňovanou operaci, v níž se prodejní cena stává vstupní cenou (tedy daňovou hodnotou) u kupujícího člena skupiny. Daňová hodnota se tedy změní, přičemž účetní hodnota se z pohledu skupiny nemění. To v případě prodeje se ziskem povede ke vzniku (potenciální) daňové pohledávky.

Transakci ilustruje následující příklad, který navazuje na předchozí příklad „nulté“ konsolidace. V tomto případě se bude jednat o nejbližší následnou konsolidaci, která bude vycházet z těchto individuálních závěrek:

M		D	
Aktiva	2 000	VK _{pův.}	1 400
Inv.	800	Zisk	200
		Dluhy	1 200
Σ	2 800	Σ	2 800

A		D	
	1 100	VK _{pův.}	520
		Zisk	100
		Dluhy	480
Σ	1 000	Σ	1 100

Investice mateřské společnosti se nezměnila a je oceněna pořizovací cenou. Zisk mateřské společnosti od předchozí konsolidace činí 200 a zisk dceřiné společnosti je 100.

Pro názornost je příprava následné konsolidace rozdělena do dvou kroků. V prvním kroku se abstrahuje od jakýchkoliv změn na úrovni konsolidace, konsolidovaná rozvaha zatím vychází pouze z nulté konsolidace (tj. je převzata výše konsolidačního rozdílu, výše přecenění na reálnou hodnotu a odloženého daňového dluhu) a z výše uvedených individuálních rozvah (tj. výše aktiv a dluhů v účetních hodnotách vedených v jednotlivých společnostech):

M konsolidovaná – první krok			
Aktiva	2 000	VK _{pův.}	1 400
		Zisk	200
KR	320	Zisk (M)	80
Aktiva	1 100	MP	140
A – přecenění	100	Dluhy	480
		ODD	20
		Dluhy	1 200
Σ	3 520	Σ	3 520

Výše zisku připadající na majoritní podíly činí 80 (0,8 x 100). Menšinové podíly jsou 140 = 0,2 x (1 200 – 500), z čehož podíl na zisku činí 20 (0,2 x 100).

V následujícím kroku dojde k zachycení dalších nutných konsolidačních úprav včetně jejich vlivu na odloženou daň. Předpokládáme odpisování konsolidačního rozdílu po dobu 20 let (tj. odpis ve výši 16) a odpisování majetku, který byl přeceněn na reálnou

hodnotu, po dobu 10 let (tj. odpis přecenění ve výši 10).

Dále předpokládáme, že došlo k prodeji zboží uvnitř skupiny, a to tak, že dceřiná společnost prodala mateřské společnosti zboží. Dceřiná společnost realizovala na prodeji zisk ve výši 20. Mateřská společnost zatím zboží dál neprodala. Pohledávky a dluhy z této transakce byly uhrazeny.

Sazba daně z příjmu mateřské i dceřiné společnosti činí 20 %.

Úpravy ve druhém kroku:

- Odpis konsolidačního rozdílu 16 sníží velikost konsolidačního rozdílu a majoritní podíl na zisku dceřiné společnosti.
- Odpis přecenění ve výši 10 sníží výši příslušného přeceněného majetku, dále majoritní podíl na zisku o částku 8 a menšinový podíl na zisku o částku 2.
- V důsledku odpisu se změní účetní hodnota majetku, což ovlivní výši odloženého daňového dluhu vzniklého v důsledku přecenění. Snížení odloženého daňového dluhu o 2 (z 20 na 18) zvýší majoritní podíl na zisku o 1,6 a menšinový podíl na zisku o 0,4.
- Vyloučení zisku dceřiné společnosti dosaženého na prodeji zboží 20 a nadhodnocení zboží drženého mateřskou společností 20. V majoritním podílu na zisku se vyloučí 16, v menšinovém 4.
- Z této eliminace vzniká odložená daňová pohledávka ve výši 4 (20 x 0,2), neboť daňová hodnota zboží se změnila, ale účetní hodnota zboží ve skupině zůstala stejná. Ačkoliv zdanitelný přechodný rozdíl vzniká u zboží drženého mateřskou společností, odložená daňová pohledávka

„náležitě“ dceřiné společnosti, neboť právě ona zdanila prodej zboží „předčasně“. Taktéž sazba daně se použije z jurisdikce dceřiné společnosti. Vznik odložené daňové pohledávky se z části 3,2 přičítá k majoritnímu podílu na zisku a z části 0,8 k menšinovému podílu na zisku dceřiné společnosti.

M konsolidovaná - 2. krok			
Aktiva	1 980	VK _{přv.}	1 400
		Zisk	200
KR	304	Zisk (M)	44,8
Aktiva	1 100	MP	135,2
A - přecenění	90	Dluhy	480
ODP	4	ODD	18
		Dluhy	1 200
Σ	3 478	Σ	3 478

Výpočet jednotlivých položek:

- Aktiva: 2 000 – (d) 20
- Konsolidační rozdíl: 320 – (a) 16
- A – přecenění: 100 – (b) 10
- Odložená daňová pohledávka: viz (e)
- Majoritní podíl na zisku: 80 – (a) 16 – (b) 8 + (c) 1,6 – (d) 16 + (e) 3,2 = 44,8
- Menšinové podíly: 140 – (b) 2 + (c) 0,4 – (d) 4 + (e) 0,8 = 135,2
- Odložený daňový dluh: 20 – (c) 2 = 18

Odložená daň ze zhodnocení investice

Z konsolidace ve druhém kroku je patrné, že původní investice v pořizovací ceně 800 byla nahrazena čistými aktivy dcery, která po odečtení menšinového podílu na nich činí 844,8. Zhodnocení tohoto podílu je způsobeno ziskem dceřiné společnosti.

Protože hodnota investice reprezentovaná v konsolidaci čistými aktivy dcery vzrostla nad úroveň její pořizovací ceny (daňové hodnoty), vznikl tak další přechodný rozdíl ve výši 44,8.

Jelikož nejčastějším způsobem realizace takového zhodnocení dceřiné společnosti je výplata dividend, odložený daňový dluh se z uvedeného titulu málokdy vykazuje. Výplata dividend mezi dceřinou a mateřskou společností je v rámci EU osvobozena od daně z příjmů, na zdanitelný přechodný rozdíl bude tudíž aplikována nulová sazba daně.

Odložená daň by přicházela v úvahu jen v případech, kdy by výplata dividend nebyla osvobozena (tj. jednalo by se o dceřinou společnost ze země mimo EU), nebo v případě, kdy by mateřská společnost chystala její prodej. Podle okolností by pak na přechodný zdanitelný rozdíl byla aplikována daňová sazba uvalená na výplatu dividend nebo na zdanění zisku z prodeje investic. Oproti tomu se v IFRS odložená daň nevykazuje ani v případě, kdy výplaty dividend nejsou osvobozeny, přičemž mateřská společnost neplánuje v dohledné budoucnosti vyplácení dividend připustit.

Níže uvedený příklad ilustruje situaci, kdy mateřská společnost předpokládá brzký prodej dceřiné společnosti. Sazba daně činí 20 %.

M konsolidovaná - 3. krok			
Aktiva	1 980	VK _{přv.}	1 400
		Zisk	200
KR	304	Zisk (M)	37,632
Aktiva	1 100	MP	133,408
A - přecenění	90	Dluhy	480
ODP	4	ODD	26,96
		Dluhy	1 200
Σ	3 478	Σ	3 478

Odložený daňový dluh se zvýší o 8,96 (44,8 x 0,2). Tato částka sníží zisk dceřiné společnosti v části majoritního podílu (o 7,168) i menšinového podílu (1,792).

Zhodnocení investice může být také způsobeno pohybem měnových kurzů, pokud je dceřiná společnost zahraniční společností. V takovém případě by však odložená daň neovlivnila výši zisku, nýbrž výši fondu vzniklého v důsledku přepočtu rozvahy z jedné měny do druhé.

Další úvahy nad odloženou daní v konsolidaci

V důsledku vzniku skupiny může dojít k tomu, že v dceřiné nebo mateřské společnosti dojde k přehodnocení pravděpodobnosti realizovatelnosti odložené daňové pohledávky, která do té doby nebyla vykazovaná.

Pokud se tak stane na úrovni dceřiné společnosti, tato odložená daňová pohledávka se vykáže a vezme se v úvahu při výpočtu konsolidačního rozdílu. V případě mateřské společnosti se postupuje standardně, tj. vykazání odložené daňové pohledávky v důsledku přehodnocení pravděpodobnosti její realizovatelnosti se zaúčtuje proti výsledku hospodaření.

Závěr

Závěrem bych chtěl upozornit, že tento článek byl zaměřený na plnou metodu konsolidace, a závěry v něm obsažené proto nemusí platit pro jiné konsolidační techniky.

Jiří Pelák

Ing. Jiří Pelák, Ph.D. absolvoval obor účetnictví a finanční řízení podniku na Fakultě financí a účetnictví VŠE v Praze, kde také na katedře finančního účetnictví a auditingu obhájil doktorskou práci a pracuje zde jako odborný asistent. Je zkušebním komisařem Komory auditorů ČR pro zkoušku z podnikových kombinací, částečně působil také v oddělení metodiky účetnictví a auditu Komory auditorů ČR. Od listopadu 2014 je členem Výkonného výboru KA ČR. Odborně se zaměřuje na účetní řešení fúzí a akvizic, IFRS, prevenci a odhalování defraudací v účetnictví a na auditing. Je auditorem vedeným v rejstříku KA ČR.

Konsolidace zahraničního podniku

Marie Zelenková

Sestavuje-li se konsolidovaná účetní závěrka za skupinu účetních jednotek, které zveřejňují své individuální účetní závěrky v odlišných měnách, je potřeba kromě samotného, mnohdy poměrně komplikovaného sestavení konsolidované účetní závěrky vyřešit ještě další problém související s převedením všech vykazovaných položek do jediné měny. Na tomto místě je vhodné připomenout, že směnný kurz se nemění pouze v průběhu času, ale může být rozdílný v různých zemích ke stejnému okamžiku. Proto ani za předpokladu, že je individuální účetní závěrka konsolidované účetní jednotky sestavena ve stejné měně, v jaké bude zveřejněna i konsolidovaná účetní závěrka, není vyloučeno, že nebude potřeba (např. z důvodu vyloučení vzájemných zůstatků mezi účetními jednotkami zahrnutými do konsolidace) upravit některé zůstatky vykazovaných položek o vliv změny směnného kurzu. Problematika převodu na jinou měnu se tedy týká jak převodu celé účetní závěrky do jiné měny, tak i převodu pouze jednotlivých zůstatků či transakcí uskutečněných mezi účetními jednotkami ve skupině.

To, v jaké měně se má sestavit konsolidovaná účetní závěrka, obvykle určuje mateřská jednotka. Mnohdy

mateřská jednotka určuje i konkrétní výši směnného kurzu platného pro všechny do konsolidace zahrnované účetní jednotky, a to právě proto, aby nedocházelo ke vzniku zbytečných kurzových rozdílů při vylučování vzájemných transakcí a zůstatků ve skupině. Nutně to však nemusí být ta měna, ve které sestavuje mateřská jednotka své individuální účetní výkazy. Teoreticky mohou nastat následující situace:

1. Konsolidovaná účetní závěrka se sestavuje ve stejné měně, v jaké sestavuje svou individuální účetní závěrku mateřská jednotka.
2. Konsolidovaná účetní závěrka se sestavuje ve stejné měně, v jaké sestavuje svou individuální účetní závěrku jiná účetní jednotka zahrnutá do konsolidace (např. dceřiná jednotka).
3. Konsolidovaná účetní závěrka se sestavuje v jiné měně, než ve které sestavují své individuální účetní závěrky jednotlivé účetní jednotky zahrnuté do konsolidace.

Nejčastěji je to právě měna vykazování mateřské jednotky, ve které je zveřejňována také konsolidovaná účetní závěrka (viz první bod). Z tohoto důvodu obvykle dceřiné, spoluovládané a přidružené jednotky zahrnuté do konsolidace potřebují převést svou individuální účetní závěrku do jiné měny. Tento příspěvek se s ohledem na rozsáhlost celé problematiky dále zabývá pouze sestavením konsolidované účetní závěrky pomocí plné metody konsolidace.

Sestavení konsolidované účetní závěrky podle IFRS

Mezinárodní standardy účetního výkaznictví se poměrně podrobně zabývají také problémem, kdy je účetnictví vedeno v místní měně, ale sestavení individuální účetní závěrky je požadováno v měně jiné, v tzv. funkční měně. Charakteristikou a odůvodněním sestavení účetní závěrky právě v této funkční měně, přestože lokální měnou je měna jiná, se zabývá IAS 21 – Dopady změn směnných kurzů cizích měn. Standard charakterizuje funkční měnu jako *měnu primárního ekonomického prostředí, ve kterém účetní jednotka vyvíjí svoji činnost*, a stanovuje kritéria, podle kterých lze určit, která měna je funkční měnou účetní jednotky. Funkční měna se podle standardu přednostně určuje podle následujících faktorů:

- je to měna, která hlavní měrou ovlivňuje **prodejní ceny zboží a služeb** (tj. ta měna, ve které jsou obvykle stanoveny a hrazeny prodejní ceny zboží a služeb), a země, jejíž konkurenční síly a právní předpisy převážně určují prodejní ceny zboží a služeb;
- je to měna, která hlavní měrou ovlivňuje **osobní náklady, náklady na materiál a ostatní náklady**

vynaložené na prodej zboží nebo služeb (měna, ve které jsou tyto náklady hrazeny).

Pro posouzení, která měna je funkční měnou účetní jednotky, lze dále vzít v úvahu:

- ve které měně vznikají zdroje financování (dluhy nebo vlastní kapitál);
- ve které měně jsou obvykle příjmy z provozních transakcí.

IAS 21 blíže zkoumá i to, zda je nebo není funkční měnou účetní jednotky zahrnuté do konsolidace stejná měna, ve které se sestavuje konsolidovaná účetní závěrka. Postup, pomocí kterého se transformuje účetní závěrka dceřiné jednotky z měny, v níž je sestavena, do měny, v níž bude sestavena konsolidovaná účetní závěrka, bude odlišný s ohledem na následující varianty:

1. lokální měna, ve které je vedeno účetnictví, je shodná s měnou, ve které bude sestavena konsolidovaná účetní závěrka, avšak funkční měnou dceřiné jednotky je měna jiná;
2. lokální měna, ve které je vedeno účetnictví, je shodná s funkční měnou dceřiné jednotky, ale konsolidovaná účetní závěrka má být sestavena v jiné měně;
3. konsolidovaná účetní závěrka má být sestavena ve stejné měně, jakou je funkční měna dceřiné jednotky, ale lokální měna, ve které je vedeno účetnictví, je měna jiná;
4. lokální měna, ve které je vedeno účetnictví, není shodná s funkční měnou a konsolidovaná účetní závěrka má být sestavena v jiné měně, než je měna lokální a než je funkční měna dceřiné jednotky.

Mohlo by se zdát, že v případě varianty 1. je zbytečné převádět účetní výkazy do funkční měny, když se konsolidovaná účetní závěrka sestavuje ve stejné měně, jakou je lokální měna dceřiné jednotky, ale není tomu tak. IAS 21 apeluje na to, aby ve výsledku hospodaření nebyly vykazované kurzové rozdíly, které ekonomicky „nenastaly“. Nejlépe tento problém přiblíží jednoduchý příklad.

Příklad 1. Převod účetní závěrky do funkční měny

Lokální měnou dceřiné účetní jednotky jsou české koruny, neboť sídlí v České republice. Tato účetní jednotka však obchoduje převážně s firmami z Německa a za tímto účelem má otevřený účet u banky v eurech. Nakupuje zboží od německé společnosti v EUR a prodává jej do dalších zemí (např. na Slovensko, do Rakouska atd.) také v EUR. Společnost v daném účetním období (pro zjednodušení příkladu) uskutečnila pouze jeden nákup zboží za 10 000 EUR dne 15.9.20X1, v tento den byl kurz 27 CZK/1 EUR. Ve svém účetnictví zaznamenala závazek ve výši 270 000 Kč (tj. 10 000 x 27). Zboží ten samý den prodala odběrateli za 12 000 EUR. Ve svém účetnictví zaznamenala pohledávku ve výši 324 000 Kč (12 000 x 27) a marži z prodaného zboží ve výši 54 000 Kč (2 000 x 27). Od odběratele přišla společnosti úhrada na běžný účet 12 000 EUR dne 1.10.20X1. Tento příjem byl do českých korun převeden kurzem 26,75 CZK/1 EUR platným k tomuto dni. K vyrovnání pohledávky účetní jednotka musela dále zachytit kurzovou ztrátu ve výši 3 000 Kč (tj. 12 000 x 0,25). Svému dodavateli účetní jednotka zaplatila dne 10.12.20X1. Do účetnictví byla platba převedena kurzem 27,5 CZK/1 EUR. Aby byl vyrovnán závazek vůči dodavateli, byla zároveň zachycena kurzová ztráta ve výši 5 000 Kč (tj. 10 000 x 0,5). Kromě hrubé marže ve výši 54 000 Kč je dále ve výsledku hospodaření zachycena také kurzová ztráta ve výši 8 000 Kč. Pokud by účetní jednotka vedla účetnictví v eurech, pak by k 31.12.20X1 vykázala pouze hrubou marži ve výši 2 000 EUR, žádný kurzový rozdíl by zde nevznikl a při následném převodu takové účetní závěrky sestavené prvotně v EUR do CZK by se převáděla pouze hrubá marže a nikoliv kurzová ztráta. Při aplikaci tohoto postupu tak dojde k eliminaci kurzového rozdílu, který by v účetní jednotce vůbec nevznikl, pokud by mohla vést účetnictví ve své funkční měně. Ani konsolidovaná účetní závěrka by proto takový kurzový rozdíl neměla obsahovat.

Výsledovka ¹ sestavená v lokální měně (v tis. Kč)	Výsledovka převedená do funkční měny (EUR)	Výsledovka převedená z funkční měny (EUR) do měny, v níž se vykazuje konsolidovaná účetní závěrka (v tis. Kč)
V - tržby za prodané zboží 324	V - tržby za prodané zboží 12 000 →	V - tržby za prodané zboží 324 (tj. 12 000 x 27)
N - na prodané zboží 270	N - na prodané zboží 10 000 →	N - na prodané zboží 270 (tj. 10 000 x 27)
Hrubá marže 54	Hrubá marže 2 000 →	Hrubá marže 54
.....
Kurzová ztráta 8	Kurzová ztráta -	Kurzová ztráta -

IAS 21 vždy, když se lokální měna liší od měny funkční, z důvodu, který byl popsán v předchozím textu a ukázan na názorném příkladu, požaduje nejprve převod výkazů do měny funkční a teprve poté lze převést výkazy do měny, ve které se má zveřejnit například konsolidovaná účetní závěrka. Transformace účetních výkazů do funkční měny bude požadována nejen pro variantu 1., ale dále i pro

variantu 3. a 4., pouze situace popsána ve variantě 2. nevyžaduje převod účetní závěrky z lokální měny na měnu funkční, neboť lokální měna je shodná s funkční měnou.

Při převodu účetní závěrky do funkční měny je nezbytné, aby se nejprve rozdělily jednotlivé vykazované položky na peněžní (tj. peníze v hotovosti, na účtech v bankách, pohledávky a závazky vč. rezerv,

¹ Resp. výkaz zisku a ztráty

u nichž se očekává, že budou splaceny v penězích apod.) a nepeněžní (zásoby, nehmotná aktiva, pozemky, budovy a zařízení, dále také časové rozlišení, přijaté nebo poskytnuté zálohy a rezervy, u nichž se předpokládá, že budou vypořádány jiným způsobem než penězi). Peněžní položky se do funkční měny převádí kurzem k datu závěrky. Nepeněžní položky se převádí kurzem platným k datu transakce (k datu vzniku položky). Pokud se nepeněžní položka vykazuje v ocenění na bázi „fair value“, pak se pro její přepočtení použije směnný kurz platný ke dni, kdy byla určena „fair value“ (do češtiny překládáno jako reálná hodnota) této položky. Transakce, která se vztahuje k nepeněžním položkám a je vykazovaná ve výsledovce, je přepočtena stejným kurzem, jakým byly přepočteny tyto nepeněžní položky. Ostatní položky výsledovky (náklady a výnosy) by se měly přepočíst kurzem, který platil ke dni vzniku tohoto nákladu nebo výnosu. Pro zjednodušení (zejména pro položky, které vznikají po celé účetní období – např. spotřeba materiálu, mzdové náklady atd.) IAS 21 dovoluje použití průměrného kurzu za dané účetní období. Pokud při převodu účetní závěrky na funkční měnu vzniknou kurzové rozdíly, pak se mají vykazovat jako zvýšení nebo snížení výsledku hospodaření (popřípadě, pokud tak konkrétní standard v konkrétních podmínkách vyžaduje, jako položka zvyšující nebo snižující ostatní úplný výsledek²).

Další postup pro převod účetní závěrky dceřiné jednotky z funkční měny na měnu, ve které bude sestavena a zveřejněna konsolidovaná účetní závěrka, již bude shodný pro všechny čtyři varianty. IAS 21 pro převod účetní závěrky z funkční měny na měnu vykazování uvádí následující požadavky:

- aktiva a závazky se přepočtou kurzem k datu závěrky;
- položky vlastního kapitálu se přepočítají historickým kurzem, tj. kurzem ke dni transakce³ (kurzem ke dni vzniku dané položky);
- náklady a výnosy se přepočtou kurzem platným ke dni transakce (tj. ke dni vzniku položky), event. (což je vhodné zejména z praktických důvodů) průměrným kurzem za dané období (průměrný kurz není vhodné použít, pokud kurz významně kolísá);
- kurzové rozdíly vzniklé z těchto přepočtů se vykazují jako položka zvyšující nebo snižující ostatní úplný výsledek.

Za závěrkový kurz je považován okamžitý měnový kurz k rozvahovému dni. Pokud by bylo k dispozici

několik měnových kurzů, měl by se použít ten, ve kterém bude peněžní tok reprezentovaný transakcí nebo zůstatkem vypořádán. Jestliže k rozvahovému dni není znám tento kurz, měl by se použít první možný (následující) měnový kurz. Např. je-li 31.12.20X1 neděle a 1.1.20X2 je svátek, měl by být za závěrkový kurz považován kurz k 2.1.20X2.

IFRS při stanovení požadavků pro převod účetní závěrky na jinou měnu vymezují i postup pro situaci, kdy funkční měnou je měna hyperinflační ekonomiky. Jaká kritéria se testují pro určení, zda-li se jedná o měnu hyperinflační ekonomiky a jak se postupuje při převodu takové měny na jinou měnu, upravuje zvláštní standard IAS 29 – Vykazování v hyperinflačních ekonomikách. S ohledem na rozsáhlost se tímto tématem příspěvek dále nezabývá.

Zahrnutí účetní závěrky dceřiné jednotky do konsolidované účetní závěrky za předpokladu, že je sestavena ve funkční měně, která je odlišná od měny, ve které se sestavuje konsolidovaná účetní závěrka⁴, lze přiblížit na následujícím souhrnném příkladu.

Příklad 2. Zahrnutí účetní závěrky dceřiné jednotky sestavené v jiné měně, než je měna mateřské jednotky, do konsolidované účetní závěrky

Zadání: Účetní (mateřská) jednotka M koupila dne 30.6.20X1 75% podíl na společnosti D v podobě kmenových akcií za 15 000 EUR. Měnou mateřské jednotky M jsou CZK. Měnou dceřiné jednotky jsou EUR (EUR jsou také její funkční měnou). K datu akvizice (získání rozhodujícího vlivu v jednotce D) platil směnný kurz 28 CZK/1 EUR. K tomuto dni účetní jednotka D drží dlouhodobá hmotná aktiva v netto účetní hodnotě 11 000 EUR, jejich „fair value“ byla k tomuto dni stanovena ve výši 21 000 EUR (pro zjednodušení příkladu se jedná pouze o pozemky, které dceřiná jednotka měla ve svém držení po celý rok 20X1 i v letech následujících). Sazba daně ze zisku dceřiné společnosti je 20 %, u mateřské společnosti je to 19 %. Nekontrolní podíly (tj. 25% podíl na čistých aktivech dceřiné jednotky) oceněné ve „fair value“ by k datu akvizice činily 4 600 EUR. Položka výsledek hospodaření minulých let vykazovaná v rozvaze dceřiné jednotky se v roce 20X1 změnila ke dni, kdy platil směnný kurz 27,8 CZK/1 EUR. K datu akvizice dceřiná jednotka sestavila své individuální výkazy – viz následující strana.

² Kurzový rozdíl se ve většině běžných případů vykazuje ve výsledku hospodaření. To, aby byl kurzový rozdíl součástí výsledku hospodaření, resp. aby byl vykázan jako položka upravující ostatní úplný výsledek hospodaření, musí požadovat přímo některý ze standardů. Obvykle to závisí na tom, k jakému titulu tento kurzový rozdíl vznikl. Pokud např. vznikl k dlouhodobému aktivu, které je v souladu s IAS 16 k datu účetní závěrky oceňováno na bázi „fair value“ a toto přecenění je součástí ostatního úplného výsledku, pak i příp. kurzový rozdíl vzniklý k tomuto přepočtu bude vykázan v ostatních složkách úplného výsledku.

³ spotovým měnovým kurzem

⁴ za předpokladu, že se nejedná o měnu hyperinflační ekonomiky

Rozvaha ⁵ společnosti D k 1.7.20X1			
Aktiva	EUR	Pasiva	EUR
Pozemky	11 000	Základní kapitál	7 000
Budovy	15 250	VH minulých let	2 500
Stroje a zařízení	3 300	VH b.o.	500
Zásoby	1 400	Závazky	26 000
Pohledávky	2 700	Celkem	36 000
Peníze v bance	2 350		
Celkem	36 000		

Výkaz zisku a ztráty spol. D za období od 1.1. do 1.7.20X1		EUR
V - tržby za prodané zboží		3 400
N - na prodané zboží		1 600
Hrubá marže		1 800
N - spotřeba materiálu		100
N - nakupované služby		200
N - mzdové		600
N - odpisy		275
Provozní výsledek hospodaření		625
N - daň ze zisku		125
Výsledek hospodaření po zdanění		500

Pro zjednodušení příkladu jsou položky sumarizovány na nejnižší možné úrovni klasifikace aktiv a pasiv. Dlouhodobá aktiva jsou uvedena v netto účetních hodnotách. Konsolidovaná účetní závěrka se sestavuje

v CZK. K datu závěrky (31.12.20X1) činí směnný kurz 27 CZK/1 EUR. K 31.12.20X1 obě společnosti sestavily tyto individuální výkazy ve svých funkčních měnách:

Rozvaha společnosti M k 31.12.20X1			
Aktiva	tis. Kč	Pasiva	tis. Kč
Stroje a zařízení	980	Základní kapitál	2 000
Majetková účast v D	420	VH minulých let	558
Zásoby	600	VH b.o.	200
Pohledávky	1 500	Závazky	1 642
Peníze v bance	900	Celkem	4 400
Celkem	4 400		

Rozvaha společnosti D k 31.12.20X1			
Aktiva	EUR	Pasiva	EUR
Pozemky	11 000	Základní kapitál	7 000
Budovy	15 000	VH minulých let	1 500
Stroje a zařízení	3 000	VH b.o.	1 000
Zásoby	1 000	Závazky	25 500
Pohledávky	3 000	Celkem	35 000
Peníze v bance	2 000		
Celkem	35 000		

Výkaz zisku a ztráty společnosti M za rok 20X1		v tis. Kč
V - tržby za prodané zboží		990
N - na prodané zboží		400
Hrubá marže		590
N - spotřeba materiálu		30
N - nakupované služby		58
N - mzdové		180
N - odpisy		100
Provozní výsledek hospodaření		222
V - finanční		21
N - kurzové ztráty		1
Finanční výsledek hospodaření		20
Výsledek hospodaření před zdaněním		242
N - daň ze zisku		42
Výsledek hospodaření po zdanění		200

Výkaz zisku a ztráty společnosti D za rok 20X1		v EUR
V - tržby za prodané zboží		7 000
N - na prodané zboží		3 200
Hrubá marže		3 800
N - spotřeba materiálu		300
N - nakupované služby		500
N - mzdové		1 200
N - odpisy		550
Provozní výsledek hospodaření		1 250
N - daň ze zisku		250
Výsledek hospodaření po zdanění		1 000

Řešení:

K datu akvizice se nejprve všechna aktiva a závazky ocení ve „fair value“ (tj. reálnou hodnotou). V zadání příkladu je stanoveno, že účetní hodnota pozemků držených dceřinou jednotkou je o 10 000 EUR nižší, než je jejich „fair value“. Spolu se zvýšením ocenění pozemků se v konsolidované účetní závěrce musí vykázat i odložená daň, která vznikla právě z titulu přecenění pozemků dceřiné jednotky k datu akvizice. V důsledku zvýšení ocenění aktiv vzniká odložený daňový závazek. Výpočet odloženého daňového závazku je obdobný výpočtu odloženého daňového

závazku pro potřeby vykázání v individuální závěrce. Spočítá se jako rozdíl mezi účetní a daňovou základnou vynásobený sazbou daně. V tomto případě je účetní základnou „fair value“ hodnota pozemku a daňovou základnou účetní ocenění pozemků v individuální závěrce dcery. Výpočet má následující podobu:

Odložený daňový závazek (v EUR) = („fair value“ pozemků k datu akvizice – účetní hodnota pozemků) x sazba daně dceřiné jednotky = (21 000 – 11 000) x 0,2 = 2 000

Jelikož dceřiná jednotka tyto přeceněné pozemky k datu závěrky stále drží, bude tento odložený daňový

⁵ resp. výkaz o finanční pozici společnosti D

závazek součástí konsolidované účetní závěrky sestavené k 31.12.20X1.

Zvýšení ocenění pozemků o 10 000 EUR a vznik odloženého daňového závazku ve výši 2 000 EUR vyvolá zvýšení čistých aktiv dceřiné jednotky k datu akvizice o 8 000 EUR. Z níže uvedené rozvahy dceřiné jednotky upravené o tato přecenění je navýšení čistých aktiv (tj. zvýšení vlastního kapitálu dceřiné jednotky) zcela patrné.

Další výpočty se odvíjí od toho, jakou metodu pro výpočet goodwillu mateřská jednotka použije. IFRS 3 umožňuje tzv. full výpočet celkového goodwillu a tzv.

Výpočty vztahující se k datu akvizice:

$$GW_F = MU_D + NP_{FV} - (\check{C}A_{FV} \text{ k DA})$$

$$GW_F \text{ (v EUR)} = 15\,000 + 4\,600 - (46\,000 - 28\,000)$$

$$GW_F \text{ (v EUR)} = 1\,600 = > \text{ tj. } 44,8 \text{ tis. Kč (1600 x 28)}$$

$$NP = NP_{FV} = 4\,600 = > \text{ tj. } 128,8 \text{ tis. Kč (4600 x 28)}$$

$$GW_p = MU_D - p \times (\check{C}A_{FV} \text{ k DA})$$

$$GW_p \text{ (v EUR)} = 15\,000 - 0,75 \times (46\,000 - 28\,000)$$

$$GW_p \text{ (v EUR)} = 1\,500 = > \text{ tj. } 42 \text{ tis. Kč (1500 x 28)}$$

$$NP = (1 - p) \times (\check{C}A_{FV} \text{ k DA})$$

$$NP \text{ (v EUR)} = 0,25 \times (46\,000 - 28\,000) = 4\,500$$

$$NP \text{ (v tis. Kč)} = 4\,500 \times 28 = 126$$

partial výpočet částečného goodwillu, přičemž preferuje výpočet pomocí metody celkového goodwillu. Metody se od sebe liší tím, zda je goodwill počítán jen úměrně k vlastnickému podílu mateřské jednotky na jednotce dceřiné, nebo k podílu ve 100% výši. Pokud mateřská jednotka k výpočtu použije metodu celkového goodwillu, pak se v nekontrolních podílech odrazí i podíl nekontrolních akcionářů na goodwillu, resp. nekontrolní podíly jsou k datu akvizice oceněné na bázi fair value. Výpočet goodwillu a nekontrolních podílů k datu akvizice je zachycen v tabulce níže.

Upravená rozvaha společnosti D k 1.7.20X1			
Aktiva	EUR	Pasiva	EUR
Pozemky	21 000	Základní kapitál	7 000
Budovy	15 250	Přecenění na „fair value“	8 000
Stroje a zařízení	3 300	VH minulých let	2 500
Zásoby	1 400	VH b.o.	500
Pohledávky	2 700	ODZ	2 000
Peníze v bance	2 350	Závazky ostatní	26 000
Celkem	46 000	Celkem	46 000

Vysvětlivky zkratk:

$\check{C}A_{FV}$ k DA ... čistá aktiva oceněná k datu akvizice ve fair value (tj. rozdíl mezi aktivy a závazky přeceněnými k datu akvizice na bázi fair value)

GW_F ... celkový goodwill (full goodwill)

GW_p ... částečný goodwill (partial goodwill)

MU_D ... majetková účast v dceřiné jednotce D

oceněná v kupní ceně

NP ... nekontrolní podíl

NP_{FV} ... nekontrolní podíly oceněné ve fair value

ODZ ... odložený daňový závazek

VH b.o. ... výsledek hospodaření za běžné období

Výpočty jednotlivých položek vykazovaných v konsolidované rozvaze sestavené k 31.12.20X1:

Přepočtení nekontrolních podílů do jiné měny k závěrkovému datu se provádí historickým kurzem. Nekontrolní podíly, které byly vyčísleny k datu akvizice, se přepočtou na měnu vykazování kurzem platným k datu akvizice. Přepočtení goodwillu do jiné měny k závěrkovému datu se provádí závěrkovým kurzem. Kurzový rozdíl, který z přepočtu goodwillu vznikne, bude mít rozdílný dopad na výši nekontrolních podílů podle toho, jaká metoda k jeho výpočtu byla použita.

Metoda „Full goodwill“

Nekontrolní podíly uznané k datu akvizice zůstávají ve výši, která odpovídá přepočtu směnným kurzem platným k datu akvizice, tj.:

$$NP \text{ (v tis. Kč)} = NP_{FV} \times \text{kurz k datu akvizice} : 1000 = 4\,600 \times 28 : 1000 = 128,8$$

Celkový goodwill, který je vykázán jako aktivum, bude přepočten kurzem závěrkovým, tj.:

$$GW_F \text{ (v tis. Kč)} = MU_D + NP_{FV} - (\check{C}A_{FV} \text{ k DA}) \times \text{kurz k datu závěrky} : 1000 = 1\,600 \times 27 : 1000 = 43,2$$

Kurzový rozdíl (ztráta) z přepočtu celkového goodwillu se rozdělí úměrně na akcionáře mateřské jednotky a na nekontrolní podíly, tj.:

$$\begin{aligned} \text{Kurzová ztráta připadající na nekontrolní podíly} \\ \text{(v tis. Kč)} &= (1 - p) \times (GW_F \text{ k DA} - GW_F \text{ k DZ}) \\ &= 0,25 \times (44,8 - 43,2) = 0,4 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{Kurzová ztráta připadající na akcionáře mateřské} \\ \text{jednotky (v tis. Kč)} &= p \times (GW_F \text{ k DA} - GW_F \text{ k DZ}) \\ &= 0,75 \times (44,8 - 43,2) = 1,2 \end{aligned}$$

Metoda „Partial goodwill“

I při použití této metody se částečný goodwill přepočte kurzem platným k datu závěrky a nekontrolní podíly uznané k datu akvizice zůstávají v ocenění, které odpovídá přepočtu směnným kurzem platným k datu akvizice, tj.:

$$GW_p \text{ (v tis. Kč)} = MU_D - p \times (\check{C}A_{FV} \text{ k DA}) \times \text{kurz k datu závěrky} : 1000 = 1\,500 \times 27 : 1000 = 40,5$$

$$NP \text{ (v tis. Kč)} = (1 - p) \times (\check{C}A_{FV} \text{ k DA}) \times \text{kurz k datu akvizice} : 1000 = 4\,500 \times 28 : 1000 = 126$$

Při použití metody částečného goodwillu celý kurzový rozdíl (ztráta) z přepočtu tohoto goodwillu

případně pouze na akcionáře mateřské jednotky, tj.:
Kurzová ztráta připadající na akcionáře mateřské jednotky (v tis. Kč) = $GW_F \text{ k DA} - GW_F \text{ k DZ} = 42 - 40,5 = 1,5$

Další výpočty jsou stejné jak pro metodu částečného, tak pro metodu celkového goodwillu. Majetková účast, kterou vykazuje mateřská jednotka ve svých dlouhodobých finančních aktivech, se nahradí (v konsolidované účetní závěrce namísto ní budou vykázány) jednotlivými aktivy a závazky z rozvahy dceřiné jednotky. **Výše jednotlivých konsolidovaných aktiv** se spočítá jako výše daného aktiva z individuální rozvahy mateřské jednotky k 31.12.20X1 plus výše daného aktiva vykazaného v rozvaze dceřiné jednotky k 31.12.20X1 (případně zvýšená o jeho přecenění k datu akvizice na „fair value“) vynásobená kurzem platným k datu závěrky (27 CZK/1 EUR), tj. např.:

Konsolidované pozemky (v tis. Kč) = pozemky u M + (pozemky k datu závěrky v EUR u D, a to včetně přecenění k datu akvizice na fair value x závěrkový kurz : 1000) = 0 + (21 000 x 27 : 1 000) = 567

Konsolidované stroje a zařízení (v tis. Kč) = stroje a zařízení u M + (stroje a zařízení v EUR u D k datu závěrky x závěrkový kurz: 1000) = 980 + (3 000 x 27 : 1000) = 1 061 atd.

Obdobně **výše jednotlivých konsolidovaných závazků** se spočítá jako výše daného závazku z individuální rozvahy mateřské jednotky k 31.12.20X1 plus výše daného závazku vykazaného v rozvaze dceřiné jednotky⁶ k 31.12.20X1 vynásobeného kurzem platným k datu závěrky (tj. 27 CZK/1 EUR). I odložený daňový závazek bude k datu závěrky do konsolidované rozvahy přepočten závěrkovým kurzem, tj.:

Odložený daňový závazek (v tis. Kč) = 2 000 x 27 : 1 000 = 54

Konsolidované závazky ostatní (v tis. Kč) = 1 642 + (25 500 x 27 : 1 000) = 2 330,5

Výpočet jednotlivých složek konsolidovaného vlastního kapitálu je odlišný od předchozích výpočtů, navíc se pro jejich přepočet na měnu, v níž bude sestavena konsolidovaná účetní závěrka, používají kurzy k datu vzniku transakce (tj. kurzy historické). Do konsolidovaného vlastního kapitálu kromě jednotlivých položek připadajících na akcionáře mateřské jednotky patří také nekontrolní podíly. Výše jednotlivých konsolidovaných složek vlastního kapitálu se spočte jako součet této položky vykazané v rozvaze mateřské

jednotky k 31.12.20X1 a podílu na změně té samé položky mezi datem závěrky a datem akvizice vykazané v rozvaze dceřiné jednotky.

Konsolidovaný základní kapitál připadající na akcionáře mateřské jednotky (v tis. Kč) je roven základnímu kapitálu mateřské jednotky, neboť u dceřiné společnosti mezi datem závěrky a datem akvizice k žádné změně ve výši této položky nedošlo.

Konsolidované výsledky hospodaření minulých let připadající na akcionáře mateřské jednotky (v tis. Kč) = VH minulých let u M + p x [(VH minulých let k 31.12.20X1 u D - VH minulých let k 30.6.20X1 u D) x kurz k datu změny VH minulých let : 1000] = 558 + 0,75 x [(1 500 - 2 500) x 27,8 : 1000] = 537,15

Konsolidovaný výsledek hospodaření běžného období připadající na akcionáře mateřské jednotky (v tis. Kč) = VH b.o. u M + p x [(VH b.o. k 31.12.20X1 u D - VH b.o. k 30.6.20X1 u D) x průměrný kurz za dané období : 1000] = 200 + 0,75 x [(1 000 - 500) x 27,5 : 1000] = 210,3125

Nekontrolní podíl na změně výsledku hospodaření minulých let dceřiné jednotky po datu akvizice (v tis. Kč) = (1 - p) x [(VH minulých let k 31.12.20X1 u D - VH minulých let k 30.6.20X1 u D) x kurz k datu změny VH minulých let : 1000] x p = 0,25 x [(1 500 - 2 500) x 27,8 : 1000] = -6,95

Nekontrolní podíl na změně výsledku hospodaření běžného období po datu akvizice (v tis. Kč) = (1 - p) x [(VH b.o. k 31.12.20X1 u D - VH b.o. k 30.6.20X1 u D) x průměrný kurz za dané období : 1000] = 0,25 x [(1 000 - 500) x 27,5 : 1000] = 3,4375

Vysvětlivky:

p ... vlastnický podíl mateřské jednotky na dceřiné jednotce
 1 - p ... podíly ostatních akcionářů (nekontrolní) na dceřiné jednotce

Po všech těchto výpočtech je celková výše konsolidovaných aktiv 5 238,2 tis. Kč, celková výše konsolidovaných závazků 2 384,5 tis. Kč, nekontrolní podíly 130,05 tis. Kč a vlastní kapitál připadající na akcionáře mateřské jednotky 2 761,75 tis. Kč. Nerovnost mezi konsolidovanými aktivy a pasivy vznikla v důsledku přepočtu jednotlivých rozvahových položek rozdílnými kurzy. Tento rozdíl bude vykázán jako součást ostatního úplného výsledku v rozdělení na nekontrolní podíly a ostatní úplný výsledek připadající na akcionáře mateřské jednotky takto:

Kurzový rozdíl vzniklý z přepočtu na cizí měnu v případě použití metody celkového goodwillu (v tis. Kč) = aktiva - pasiva nezahrnující fond z přepočtu na cizí měnu = 5 238,2 - (2 384,5 + 125,2875 + 2 747) = -19,05

z toho:

Kurzový rozdíl připadající na akcionáře mateřské jednotky (v tis. Kč) = 0,75 x (-19,05) = -14,2875

⁶ případně sníženého o jeho přecenění k datu akvizice na „fair value“; v rámci zadání tohoto příkladu nebylo stanoveno, že by některý závazek vykazaný v rozvaze dceřiné jednotky neodpovídal ocenění na bázi „fair value“.

Kurzový rozdíl připadající na nekontrolní podíl
(v tis. Kč) = $0,25 \times (-9,05) = -4,7625$

Kurzový rozdíl vzniklý z přepočtu na cizí měnu v případě použití metody částečného goodwillu (v tis. Kč)
= aktiva – pasiva nezahrnující fond z přepočtu na cizí měnu = $5\,235,5 - (2\,384,5 + 122,4875 + 2\,747)$
= $-18,95$

z toho:

Kurzový rozdíl připadající na akcionáře mateřské jednotky (v tis. Kč) = kurzový rozdíl z přepočtu částečného goodwillu + p x zbylá výše kurzového rozdílu
= $-1,5 + 0,75 \times [-18,95 - (-1,5)] = -14,5875$

Kurzový rozdíl připadající na nekontrolní podíl (v tis. Kč) = $(1 - p) \times (\text{celkový kurzový rozdíl} - \text{kurzový rozdíl z přepočtu částečného goodwillu})$
= $0,25 \times [-18,95 - (-1,5)] = -4,3625$

Výpočty jednotlivých položek vykazovaných v konsolidovaném výkazu zisku a ztráty za rok 20X1:

Jednotlivé položky výnosů a nákladů se přepočtou buď kurzem k datu transakce, nebo zjednodušeně kurzem průměrným. V tomto případě byl použit kurz průměrný, tj. 27,5 CZK/ 1 EUR. Konsolidovaná položka výnosu nebo nákladu se spočítá jako součet výše

dané položky u mateřské společnosti a rozdílu dané položky vykazované ve výkazu zisku a ztráty u dceřiné společnosti mezi datem závěrky a datem akvizice. Například:

Konsolidované tržby za prodané zboží (v tis. Kč)
= tržby za prodané zboží u M + [(tržby za prodané zboží v EUR u D za rok 20X1 – tržby za prodané zboží v EUR u D do 30.6.20X1) x průměrný kurz : 1000]
= $990 + [(7\,000 - 3\,400) \times 27,5 : 1\,000] = 1\,089$

Konsolidované náklady na prodané zboží (v tis. Kč)
= náklady na prodané zboží u M + [(náklady na prodané zboží v EUR u D za rok 20X1 – náklady na prodané zboží v EUR u D do 30.6.20X1) x průměrný kurz : 1000]
= $400 + [(3\,200 - 1\,600) \times 27,5 : 1\,000] = 444$ atd.

Na konci výkazu se výsledek hospodaření rozdělí na část připadající na ostatní (nekontrolní) akcionáře a na část připadající na akcionáře mateřské jednotky a doplní ostatní úplný výsledek hospodaření, do kterého bude zahrnut fond z přepočtu cizí měny, a to opět v rozdělení na část připadající na ostatní (nekontrolní) akcionáře a na část připadající na akcionáře mateřské jednotky. Tyto výpočty již byly popsány v předchozí části textu. Konsolidované výkazy mají následující podoby.

Konsolidovaná účetní závěrka sestavená pomocí metody celkového goodwillu

Konsolidovaná rozvaha za skupinu M k 31.12.20X1			
Aktiva	v tis. Kč	Pasiva	v tis. Kč
„Full“ goodwill	43,2	VK připadající na akcionáře mateřské jednotky	2 733,175
Pozemky	567	Z toho:	
Budovy	405	Základní kapitál	2 000
Stroje a zařízení	1 061	VH minulých let	537,15
Zásoby	627	VH b.o.	210,3125
Pohledávky	1 581	OCI – fond z přepočtu c. m.	-14,2875
Peníze v bance	954	Nekontrolní podíly	120,525
Celkem	5 238,2	Z toho:	
		k datu akvizice	128,8
		na změně VHML	-6,95
		na VH b.o.	3,4375
		na OCI – fondu z přepočtu c. m.	-4,7625
		ODZ	54
		Závazky ostatní	2 330,5
		Celkem	5 238,2

Vysvětlivky:

DA	...	datum akvizice
DZ	...	datum závěrky
Fond z přepočtu c. m.	...	fond z přepočtu cizí měny
OCI	...	ostatní úplný výsledek (other comprehensive income)
VHML	...	výsledek hospodaření minulých let

Výkaz zisku a ztráty za skupinu M za rok 20X1	v tis. Kč
V – tržby za prodané zboží	1 089
N – na prodané zboží	444
Hrubá marže	645
N – spotřeba materiálu	35,5
N – nakupované služby	66,25
N – mzdové	196,5
N – odpisy	107,5625
Provozní výsledek hospodaření	239,1875
V – finanční	21
N – kurzové ztráty	1
Finanční výsledek hospodaření	20
Výsledek hospodaření před zdaněním	259,1875
N – daň ze zisku	45,4375
Výsledek hospodaření po zdanění	213,75
Z toho:	
Nekontr. podíl na VH	3,4375
VH připadající na podíl akcionářů mateřské jednotky	210,3125
Fond z přepočtu cizí měny	-19,05
Ostatní úplný výsledek (OCI)	-19,05
Z toho:	
Nekontr. podíl na OCI	-4,7625
OCI připadající na podíl akcionářů mateřské jednotky	-14,2875

Konsolidovaná účetní závěrka sestavená pomocí metody částečného goodwillu

Konsolidovaná rozvaha za skupinu M k 31.12.20X1			
Aktiva	v tis. Kč	Pasiva	v tis. Kč
„Partial“ goodwill	40,5	VK připadající na akcionáře mateřské jednotky	2 732,875
Pozemky	567	<i>Z toho:</i>	
Budovy	405	Základní kapitál	2 000
Stroje a zařízení	1 061	VH minulých let	537,15
Zásoby	627	VH b.o.	210,3125
Pohledávky	1 581	OCI - fond z přepočtu c. m.	-14,5875
Peníze v bance	954	Nekontrolní podíly	118,125
		<i>Z toho:</i>	
		k datu akvizice	126
		na změně VHML	-6,95
		na VH b.o.	3,4375
		na OCI - fondu z přepočtu c. m.	-4,3625
		ODZ	54
		Závazky ostatní	2 330,5
Celkem	5 235,5	Celkem	5 235,5

Výkaz zisku a ztráty za skupinu M za rok 20X1		v tis. Kč
V - tržby za prodané zboží		1 089
N - na prodané zboží		444
Hrubá marže		645
N - spotřeba materiálu		35,5
N - nakupované služby		66,25
N - mzdové		196,5
N - odpisy		107,5625
Provozní výsledek hospodaření		239,1875
V - finanční		21
N - kurzové ztráty		1
Finanční výsledek hospodaření		20
Výsledek hospodaření před zdaněním		259,1875
N - daň ze zisku		45,4375
Výsledek hospodaření po zdanění		213,75
<i>Z toho:</i>		
Nekontr. podíl na VH		3,4375
VH připadající na podíl akcionářů mateřské jednotky		210,3125
Fond z přepočtu cizí měny		-18,95
Ostatní úplný výsledek (OCI)		-18,95
<i>Z toho:</i>		
Nekontr. podíl na OCI		-4,3625
OCI připadající na podíl akcionářů mateřské jednotky		-14,5875

Jak je z výkazů patrné, položkami, které jsou rozdílné v závislosti na použité metodě, jsou goodwill, akviziční nekontrolní podíly, celková výše fondu z přepočtu na cizí měnu a rozdělení tohoto fondu na nekontrolní podíly a podíl připadající na akcionáře mateřské jednotky. Na výši zbývajících položek výběr metody vliv nemá.

Výše uvedené konsolidované výkazy byly za skupinu M sestaveny za předpokladu, že mezi společnostmi M a D nebyly uskutečněné žádné vzájemné vazby.

Doplnění zadání příkladu 2. o vzájemné vazby:

V rámci podmínek, které byly popsány v příkladu 2. a za předpokladu, že se individuální výkazy mateřské a dceřiné jednotky k datu akvizice i k datu závěrky po doplnění tohoto zadání níže uvedeným textem nezměnily, byly mezi společnostmi M a D uskutečněny následující vzájemné transakce:

1. Valná hromada společnosti D dne 1.8.20X1 rozhodla, že 1 000 EUR z nerozdělených zisků bude rozdělena na dividendách. Společnost D částku všem akcionářům skutečně vyplatila v penězích.

U společnosti M jsou přijaté dividendy osvobozené od daně ze zisku (z příjmů). K 1.8.20X1 byl předpis dividend u společnosti M zachycen kurzem 27,8 CZK/1 EUR.

2. Dceřiná jednotka prodala mateřské jednotce v prosinci 20X1 zboží za 900 EUR. Nákupní cena tohoto zboží činila 400 EUR. Společnost M toto zboží dne 20.12.20X1 prodala svému odběrateli (mimo skupinu) za 28 000 Kč. Do konce roku 20X1 nedošlo k vyrovnání pohledávky/závazku mezi mateřskou a dceřinou společností. K 31.12.20X1 vykazuje společnost D pohledávku vůči společnosti M ve výši 900 EUR a mateřská společnost závazek vůči společnosti D ve stejné výši.

Toto doplnění zadání nemělo žádný vliv ani na dosavadní postup, ani na výpočty provedené do tohoto okamžiku (resp. na výsledky těchto výpočtů). Před sestavením konečné podoby konsolidované účetní závěrky za těchto doplněných podmínek však musí dojít ještě k vyloučení vzájemných transakcí mezi mateřskou a dceřinou společností. Eliminace dopadů výše uvedených vzájemných vazeb se provede úplně stejným

způsobem bez ohledu na to, zda se v konsolidované účetní závěrce vykazuje částečný nebo celkový goodwill.

Eliminace vyplacených dividend

V případě, že bylo v roce 20X1 valnou hromadou rozhodnuto, že dceřiná společnost má vyplatit formou dividend 1 000 EUR všem akcionářům, pak dceřiná společnost o 1 000 EUR snížila výsledky hospodaření minulých let a zvýšila závazky z tohoto titulu (po skutečné úhradě dividend se snížily peněžní prostředky dceřiné společnosti a závazek zanikl). Mateřská jednotka (ve své individuální závěrce) zachytila nárok na dividendy ve výši svého podílu na vyplacené částce, tj. 750 EUR (0,75 x 1000) jako finanční výnos a pohledávku (po skutečném přijetí dividend na bankovní účet se tento zvýšil a pohledávka zanikla). Finanční výnos byl zachycen směnným kurzem k datu této transakce, tj. 27,8 CZK/1 EUR.

Z pohledu konsolidované účetní závěrky ale nedošlo ani ke snížení konsolidovaných výsledků hospodaření minulých let připadajících na akcionáře mateřské jednotky, ani ke zvýšení výsledku hospodaření mateřské jednotky. Zjednodušeně řečeno, „bohatství“ připadající na akcionáře mateřské jednotky se výplatou dividendy nikterak nezměnilo. Pouze se přesunuly peníze z přímé držby dcerou do přímé držby matkou. Konsolidovaná položka „peníze v bance“ je výsledkem součtu tohoto aktiva vykázaného v rozvaze mateřské jednotky s výší tohoto aktiva vykázanou v rozvaze dceřiné jednotky, a proto je z tohoto pohledu irelevantní, na jakém bankovním účtu tyto peníze fakticky jsou. Dopady výplaty dividend proto musí být v rámci

skupiny eliminovány tak, jak by byla situace v individuální závěrce zachycena, pokud by k výplatě nedošlo. Jedinou výjimkou jsou nekontrolní podíly, do kterých se eliminace nepromítne. Je to logické, protože 250 EUR (tj. 0,25 x 1000 EUR) skutečně opustilo skupinu (bylo vyplaceno ostatním, nekontrolním akcionářům), a proto by jejich podíl na čistých aktivech dceřiné jednotky měl dopad tohoto fakticky provedeného snížení vlastního kapitálu dceřiné jednotky odrážet. V důsledku schváleného rozhodnutí o výplatě dividend bude konsolidovaná účetní závěrka upravena v těchto položkách:

- zvýšení výsledku hospodaření minulých let připadající na akcionáře mateřské jednotky (v tis. Kč) o 750 EUR x kurz k datu transakce : 1000, tj. 750 x 27,8 : 1 000 = 20,85;
- snížení finančních výnosů – dividendy (v tis. Kč) o 750 EUR x kurz k datu transakce : 1000, tj. 750 x 27,8 : 1 000 = 20,85.

Eliminace prodeje zboží uvnitř skupiny

Pokud by se sečetly tržby za prodané zboží vykazované ve výsledovce mateřské jednotky s tržbami za prodané zboží vykazovanými ve výsledovce dceřiné jednotky, pak by v konsolidované výsledovce byla tato položka nadhodnocena. Pro potřeby sestavení konsolidované účetní závěrky je potřeba na skupinu nahlížet tak, jako by to byl jeden subjekt. Pokud by to tak bylo, pak nemůže vykázat dvojí tržby a dvojí náklady z prodeje jednoho zboží. Před sestavením konsolidované účetní závěrky musí dojít k vyloučení tržeb, které nebyly realizovány mimo skupinu, a k vyloučení nákladů na prodané zboží, které neodpovídají pořizovacím nákladům, za které bylo zboží z vnějšku (mimo

skupinu) nakoupeno. V tomto příkladu všechno zboží, které mateřská společnost od dceřiné společnosti nakoupila, zároveň v tom samém účetním období prodala mimo skupinu (tj. žádné jí nezbylo na skladě). Eliminace takové vzájemné vazby bude jednoduchá v tom, že neovlivní (nebude upravovat) výši nekontrolních podílů a zároveň se náklady na prodané zboží budou upravovat (snižovat) o stejnou výši, o jakou se budou upravovat (také snižovat) tržby za prodané zboží, tj.:

- snížení nákladů o 900 EUR; náklady se sníží ve stejné výši, v jaké byly u mateřské jednotky zachyceny náklady na prodané zboží (toho zboží, které mateřská jednotka nakoupila od dceřiné jednotky);
- snížení výnosů o 900 EUR; tržby za prodané zboží se sníží ve výši odpovídající prodejní ceně, za kterou dcera matce zboží prodala.

Pokud byla daná transakce jediným obchodem, pak je vhodné ji na CZK přepočíst kurzem platným k datu uskutečnění této transakce. Pokud by prodej zboží mezi dcerou a matkou probíhal po celé účetní období, což bývá obvyklé, pak lze pro zjednodušení použít průměrný kurz za dané účetní období. I řešení tohoto příkladu použilo pro eliminaci dopadu prodeje zboží mezi

mateřskou a dceřinou jednotkou na položky vykazované v konsolidované výsledovce průměrný kurz, tj.:

- **náklady na prodané zboží budou sníženy o (v tis. Kč)**
 $900 \times 27,5 : 1\,000 = 24,75$,
- **tržby za prodané zboží budou sníženy o (v tis. Kč)**
 $900 \times 27,5 : 1\,000 = 24,75$.

Protože nedošlo k úhradě závazku/pohledávky z titulu tohoto prodeje zboží, vykazuje matka závazek a dcera pohledávku. Pohledávka dcery, a tedy i závazek matky vznikl v původní výši 900 EUR. Dceřiná jednotka 900 EUR vykazuje jako pohledávku i ve své individuální rozvaze sestavené k 31.12.20X1.

Mateřská jednotka zachytila závazek nejprve kurzem k datu vzniku závazku. K datu závěrky změnila ocenění tohoto závazku tím, že ho přepočítala závěrkovým kurzem. Vyloučení vzájemné pohledávky/závazku se tedy projeví takto:

- **pohledávky za odběrateli budou sníženy o (v tis. Kč)**
 $900 \times 27 : 1\,000 = 24,3$,
- **závazky vůči dodavatelům budou sníženy o (v tis. Kč)**
 $900 \times 27 : 1\,000 = 24,3$.

Schematicky lze veškeré úpravy vztahující se k eliminaci vnitroskupinových transakcí shrnout následovně:

Změny v konsolidované rozvaze za skupinu M k 31.12.20X1 v důsledku vyloučení vzájemných vazeb			
Aktiva	v tis. Kč	Pasiva	v tis. Kč
...		...	
		VH minulých let	+20,85
		VH b.o.	-20,85
		...	
Pohledávky	-24,3	Závazky	-24,3
....		...	
Změna aktiv	-24,3	Změna pasiv	-24,3

Ani úprava konsolidované účetní závěrky o vyplacené dividendy, ani úprava položek v rozvaze a ve výkazu zisku a ztráty z titulu prodeje zboží mezi dcerou a matkou v tomto jednoduchém příkladu nevygenerovala žádný kurzový rozdíl (neovlivnila výši vykazovaného konsolidovaného ostatního úplného výsledku). Situace by mohla být zcela jiná, pokud by mateřská jednotka část (nebo veškeré) nakoupeného zboží od dceřiné jednotky v rámci běžného účetního období neprodala mimo skupinu. Za těchto okolností by se vnitroskupinové náklady a výnosy vylučovaly průměrným kurzem (nebo kurzem k datu transakce), korekce hrubé marže (resp. výsledku hospodaření ve vlastním kapitálu) by byla rozdělena na nekontrolní podíly a podíl akcionářů mateřské jednotky, ocenění zboží v konsolidované rozvaze by se upravovalo na původní pořizovací náklady (za něž bylo zboží nakoupeno dceřinou jednotkou) za použití kurzu k rozvahovému dni. V tomto případě by rozdílné použití kurzů pro

Změny v konsolidovaném výkazu zisku a ztráty za skupinu M za rok 20X1 v důsledku vyloučení vzájemných vazeb	
V - tržby za prodané zboží	-24,75
N - na prodané zboží	-24,75
Hrubá marže	0
...	
V - finanční (dividendy)	-20,85
...	
Výsledek hospodaření po zdanění	-20,85
...	

přepočítání konsolidačních úprav ve výkazu zisku a ztráty a v rozvaze vyvolalo vznik kurzového rozdílu, který by měl být vykázán ve fondu z přepočtu cizí měny v rámci ostatního úplného výsledku a rozdělen na nekontrolní podíly a podíl akcionářů mateřské jednotky.

V praxi může nastat řada dalších variant (například zboží prodává mateřská společnost dceřiné, prodává jej za CZK atd.), při nichž mohou vzniknout kurzové rozdíly z přepočtu cizí měny. Snahou zpracovatele konsolidované účetní závěrky by vždy mělo být, aby v konsolidované závěrce nebyly vykázány nadbytečné kurzové rozdíly, které vznikly v důsledku nevhodného nebo několikanásobného přepočítávání cizí měny.

Po zpracování eliminací vzájemných vazeb uvedených v předcházející tabulce bude mít konsolidovaná účetní závěrka (za předpokladu použití mezinárodními standardy preferovanější varianty vykázání celkového goodwillu) konečnou podobu znázorněnou v tabulce na následující straně.

Konsolidovaná rozvaha za skupinu M k 31.12.20X1			
Aktiva	v tis. Kč	Pasiva	v tis. Kč
„Full“ goodwill	43,2	VK připadající na akcionáře mateřské jednotky	2 733,175
Pozemky	567	Z toho:	
Budovy	405	Základní kapitál	2 000
Stroje a zařízení	1 061	VH minulých let	558
Zásoby	627	VH b.o.	189,4625
Pohledávky	1 556,7	OCI - fond z přepočtu c. m.	-14,2875
Peníze v bance	954	Nekontrolní podíly	120,525
Celkem	5 213,9	Z toho:	
		k datu akvizice	128,8
		na změně VHML	-6,95
		na VH b.o.	3,4375
		na OCI - fondu z přepočtu c. m.	-4,7625
		ODZ	54
		Závazky ostatní	2 306,2
		Celkem	5 213,9

Výkaz zisku a ztráty za skupinu M za rok 20X1		v tis. Kč
V - tržby za prodané zboží		1 064,25
N - na prodané zboží		419,25
Hrubá marže		645
N - spotřeba materiálu		35,5
N - nakupované služby		66,25
N - mzdové		196,5
N - odpisy		107,5625
Provozní výsledek hospodaření		239,1875
V - finanční		0,15
N - kurzové ztráty		1
Finanční výsledek hospodaření		-0,85
Výsledek hospodaření před zdaněním		238,3375
N - daň ze zisku		45,4375
Výsledek hospodaření po zdanění		192,9
Z toho:		
Nekontr. podíl na VH		3,4375
VH připadající na podíl akcionářů mateřské jednotky		189,4625
Fond z přepočtu cizí měny		-19,05
Ostatní úplný výsledek (OCI)		-19,05
Z toho:		
Nekontr. podíl na OCI		-4,7625
OCI připadající na podíl akcionářů mateřské jednotky		-14,2875

Obdobně by byla upravena i konsolidovaná účetní závěrka při použití metody částečného goodwillu.

Stejně jako je tomu u individuální účetní závěrky, i konsolidovaná účetní závěrka kromě položek za běžné účetní období obsahuje pro srovnání i položky za minulé účetní období. Pro přepočet položek uváděných pro srovnání za minulé období se (shodně jako pro běžné období) použijí směnné kurzy podle toho, o jakou položku se jedná. Aktiva a závazky se přepočtou závěrkovým kurzem, položky vlastního kapitálu kurzem platným k datu transakce, přičemž náklady a výnosy lze pro zjednodušení přepočítat průměrným kurzem za toto srovnávané období. Za kurz k datu závěrky se v tomto případě považuje kurz platný k poslednímu dni srovnávaného období (ve výše uvedeném příkladu by to byl kurz stanovený k 31.12.20X0).

Sestavení konsolidované účetní závěrky podle české legislativy

Sestavení konsolidované účetní závěrky podle české legislativy není zcela shodné s IFRS. Kromě základních rozdílů jakými jsou výpočet konsolidačního

rozdílu (aktivního nebo pasivního)⁷, u něhož podle českých předpisů není možnost výběru metody výpočtu, jeho následné odepisování do nákladů nebo do výnosů po dobu maximálně 20 let a dalších, není českou legislativou shodně řešen ani postup přepočtu účetní závěrky na jinou měnu. V českých účetních předpisech lze nalézt pouze několik ustanovení vztahujících se k přepočtům jiné měny na českou. Jedno z nich je uvedeno přímo v zákoně o účetnictví (§ 24, odst. 6 až 9) a další dvě se nachází ve vyhlášce č. 500/2002 Sb. pro podnikatele (§ 60 a § 67, odst. 4, písmeno c).

Zákon o účetnictví v § 24 odst. 6 a následujících stanoví, že majetek a závazky, které jsou vyjádřené v cizí měně, se mají přepočítat na českou měnu kurzem devizového trhu vyhlášeným Českou národní bankou, a to jednak k okamžiku jejich vzniku, a dále také k rozvahovému dni.

Pokud by účetní jednotka nakupovala nebo prodávala cizí měnu, pak může pro přepočet této cizí měny na českou použít kurz, za který byla tato cizí měna nakoupena nebo prodána. Pro přepočet majetku a závazků vyjádřených v cizí měně k okamžiku jejich

⁷ České předpisy pracují s pojmem goodwill v souvislosti s přeměnami obchodních společností. Pojem goodwill, tak jak je vnímán českými předpisy, proto nesmí být zaměňován s pojmem konsolidační rozdíl, který vzniká v souvislosti se sestavením konsolidované účetní závěrky.

vzniku může účetní jednotka použít i pevný kurz⁸. Pokud se má přepočíst měna, u které se nevyhlašuje kurz devizového trhu denně, použije účetní jednotka buď kurz mezibankovního trhu pro tuto měnu k USD nebo EUR a kurz devizového trhu vyhlášený Českou národní bankou pro USD nebo EUR ke stejnému dni, nebo poslední známý kurz vyhlášený či zveřejněný Českou národní bankou.

Vyhláška č. 500/2002 Sb. v § 60 rozlišuje kurzové rozdíly na ty,

- které mají být zaznamenány do finančního výsledku hospodaření (tj. buď jako finanční náklad nebo jako finanční výnos),
- které jsou (např. váží-li se k cenným papírům) součástí ocenění reálnou hodnotou nebo ekvivalencí,
- které nemají ovlivnit výsledek hospodaření běžného období, ale měly by se zachytit jako zvýšení nebo snížení jiné složky vlastního kapitálu (obvykle fondy z přecenění).

Paragraf 67 vyhlášky č. 500/2002 Sb. vymezuje, jaké informace mají být uvedeny v příloze v konsolidované účetní závěrce. V odstavci 4) v písmenu c) požaduje, aby účetní jednotky u těch položek, které jsou uvedeny v konsolidované účetní závěrce a zároveň jsou nebo byly vyjádřeny v cizí měně, uvedly i informace o způsobu jejich přepočtu na měnu, v níž byla sestavena konsolidovaná účetní závěrka.

Namísto toho, aby se české předpisy snažily dát účetním jednotkám nějaký návod, jak položky pro potřeby sestavení konsolidované účetní závěrky přepočít, situace je právě opačná, tj. předpisy pouze požadují, aby se v příloze v této závěrce uvedl způsob jejich přepočtu. Speciální pokyny, jak přepočít celé výkazy, které byly primárně sestaveny v cizí měně, pro potřeby sestavení konsolidované účetní závěrky, by se v českých předpisech hledaly marně. Řada účetních jednotek, zřejmě inspirovaná zákonem o účetnictví, proto i pro přepočet celé (individuální) účetní závěrky použije kurz devizového trhu vyhlášený Českou národní bankou k rozvahovému dni. Ačkoliv tímto způsobem nevznikne žádný samostatný (nový) kurzový rozdíl, neboť aktiva, závazky i vlastní kapitál bude přepočten jednotným směnným kurzem (ve srovnání s IFRS, kde v důsledku vhodnějšího použití rozdílných směnných kurzů pro přepočet konkrétní vykazované položky kurzové rozdíly vznikají) a mohlo by se tak zdát, že je to nejjednodušší, a proto i nejpraktičtější způsob přepočtu, ve skutečnosti tomu tak být nemusí. Za předpokladu, že budou mezi mateřskou a dceřinou společností probíhat nějaké vzájemné obchody nebo jiné transakce v měně, která pro jednu z těchto společností nebude její lokální měnou, pak by mohlo v důsledku tohoto postupu dojít k chybné eliminaci vzájemných (vnitroskupinových) transakcí a zůstatků nebo ke generování kurzových rozdílů, které lze

označit jako nadbytečně vygenerované. Sekundárním problémem by pak mohlo být to, zda se takto vzniklé kurzové rozdíly mají vykazat ve výsledku hospodaření nebo v nějaké jiné položce vlastního kapitálu.

S ohledem na jediný požadavek vyhlášky, že příloha v konsolidované účetní závěrce má obsahovat informace o způsobu přepočtu z cizí měny do měny, v níž je sestavena konsolidovaná účetní závěrka, by způsob, který si pro takový přepočet skupina účetních jednotek stanoví, neměl být v rozporu s českými předpisy. Samozřejmě s přihlédnutím k tomu, konsolidovaná účetní závěrka sestavená podle českých předpisů nebude obsahovat položku ostatní úplný výsledek, konsolidační rozdíl se odepisuje a z tohoto titulu může také vznikat kurzový rozdíl apod.

Závěr

Článek naznačil možné situace, při nichž vzniká potřeba přepočtu účetních výkazů na jinou měnu, a popsal vhodný postup, při němž nebudou generovány kurzové rozdíly, které by vznikaly jen v důsledku rozdílné polohy v přepočtu cizí měny. Na konkrétních příkladech byly názorně ukázány výpočty jednotlivých položek vykazovaných v konsolidované rozvaze a konsolidovaném výkazu zisku a ztráty. Rozsáhlost článku svědčí o tom, že problematika přepočtu účetních výkazů na jinou měnu je poměrně komplikovaná, a proto (i s ohledem na prostorovou náročnost článku) nebylo možné v praktickém příkladu zobrazit řešení všech možných variant. I přesto může být tento příspěvek významným vodítkem při sestavení konsolidované účetní závěrky za skupinu, jejíž součástí jsou zahraniční podniky sestavující své individuální závěrky v jiné měně, ať už jsou konkrétní podmínky ve skupině nastaveny jakkoliv.

Marie Zelenková

*Ing. Marie Zelenková, Ph.D. absolvovala VŠE v Praze, Fakultu financí a účetnictví v roce 1996. Po roční praxi jako hlavní účetní působí od roku 1997 až do současnosti jako odborná asistentka na katedře finančního účetnictví a auditingu VŠE v Praze. V roce 2004 dokončila doktorské studium. Od roku 2011 je jednatelkou společnosti zabývající se účetním poradenstvím, kde se specializuje na konsolidované účetní závěrky. V roce 2012 se po úspěšném složení zkoušek stala daňovým poradcem, od téhož roku je členkou Komory daňových poradců a pravidelně se zúčastňuje jejich jednání, zejména v sekci účetnictví. Od roku 2015 je též členkou Výboru pro auditorské zkoušky Komory auditorů ČR. Od stejného roku působí také jako poradce Českého statistického úřadu v oblasti účetnictví. Je spoluautorkou publikace *Konsolidace účetních výkazů – principy a praktické aplikace*, vydané v roce 2013, a autorkou řady článků zaměřených zejména na konsolidovanou účetní závěrku, publikovaných v mnoha odborných časopisech. V současné době působí nejen jako lektor, ale i jako účetní a daňový poradce.*

⁸ Pevný kurz definuje zákon o účetnictví doslovně jako „kurz stanovený vnitřním předpisem účetní jednotky na základě kurzu devizového trhu vyhlášeného Českou národní bankou, používaný účetní jednotkou po předem stanovenou dobu. Stanovená doba nesmí přesáhnout účetní období. Jako kurz devizového trhu, na jehož základě se pevný kurz stanoví, použije účetní jednotka kurz devizového trhu vyhlášený Českou národní bankou k prvnímu dni období, pro které je pevný kurz používán“.

Specifika víceúrovňové konsolidace

S konsolidací jsou spojeny konsolidační postupy, které jsou v obecné rovině popsány jak v IFRS 10 *Konsolidovaná účetní závěrka*, tak v ČÚS č. 020 *Konsolidovaná účetní závěrka*. Oba předpisy zmiňují eliminaci majetkové účasti mateřského podniku a vlastního kapitálu dceřiného podniku k datu akvizice, agregaci aktiv a závazků, výnosů a nákladů, eliminaci vzájemných pohledávek a zůstatků, ocenění a zachycení goodwillu v IFRS, resp. konsolidačního rozdílu v ČR, případně nekontrolních podílů v IFRS, resp. menšinových podílů v ČR. A to v případech, kdy dceřiný podnik není plně vlastněn mateřským podnikem. Vše se zdá být většinou jasné, pokud si představíme skupinu (konsolidační celek) složenou jen z přímé linie mateřský a dceřiný podnik. Jak ale přistoupit ke konsolidaci, je-li skupina víceúrovňová a vedle přímé vazby existují také nepřímé vazby, tj. dceřiné podniky zavěšené pod dceřiné podniky?

Technika konsolidace a případné osvobození od konsolidace

Pokud má skupina více úrovní, existují dva přístupy, jak její jednotlivé složky zkonsolidovat a sestavit konsolidovanou účetní závěrku:

- přímá konsolidace, kdy konsolidaci zpracovává mateřský podnik za všechny dceřiné podniky, které mu jen poskytují relevantní podklady;
- postupná konsolidace, kdy je konsolidace zpracovávána po jednotlivých úrovních, po tzv. subkonsolidačních celcích.

Volba techniky konsolidace je rozhodnutím vykazujícího podniku, ale je také ovlivněna softwarovými nástroji, které jsou ke konsolidaci použity (viz článek *Konsolidace z pohledu zpracovatele* na str. 6), a stanovenými požadavky na informace. Mohou totiž existovat situace, kdy je konsolidovaná účetní závěrka vyžadována za subkonsolidační celek a je třeba využít postupné konsolidace. Například je-li český dceřiný podnik, který je v postavení dílčího mateřského podniku, emitentem cenných papírů přijatých k obchodování na evropském trhu, musí sestavit konsolidovanou účetní závěrku za svoji skupinu (v tomto případě dle IFRS).

Naopak konsolidovanou účetní závěrku nemusí sestavit český dceřiný podnik, který je současně v postavení mateřského podniku, pokud jsou mateřský podnik i všechny jeho dceřiné podniky zahrnuty do konsolidované účetní závěrky zpracovávané na vyšší úrovni, např. mateřským podnikem v Německu. Toto ustanovení lze využít pouze tehdy, pokud podle § 22aa odst. 1 a 2 zákona o účetnictví:

- konsolidovaná účetní závěrka je sestavována podnikem, který se řídí právem členského státu Evropské unie, tj. má sídlo na území EU;
- konsolidovaná účetní závěrka a výroční zpráva mateřského podniku na vyšší úrovni je ověřena auditorem;
- konsolidovaná účetní závěrka a výroční zpráva mateřského podniku na vyšší úrovni a související zpráva auditora je zveřejněna dle zákona o účetnictví, a to v českém jazyce;
- příloha dceřiného podniku, na něž se osvobození od konsolidace vztahuje, obsahuje název a sídlo mateřského podniku na vyšší úrovni, který konsolidaci sestavuje, a důvody nesestavení konsolidace na nižší úrovni.

Pokud mateřský podnik na vyšší úrovni nedrží veškeré podíly v dceřiném podniku, drží určitou část majetkové účasti menšinoví vlastníci a podmínky nesestavení konsolidované účetní závěrky se rozšiřují ještě o jejich schválení, resp. nečinnost (blíže k tomu § 22aa odst. 1 zákona o účetnictví).

Příkladem společnosti, která několik let sestavovala a zveřejňovala konsolidovanou účetní závěrku (do roku 2013 včetně), ač je sama konsolidována na vyšší úrovni a v současnosti tak již nečiní, je ŠKODA AUTO, a.s. V její poslední výroční zprávě obsahující individuální účetní závěrku za rok 2015 (viz <http://cs.skoda-auto.com/company/investors/pages/annual-reports.aspx>) lze najít tuto informaci:

„Konsolidovaná účetní závěrka koncernu Volkswagen sestavená v souladu s IFRS bude po jejím zveřejnění k dispozici na webové adrese:
http://www.volkswagenag.com/content/vwcorp/info_center/de/publications/publications.html

Společnost na základě osvobození od konsolidace dle § 62 odst. 2 a odst. 3 vyhl. č. 500/2002 Sb. (ve znění účinném k 31. prosinci 2015) zveřejňuje ve Sběrce listin příslušného rejstříkového soudu pouze samostatnou účetní závěrku. Konsolidovaná účetní závěrka společnosti VOLKSWAGEN AG a zpráva auditora odpovědného za její ověření bude zveřejněna v českém jazyce ve sbírce listin obchodního rejstříku.“

V uvedeném textu je odkazováno na ustanovení § 62 vyhlášky č. 500/2002 Sb., kde bylo osvobození od konsolidace upraveno do konce roku 2015. Novelizace zákona o účetnictví přenesla úpravu přímo do zákona, konkrétně do § 22aa.

Výpočet goodwillu a nekontrolních podílů ve víceúrovňové konsolidaci

Víceúrovňová konsolidace má specifika ve výpočtu goodwillu a nekontrolních podílů, čímž činí konsolidaci složitější, navíc tyto postupy nejsou v účetních předpisech popsány. K jejich objasnění slouží následující ilustrativní příklad, který uvažuje mateřský podnik

(M), jeho 90% dceřiný podnik (D1) a jeho 80% dceřiný podnik (D2). Konsolidace se zde sestavuje přímou metodou, tj. mateřský podnik konsoliduje přímo oba dceřiné podniky a není tvořena jejich subkonsolidace.

Společnost M nakoupila 90% podíl ve společnosti D1 v roce 2008. K datu akvizice činily nerozdělené výsledky společnosti D1 2 138 tis. Kč. Společnost D1 nakoupila 2 400 tis. akcií (z 3 000 tis. akcií celkem) společnosti D2 v roce 2010, přičemž nerozdělené výsledky společnosti D2 k datu akvizice byly ve výši 1 425 tis. Kč. Od data akvizice D1 i D2 nedošlo k žádné změně jejich základního kapitálu. Pro zjednodušení zde nebylo při akvizicích identifikováno žádné přecenění a nekontrolní podíly byly oceněny na bázi poměrné hodnoty. Od data akvizice nedošlo k žádné snížení hodnoty goodwillu (v IFRS se goodwill neodpisuje, ale při použití českých účetních předpisů by byl konsolidační rozdíl odpisován, což zde v řešení není uvažováno).

Jsou-li k dispozici následující individuální účetní výkazy (v tis. Kč), pak je otázkou, jaké hodnoty budou prezentovány v konsolidované rozvaze k 31.12.2015:

Rozvahy k 31.12.2015	M	D1	D2	Součet
Dlouhodobá aktiva	54 225	36 410	19 595	110 230
Finanční investice v D1	9 975	-	-	9 975
Finanční investice v D2	-	5 700	-	5 700
Krátkodobá aktiva	2 352	13 538	13 325	29 215
Aktiva celkem	66 552	55 648	32 920	155 120
Základní kapitál	12 000	4 500	3 000	19 500
Nerozdělené výsledky	33 958	36 113	29 848	99 919
Závazky	20 594	15 035	72	35 701
VK a závazky celkem	66 552	55 648	32 920	155 120

Rozvahy k 31.12.2015	Součet M+D1+D2	Úprava I (D1)	Úprava II (D1)	Úprava III (D2)	Úprava IV (D2)	Úprava V (D2)	Konsolidace
Dlouhodobá aktiva	110 230	-	-	-	-	-	110 230
Finanční investice v D1	9 975	-9 975	-	-	-	-	-
Finanční investice v D2	5 700	-	-	-5 130	-570	-	-
Goodwill	-	4 001	-	1 944	-	-	5 945
Krátkodobá aktiva	29 215	-	-	-	-	-	29 215
Aktiva celkem	155 120	-5 974	0	-3 186	-570	-	145 390
Základní kapitál	19 500	-4 500	-	-3 000	-	-	12 000
Nerozdělené výsledky	99 919	-2 138	-3 398	-1 425	-	-7 958	85 000
Nekontrolní podíly	-	664	3 398	1 239	-570	7 958	12 689
Závazky	35 701	-	-	-	-	-	35 701
VK a závazky celkem	155 120	-5 974	-	-3 186	-570	-	145 390

S konsolidací přímého dceřiného podniku D1 jsou spojeny běžné konsolidační postupy, při nichž jsou aktiva a závazky M a D1 sečteny a vyloučena majetková účast M v D1 proti vlastnímu kapitálu D1 k datu akvizice. Ocenění goodwillu a nekontrolních podílů přináší tabulka níže:

Míra vlastnictví M	90 %
Počáteční ocenění investice v D1	9 975
Nekontrolní podíly v D1 k datu akvizice	664
Čistá aktiva D1 k datu akvizice	-6 638
Goodwill D1 k datu akvizice i rozvahovému dni	4 001
Nekontrolní podíly	10 %
Nekontrolní podíly v D1 k datu akvizice	664
Nekontrolní podíly v D1 k datu akvizice	664
Nekontrolní podíly na poakviziční změně VK D1	3 398
Nekontrolní podíly v D1 k rozvahovému dni	4 062

Ač jsou dceřiné podniky konsolidovány plnou metodou a v konsolidované rozvaze jsou zachyceny agregovaně všechna aktiva i závazky, výjimkou je goodwill (v ČR konsolidační rozdíl), který je v konsolidované rozvaze prezentován v poměrné výši odpovídající vlastnickému podílu v držení mateřského podniku. Výjimkou je varianta tzv. plného goodwillu, kterou znájí IFRS a kterou zde nyní neuvádíme.

Konsolidace nepřímého dceřiného podniku D2 do konsolidačních postupů vnáší oproti předchozímu postupu u D1:

- přepočtení míry vlastnictví na vztah M a D2, tj. $90\% \times 80\% = 72\%$, použití tohoto procenta ve výpo-

čtu podílu na změně vlastního kapitálu a odvození procenta nekontrolních podílů (28 %);

- výpočet goodwillu vychází z pořizovací ceny investice v D2 snížené o výši nekontrolního podílu, tj. $5\,700 \times 0,9 = 5\,130 = >$ viz úprava III;
- pořizovací cena investice v D2 odpovídající výši nekontrolního podílu snižuje k datu akvizice prvotní ocenění nekontrolních podílů viz úprava IV.

Propočty ocenění goodwillu a nekontrolních podílů jsou uvedeny v tabulce níže:

Míra vlastnictví M	72 %
Počáteční ocenění investice v D2 (90 % z 5 700)	5 130
Nekontrolní podíly v D2 k datu akvizice	1 239
Čistá aktiva D2 k datu akvizice	-4 425
Goodwill D2 k datu akvizice i rozvahovému dni	1 944
	28 %
Nekontrolní podíly v D2 k datu akvizice	1 239
Korekce o hodnotu investice D1 náležející vlastnický nekontrolním podílům (10 % z 5 700)	-570
Nekontrolní podíly v D2 k datu akvizice po eliminaci investice	669
Nekontrolní podíly na poakviziční změně VK D2	7 958
Nekontrolní podíly v D2 k rozvahovému dni	8 627

Doplňme ještě zadání o vnitroskupinové transakce a upravme zkonsolidované hodnoty o jejich vliv:

Během roku 2015 společnost D2 prodala společnosti M zboží za 7 200 tis. Kč s 25% marží (tzv. upstream transakce). Ke konci roku mateřská společnost eviduje v zásobách jednu třetinu nakoupeného zboží.

Marže	1 800 tis. Kč	
Nerealizovaná marže	600 tis. Kč	snížení zásob v krátkodobých aktivech
NCI podíl	168 tis. Kč	28 %; snížení nekontrolních podílů v rozvaze a výsledovce
Skupina podíl	432 tis. Kč	72 %; snížení výsledků M v rozvaze a výsledovce

Z uvedeného vyplývá, že při eliminaci nepřímých vztahů mezi mateřským a dceřiným podnikem musí být uvažovány přepočtené míry vlastnictví, tj. 72 % a 28 %, nikoliv 80 % a 20 %, jak vyplývá z přímého vztahu D1 a D2.

Během roku 2015 společnost D1 prodala společnosti D2 zboží za 2 160 tis. Kč s 20% přírůžkou. Ke konci roku společnost D2 eviduje v zásobách polovinu nakoupeného zboží.

Marže	360 tis. Kč	
Nerealizovaná marže	180 tis. Kč	snížení zásob v krátkodobých aktivech
NCI podíl	18 tis. Kč	10 %; snížení nekontrolních podílů v rozvaze a výsledovce
Skupina podíl	162 tis. Kč	90 %; snížení výsledků M v rozvaze a výsledovce

Rozvahy k 31.12.2015	Konsolidace	Úpravy	Úpravy	Konsolidace po úpravě vztahů
Dlouhodobá aktiva	110 230	-	-	110 230
Goodwill	5 945	-	-	5 945
Krátkodobá aktiva	29 215	-600	-180	28 435
Aktiva celkem	145 390	-600	-180	144 610
Základní kapitál	12 000	-	-	12 000
Nerozdělené výsledky	85 000	-432	-162	84 406
Nekontrolní podíly	12 689	-168	-18	12 503
Závazky	35 701	-	-	35 701
VK a závazky celkem	145 390	-600	-180	144 610

Libor Vašek

Není ekvivalence jako ekvivalence

Alice Šrámková

Pojem ekvivalence v účetnictví lze definovat jako přístup k ocenění finanční investice na hodnotu, která odpovídá poměrné výši vlastního kapitálu podniku, v němž má investor podíl. Lze-li citovat z Wikipedie, pak „Ekvivalence označuje rovnocennost, stejnou platnost, rovnomocnost...“.

Libor Vašek

Vyjdeme-li z koncepce ekvivalence a nebudeme se nijak obracet ke konkrétním účetním předpisům, je třeba učinit závěr, že jde o metodu ocenění finanční investice, nikoliv o metodu konsolidační, jak je často vnímáno, vykládáno, a také tak upraveno v českých účetních předpisech. Smyslem ekvivalence je vyjádřit ocenění finanční investice v rozvaze a související přecenění zahrnout do hospodářských výsledků investora. Jde o období ocenění reálnou hodnotou, jen vlastní ocenění je determinováno pravidly jinak. Proto je na místě upozornění, že ocenění investice získané ekvivalencí nikdy nelze považovat za reálnou hodnotu investice.

Výše popsaný koncept ekvivalence je dlouhodobě zakotven v IFRS. Ač lze v IFRS uvažovat o použití ekvivalence i v individuální účetní závěrce (bylo možné do roku 2004 včetně a opětovně od 2016), jde pořád o stejný koncept, který se nijak neliší od ekvivalence používané v účetních závěrkách odrážejících vztah investora a přidruženého podniku, v němž má investor podstatný vliv. Stejný koncept je uplatňován v pravidlech US GAAP, mluví-li se o ekvivalenci a jejím použití pro zachycení investic s podstatným vlivem.

Výše popsaný koncept ekvivalence je dlouhodobě zakotven v IFRS. Ač lze v IFRS uvažovat o použití ekvivalence i v individuální účetní závěrce (bylo možné do roku 2004 včetně a opětovně od 2016), jde pořád o stejný koncept, který se nijak neliší od ekvivalence používané v účetních závěrkách odrážejících vztah investora a přidruženého podniku, v němž má investor podstatný vliv. Stejný koncept je uplatňován v pravidlech US GAAP, mluví-li se o ekvivalenci a jejím použití pro zachycení investic s podstatným vlivem.

České účetní předpisy uchopily ekvivalenci dvojmo a pokaždé jinak. Jednak považují ekvivalenci za konsolidační metodu pro zachycení investice s podstatným vlivem, která se ve své podstatě, až na uchopení konsolidačního rozdílu (k tomu více dále v textu), shoduje s ekvivalencí upravenou v IFRS. Jen s tím zásadním koncepčním rozdílem, že ji české účetní předpisy chybně považují za konsolidační metodu, nikoliv za metodu oceňování investice. Dále ekvivalenci české účetních předpisů povolují k ocenění majetkových účastí s kontrolním či podstatným vlivem v individuálních účetních závěrkách investora a mluví přitom o oceňování ekvivalencí. Zde ale přichází zásadní rozdíl vůči obecné koncepci ekvivalence i úpravě IFRS, jak vyplývá z příkladů uvedených dále. Je třeba mít na paměti, že používání ekvivalence v individuálních účetních závěrkách dle českých účetních předpisů (které je rozšířené mezi podniky) není stejné jako používání ekvivalence v IFRS bez ohledu na okolnosti jejího použití.

Použití ekvivalence k ocenění finančních investic v individuální účetní závěrce dle českých účetních předpisů

Zákon o účetnictví v § 27, odst. 6 stanoví, že podíl, který představuje účast v ovládané osobě nebo v osobě pod podstatným vlivem (pro zjednodušení dále jen ovládaná osoba), může být oceněn ekvivalencí. Pokud se tak účetní jednotka rozhodne, musí postupovat stejně při ocenění všech takových podílů. Ocenění ekvivalencí je popsáno v § 51 vyhlášky č. 500/2002 Sb. a v českém účetním standardu č. 008 *Operace s cennými papíry a podíly*. Majetková účast je při pořizování oceněna pořizovací cenou a k datu účetní závěrky

je upravována na hodnotu odpovídající míře účasti investora na vlastním kapitálu ovládané osoby. Rozdíl mezi oceněním k datu pořízení, resp. v pozdějším období na začátku účetního období a k rozvahovému dni je vykázán jako oceňovací rozdíl v účtové skupině 41 a stává se přímou součástí vlastního kapitálu bez dopadu na výsledek hospodaření. Hodnota vlastního kapitálu přitom nevychází z reálného ocenění čistých aktiv k datu pořízení účasti, ale z jejich účetní hodnoty, což je rozdíl oproti konsolidaci ekvivalencí (viz další část), kde je požadavek na ocenění reálnou hodnotou.

Významným nedostatkem tohoto ocenění je fakt, že poskytuje přijatelné výsledky pouze v případě, kdy ovládací osoba (investor) ovládanou osobu (přidružený nebo dceřiný podnik) buď založí nebo koupí za hodnotu blízkou jejímu vlastnímu kapitálu. Uvažme situaci, kdy investor koupí 60% podíl v jiné společnosti za 10 mil. Kč, přičemž hodnota vlastního kapitálu této společnosti je 2 mil. Kč (asi není třeba vysvětlovat, že se společnosti neprodávají za účetní hodnotu jejich vlastního kapitálu). Pořizovací cena je zpravidla podložena podrobnou analýzou ze strany kupujícího a kupní cena bývá stanovena na základě očekávaných budoucích peněžních toků. Do data první účetní závěrky po akvizici vytvořila ovládaná osoba zisk po zdanění ve výši 1,5 mil. Kč a její vlastní kapitál k datu účetní závěrky činí 3,5 mil. Kč. Podíl investora na vlastním kapitálu odpovídá částce 2,1 mil. Kč (60% z 3,5 mil. Kč), a proto při ocenění ekvivalencí musí investor zaúčtovat snížení hodnoty o 7,9 mil. Kč (10 mil. Kč – 2,1 mil. Kč) prostřednictvím oceňovacích rozdílů ve vlastním kapitálu (tzv. ztrátové přecenění). Ovládaná osoba přitom hospodaří dle původních akvizičních předpokladů, jejími výsledky jsou zisky a vlastní kapitál roste. Ke snížení hodnoty finanční investice v podstatě není důvod. Přístup ocenění ekvivalence v popsané situaci však může vést i k zápornému vlastnímu kapitálu investora.

Pivo a rum by měly mít výjimku z konsolidace, dohromady mi to nedělá dobře.

Kresba: Ivan Svoboda

Lze namítnout, že ocenění ekvivalencí je pouze možnost, nikoli povinnost, ale všechny podíly musí být oceňovány stejně. Investor může již po několik let oceňovat ekvivalencí ostatní podíly – podíly ve společnostech, které sám založil. V jejich případě totiž ocenění ekvivalencí dává smysl již od samého začátku (zatímco u nakoupených podílů teprve od okamžiku, kdy podíl na vlastním kapitálu odpovídá pořizovací ceně investice). Založí-li investor 100% ovládanou osobu se základním kapitálem ve výši 10 mil. Kč, která v prvním roce své činnosti vykáže zisk po zdanění ve výši 1,5 mil. Kč, naroste u ovládací osoby hodnota finančního majetku o těchto 1,5 mil. Kč na 11,5 mil. Kč a bude odpovídat hodnotě vlastního kapitálu ovládané osoby. Oceňovací rozdíl bude ve výši 1,5 mil. Kč a bude odpovídat změně vlastního kapitálu ovládané osoby. Ocenění v této výši lze pak považovat za věrnější zobrazení skutečnosti než ocenění podílu pořizovací cenou. Pakliže následně investor koupí další podnik za cenu, která převyšuje hodnotu vlastního kapitálu koupeného podniku, musí investici také oceňovat ekvivalencí, čímž mu mohou vzniknout z přecenění obou investic záporné oceňovací rozdíly (viz vysvětlení v předcházejícím odstavci).

Podíly na zisku (dividendy), které investor obdrží od přidruženého podniku, jsou výnosem a zvyšují výsledek hospodaření investora v roce, kdy mu jsou přisouzeny. Skutečnost, že se snížil vlastní kapitál přidruženého podniku, se následně projeví na konci účetního období v přecenění investice (ve snížení její hodnoty) vůči oceňovacímu rozdílu ve vlastním kapitálu. Celkový dopad na vlastní kapitál tak může být shodný, jen realizace investice (skutečně získaný prospěch) je zaúčtována do výsledku hospodaření.

Jak již bylo uvedeno, hodnota investice odpovídající ekvivalenci není její reálná hodnota, a proto pozor na situace, kdy je snaha oceňovat ekvivalencí podíly s účastí menší než 20% (což se v praxi děje) v domněnku, že výsledná hodnota se blíží reálné hodnotě. Není tomu tak a zákon za reálnou hodnotu považuje tržní cenu nebo hodnotu vyplývající z obecně uznávaných oceňovacích modelů a technik, pokud tyto metody zajišťují přijatelný odhad tržní hodnoty. Ekvivalenci za takovou techniku nelze v žádném případě považovat. V případech, kdy u cenných papírů není možné objektivně stanovit reálnou hodnotu, budou oceněny pořizovací cenou.

Použití ekvivalence k ocenění finančních investic v konsolidované účetní závěrce dle českých účetních předpisů

Ekvivalence jakožto konsolidační metoda vychází z úpravy § 22 zákona o účetnictví a § 63 vyhlášky č. 500/2002 Sb., přičemž její použití není tak rozšířené jako ekvivalence používána k ocenění finančních investic v individuální účetní závěrce. Proto nemusí být rozšířené ani povědomí o tom, že má vliv na účetnictví

a účetní výkaznictví investora. Důvodem jsou zákonem stanovené limity pro sestavení konsolidované účetní závěrky. V jejich důsledku nemá každý investor, který má majetkovou účast s podstatným vlivem, povinnost „konsolidovat“ své investice, ale musí je ocenit ve své individuální účetní závěrce (viz předcházející část).

Pokud však nastane situace povinného či dobrovolného sestavení konsolidované účetní závěrky dle českých účetních předpisů, vyhláška stanoví, že se do ní zahrnují přidružené podniky ekvivalencí (tzv. proti-hodnotou). Přidružený podnik je dle zákona takový, ve kterém konsolidující účetní jednotka vykonává podstatný vliv, tj. drží majetkovou účast s více než 20 % hlasovacích práv (a nejedná se zároveň o osobu pod společným vlivem nebo o ovládanou osobu). Použití ekvivalence je v této situaci rozepsáno v českém účetním standardu č. 020 *Konsolidovaná účetní závěrka*. Konsolidace ekvivalencí je tak (chybně) považována za konsolidační metodu a, jak vyplývá z dalšího textu, má mnohem blíže k ekvivalenci používané v IFRS než k ekvivalenci používané v individuální účetní závěrce.

Z ČÚS č. 020 plyne ocenění finanční investice s podstatným vlivem při pořízení ve výši odpovídající podílu na reálné hodnotě čistých aktiv přidruženého podniku. Rozdíl vůči pořizovací ceně představuje konsolidační rozdíl, který je vykazován odděleně od ocenění investice a odpisován rovnoměrně po dobu následujících 20 let. Pokud tedy investor nakoupí 30 % majetkovou účast za 890 tis. Kč, přičemž reálná hodnota čistých aktiv přidruženého podniku¹ k datu pořízení je odhadnuta na částku 2 500 tis. Kč, bude finanční investice oceněna částkou 750 tis. Kč (30 % ze 2 500 tis. Kč) a zároveň bude zachycen kladný konsolidační rozdíl ve výši 140 tis. Kč. Obě dvě položky budou prezentovány v konsolidované rozvaze samostatně a odděleně od ostatních aktiv².

V období po pořízení je změna vlastního kapitálu přidruženého podniku (která vychází z reálného ocenění čistých aktiv k datu pořízení) přenesena poměrně do změny ocenění investice se současným dopadem do výsledku hospodaření investora. Pokud je tedy vlastní kapitál přidruženého podniku uvedeného zde pro ilustraci na konci účetního období 2 800 tis. Kč a změna od data pořízení investice investorem činí 300 tis. Kč, změní se hodnota jeho investice o 90 tis. Kč (30 % ze 300 tis. Kč) na 840 tis. Kč. Současně částka 90 tis. Kč zvýší výsledek hospodaření a bude prezentována v konsolidovaném výkazu zisku a ztráty samostatně od ostatních výnosů a nákladů. Konsolidační rozdíl ve výši 140 tis. Kč identifikovaný a oceněný k datu pořízení je

odpisován ročně částkou 7 tis. Kč (140 tis. Kč / 20 let) s dopadem do výsledku hospodaření jako náklad. Běžnou praxí je jeho zaúčtování do výsledku hospodaření odděleně od ostatních výnosů a nákladů včetně samostatné prezentace ve výkazu zisku a ztráty, neboť předpisy stanoví, že se řeší stejně jako u plné metody konsolidace.

Podíly na zisku (dividendy), které investor obdrží od přidruženého podniku, nejsou výnosem a nemají dopad do výsledku hospodaření, ale snižují ocenění finanční investice, neboť v podstatě dochází k distribuci vlastního kapitálu přidruženého podniku (tj. k jeho snížení). Proto musí být snížena i účetní hodnota účasti držené v rozvaze investora. Jde o postup odlišný od ekvivalence používané pro ocenění investic v individuální účetní závěrce, kde jsou dividendy považovány za realizaci investice a jsou účtovány do výnosů.

Z ČÚS č. 020 plynou i jisté formální požadavky na zachycení dopadu použití ekvivalence v účetních výkazech, z nichž lze při srovnání s úpravou IFRS, popsanou v další části, identifikovat tyto rozdíly:

- K datu pořízení či zvýšení účasti se stanoví a vykáže konsolidační rozdíl, který je prezentován samostatně v rozvaze v rámci dlouhodobých aktiv.
- Podíl na vlastním kapitálu přidruženého podniku se vykazuje na řádku cenné papíry a podíly v ekvivalenci.
- Podíl na zisku přidruženého podniku se vykáže v samostatné položce výkazu zisku a ztráty jako položka „Podíl na výsledku hospodaření v ekvivalenci“. Stejná položka je i součástí vlastního kapitálu v rozvaze.
- Podíly na výsledcích hospodaření z minulých let jsou vykáženy ve vlastním kapitálu v samostatné položce „Konsolidační rezervní fond“, nejsou tedy součástí konsolidovaných nerozdělených zisků.

Použití ekvivalence v účetní závěrce sestavené dle IFRS

Ekvivalence používaná v IFRS vychází z IAS 28 *Investice v přidružených a společných podnicích* a je třeba ji s ohledem na koncepci IFRS považovat za jedinou metodu oceňování finančních investic, které zakládají podstatný vliv nebo spoluovládání v jiném podniku. Nelze zde uplatňovat úpravu v českých účetních předpisech o limitech pro sestavení konsolidované účetní závěrky. Zde platí, že pokud existuje podstatný vliv či spoluovládání, má investor povinnost použít ekvivalenci pro ocenění svých investic, ledaže by jejich dopad vyhodnotil za nevýznamný³.

¹ Zde pozor na požadavek předpisů vyjít z reálné hodnoty čistých aktiv obdobně jako při pořízení účasti s kontrolním vlivem (tj. dceřiného podniku). V praxi toto nebývá jednoduché a často se řeší únikem k použití účetní hodnoty čistých aktiv. Není to však plně v souladu s předpisy.

² Pokud by byl vztah pořizovací ceny a podílu na reálné hodnotě čistých aktiv přidruženého podniku opačný, byl by zachycen záporný konsolidační rozdíl a ten by byl odpisován taktéž rovnoměrně 20 let do výsledku hospodaření (jako výnos).

³ Uplatnil by ustanovení IAS 8 *Účetní pravidla, změny v účetních odhadech a chyby* o použitelnosti IFRS na transakce a události s materiálním dopadem na účetní závěrku.

Takto popsanou ekvivalenci lze použít od roku 2016⁴ taktéž jako alternativní metodu ocenění finančních investic v dceřiném, přidruženém nebo společném podniku v individuální účetní závěrce investora. Ta však není dle IFRS povinná. Její sestavení vyžaduje např. zákon o účetnictví v českých veřejně obchodovatelných subjektech s povinností vykazování podle IFRS. Požadavky IFRS zde proto nejsou tak striktní a povolují vybrané investice v individuální účetní závěrce oceňovat pořizovací cenou, reálnou hodnotou nebo ekvivalencí, výběr je přitom na účetní jednotce. Konzistence použité metody platí pro nastavené kategorie investic, proto lze uvážit např. použití pořizovací ceny pro investice v dceřiných podnicích a současně ekvivalenci pro investice v přidružených a společných podnicích.

Než přiblížíme samotnou ekvivalenci v IFRS a její rozdíly vůči české konsolidaci ekvivalencí, která je postavena na stejném základě, je vhodné zdůraznit, že počínaje 1. lednem 2013, resp. 1. lednem 2014 pro evropské společnosti⁵ byla ekvivalence ustanovena za jedinou metodu ocenění investic ve společných podnicích. IFRS 11 *Společná ujednání* a související

novelizace IAS 28 vypustila z úpravy IFRS metodu poměrné konsolidace, neboť se neshodovala s koncepcí IFRS k ovládnání, kdy přebírat aktiva a závazky jiné účetní jednotky lze pouze tehdy, existuje-li ovládnání (tj. u konsolidace dceřiného podniku). Ve všech dalších situacích jde o investici, kterou je třeba vhodně ocenit, a nelze přebírat ani poměrnou výši čistých aktiv společného podniku. Zároveň měla tato změna podporu v konvergenčním procesu, neboť poměrná metoda konsolidace není známa v účetních závěrkách sestavených dle US GAAP. Naopak účetní jednotky pod společným vlivem jsou dle českých účetních předpisů zahrnuty do konsolidované účetní závěrky metodou poměrné konsolidace. Zde je tedy zřetelný rozdíl v použití odlišných metod mezi českými účetními předpisy a IFRS.

Ekvivalence v IFRS vychází z pořizovací ceny investice (tj. ocenění včetně transakčních nákladů⁶), která je následně v poakvizčním období upravována o podíl na změně čistých aktiv přidruženého nebo společného podniku. K okamžiku pořízení je případný goodwill, tj. rozdíl mezi pořizovací cenou a poměrným podílem na reálné hodnotě čistých aktiv druhého podniku, ponechán v ocenění investice. Oproti českým účetním předpisům je tak rozdíl v nevyčlenění goodwillu, resp. kladného konsolidačního rozdílu.⁷ Následně nedochází ani k jeho odpisování, ani k testování jeho účetní hodnoty na případné znehodnocení. Goodwill je v IFRS vnímán jako plnohodnotná součást ocenění investice a její účetní hodnota včetně zahrnutého goodwillu je testována na případné znehodnocení.

Pokud by však pořizovací cena investice v přidruženém (společném) podniku byla nižší než poměrný podíl investora na reálné hodnotě nabývaných čistých aktiv, požadují pravidla takový rozdíl odloučit od ocenění investice a zúčtovat jej jako výnos do výsledku hospodaření. Jedná se o situaci záporného konsolidačního rozdílu (dříve v IFRS označovaného za negativní goodwill), který je v IFRS nyní označován za zisk z výhodné koupě a nevykazuje se v aktivech, ale přímo ve výsledku k datu pořízení. Důsledkem by tak v tomto případě bylo shodné ocenění investice v přidruženém podniku při srovnání ocenění dle českých účetních předpisů a IFRS.

Podíly na zisku (dividendy), které investor obdrží od přidruženého (společného) podniku, nejsou výnosem a nemají dopad do výsledku hospodaření, ale snižují ocenění finanční investice obdobně, jako bylo popsáno u konsolidace ekvivalencí dle českých účetních předpisů. Dopad ekvivalence do účetních výkazů je též podobný úpravě dle českých účetních předpisů

⁴ V tomto roce vstoupila v účinnost poslední novelizace IAS 27 *Individuální účetní závěrka*.

⁵ Účinnost nového IFRS 11 *Společná ujednání* byla pro použití v EU o rok odložena.

⁶ Zde je třeba zahrnout transakční náklady do ocenění investice, protože při akvizici investice zakládající ovládnání jsou transakční náklady zúčtovány přímo jako náklad do výsledku hospodaření k datu akvizice. Dle českých účetních předpisů jsou naopak vždy zahrnuty do ocenění nabývané investice.

⁷ V IFRS se identifikuje a ocení goodwill pouze při akvizici dceřiných podniků, tj. pouze k okamžiku nabytí ovládnání.

s výjimkou požadavků na samostatné řádky ve struktuře vlastního kapitálu v rozvaze. Investor musí v rámci svých dlouhodobých aktiv prezentovat investice oceňované ekvivalencí odděleně od ostatních aktiv a stejně tak musí samostatně prezentovat podíl na výsledku hospodaření v rámci výsledovky a podíl na ostatním úplném výsledku v rámci výkazu úplného výsledku, resp. jeho sekce ostatního úplného výsledku.

Do úplnosti výkladu působení ekvivalence v úpravě IFRS chybí vyjasnění tzv. čisté investice do přidruženého (společného) podniku. Pokud přidružený podnik dosahuje ztrát, které se podílem přenášejí na investora a díky ekvivalenci snižují ocenění investice, může dojít až k jejímu vynulování. Pokud ztráty přidruženého podniku pokračují, investor je svým podílem nadále přenáší, avšak nově o ně snižuje dlouhodobé pohledávky, pokud je má. Tzv. čistá investice do přidruženého podniku je dána jednak hodnotou majetkové účasti, ale také hodnotou jiné formy vyjadřující angažovanost investora v přidruženém podniku, např.

dlouhodobou půjčkou. Teprve až když je vynulována celková účast investora v přidruženém podniku, pozastavuje se přebírání dalších ztrát, ledaže by měl smluvní závazek podílet se na úhradě vzniklých ztrát. Pak musí být v rozvaze vykázán závazek ve vyplývající hodnotě. Tento přístup není použitelný při konsolidaci ekvivalencí dle českých účetních předpisů, kdy je přenášení ztráty ekvivalencí ukončeno vynulováním hodnoty majetkové účasti (finanční investice).

Ilustrace použití ekvivalence

Následující příklady shrnují obsahové rozdíly (tj. rozdíly v ocenění prezentovaných položek) ekvivalence použité v individuální účetní závěrce sestavené dle českých účetních předpisů (ČÚP ÚZ), v konsolidované účetní závěrce (ČÚP KÚZ) a v účetní závěrce sestavené dle IFRS. Příklady výkazů neberou v potaz formální rozdíly, které lze nalézt např. v používané či požadované terminologii, ani to, zda je požadavek na samostatný řádek v účetních výkazech.

Příklad 1

Investor spolu s dalšími založil začátkem roku 2014 společnost, v níž získal 25% podíl, a neboť mu tento podíl nezakládá ovládnutí ani společný vliv, vznikl mu přidružený podnik. Hodnota jeho základního kapitálu

byla stanovena na 5 mil. Kč, přičemž celá částka byla uhrazena peněžním vkladem. V prvním roce (2014) vytvořil přidružený podnik zisk 800 tis. Kč, ve druhém roce (2015) 920 tis. Kč. Žádná jiná transakce neovlivnila výši vlastního kapitálu přidruženého podniku.

K 31. 12. 2014 (v tis. Kč)	ČÚP ÚZ	ČÚP KÚZ	IFRS
Rozvaha - aktiva			
Konsolidační rozdíl	x	-	x
Finanční investice	1 450	1 450	1 450
Rozvaha - vlastní kapitál			
Vlastní kapitál - Oceňovací rozdíl	200	x	x
Vlastní kapitál - Kumulované výsledky hospodaření	x	200	200
Výkaz zisku a ztráty			
Podíl na výsledku hospodaření v ekvivalenci	x	200	200

Výpočty:

Prvotní ocenění finanční investice (pořizovací cena)
= 1 250 tis. Kč = 0,25 x 5 000 tis. Kč
Přecenění v roce 2014 = 200 tis. Kč = 0,25
x 800 tis. Kč

K 31. 12. 2015 (v tis. Kč)	ČÚP ÚZ	ČÚP KÚZ	IFRS
Rozvaha - aktiva			
Konsolidační rozdíl	x	-	x
Finanční investice	1 680	1 680	1 680
Rozvaha - vlastní kapitál			
Vlastní kapitál - Oceňovací rozdíl	430	x	x
Vlastní kapitál - Kumulované výsledky hospodaření	x	430	430
- samostatně: Podíl na výsledku hospodaření v ekvivalenci	x	230	x
- samostatně: Konsolidační rezervní fond	x	200	x
Výkaz zisku a ztráty			
Podíl na výsledku hospodaření v ekvivalenci	x	230	230

Výpočty:

Přecenění v roce 2015 = 230 tis. Kč = 0,25
x 920 tis. Kč

Z uvedeného příkladu je zřetelná věcná shoda mezi ekvivalencí dle IFRS a konsolidací ekvivalencí dle ČÚP, rozdíl oproti těmto metodám je však patrný

u ekvivalence použité v individuální účetní závěrce dle ČÚP.

Příklad 2

Začátkem roku 2014 investor koupil za 20 000 tis. Kč 40% podíl ve společnosti A, který nezakládá ani ovládnání ani společný vliv, a společnost A se pro investora stává přidruženým podnikem. Hodnota vlastního kapitálu společnosti A k datu pořízení podílu byla 35 000 tis. Kč. Hodnota vlastního kapitálu přidru-

ženého podniku na konci roku 2014 vyjádřená reálnou hodnotou čistých aktiv byla 40 000 tis. Kč a na konci roku 2015 činila 46 000 tis. Kč. Jediným důvodem meziroční změny vlastního kapitálu v poakvizičním období byl výsledek hospodaření. Tržní hodnota společnosti A se v tomto období nesnížila.

K 31. 12. 2014 (v tis. Kč)	ČÚP ÚZ	ČÚP KÚZ	IFRS
<i>Rozvaha - aktiva</i>			
Konsolidační rozdíl	x	5 700	x
Finanční investice	16 000	16 000	22 000
<i>Rozvaha - vlastní kapitál</i>			
Vlastní kapitál - Oceňovací rozdíl	-4 000	x	x
Vlastní kapitál - Kumulované výsledky hospodaření	x	1 700	2 000
<i>Výkaz zisku a ztráty</i>			
Odpis konsolidačního rozdílu	x	-300	x
Podíl na výsledku hospodaření v ekvivalenci	x	2 000	2 000

Výpočty:

Konsolidační rozdíl k datu akvizice = 6 000 tis. Kč
= 20 000 tis. Kč – (40 % x 35 000 tis. Kč)

Odpis konsolidačního rozdílu (roční) = 300 tis. Kč
= 6 000 tis. Kč / 20 let

Prvotní ocenění investice pro účely KÚZ dle českých účetních předpisů = 14 000 tis. Kč = 20 000 tis. Kč – 6 000 tis. Kč

Ocenění investice k 31. 12. 2014 dle českých účetních předpisů = 16 000 tis. Kč = 0,4 x 40 000 tis. Kč

Přecenění v roce 2014 = 2 000 tis. Kč = 0,40 x 5 000 tis. Kč

K 31. 12. 2015 (v tis. Kč)	ČÚP ÚZ	ČÚP KÚZ	IFRS
<i>Rozvaha - aktiva</i>			
Konsolidační rozdíl	x	5 400	x
Finanční investice	18 400	18 400	24 400
<i>Rozvaha - vlastní kapitál</i>			
Vlastní kapitál - Oceňovací rozdíl	-4 000	x	x
Vlastní kapitál - Kumulované výsledky hospodaření	x	4 100	4 400
- samostatně: Výsledek hospodaření běžného období	x	-300	x
- samostatně: Podíl na výsledku hospodaření v ekvivalenci	x	2 400	x
- samostatně: Konsolidační rezervní fond	x	2 000	x
<i>Výkaz zisku a ztráty</i>			
Odpis konsolidačního rozdílu	x	-300	x
Podíl na výsledku hospodaření v ekvivalenci	x	2 400	2 400

Výpočty:

Ocenění investice k 31. 12. 2015 dle českých účetních předpisů = 18 400 tis. Kč = 0,4 x 46 000 tis. Kč

Přecenění v roce 2015 = 2 400 tis. Kč = 0,40 x 6 000 tis. Kč

Závěr

Ačkoli předcházející text a ilustrativní příklady poskytují trojí pohled na ekvivalenci a lze mezi nimi shledat řadu rozdílů většího či menšího rázu, je třeba si uvědomit, že ekvivalence je teoreticky jen jedna. Jde o metodu oceňování finančních investic s podstatným vlivem (případně spoluovládáním), která upravuje hodnotu investice dle vývoje vlastního kapitálu přidruženého (společného) podniku. Za vzor jejího použití by měla být brána úprava v IFRS, s níž je téměř ve shodě česká konsolidace ekvivalencí, české účetní předpisy ji však vnímají chybně jako konsolidační metodu. Hlavní rozdíl je v uchopení konsolidačního rozdílu, resp. goodwillu. Zcela jinak však funguje ekvivalence v české individuální účetní závěrce, která může vést i k prezentaci nesmyslných výsledků ve struktuře vlastního kapitálu

investora. Vzhledem k tomu, jak je rozšířeno její použití, nezbyvá než apelovat na vhodnou úpravu českých účetních předpisů. Protože nyní opravdu platí, že není ekvivalence jako ekvivalence...

Alice Šrámková
Libor Vašek

Ing. Alice Šrámková působí jako daňový poradce ve společnosti Fučík & partneři, je členkou Komory daňových poradců, členkou výboru Komory certifikovaných účetních, za kterou se také účastní jednání Národní účetní rady. Specializuje se na IFRS a na otázky týkající se vazby účetnictví a daní z příjmů právnických osob. Je autorkou řady odborných článků a lektorkou agenturního a zakázkového firemního vzdělávání.

Kombinovaná účetní závěrka

Milan Zelený

Historické účetní informace jsou zainteresaným uživatelům poskytovány většinou ve formě účetní závěrky, v případě skupiny podniků pak ve formě konsolidované účetní závěrky. Tato praxe dobře funguje u skupiny podniků, které jsou vlastnický vzájemně propojeny. Co ale dělat v případě, že podniky, za které je vhodné předložit historické účetní informace, tvoří vlastnický propojenou skupinu? Podívejme se, co máme na mysli.

Příklad 1

Jednoduchým příkladem takové situace může být pan X, který přímo vlastní dvě společnosti A a B. Společnost A je e-shop prodávající autopříslušenství a společnost B je autoservis. Pan X se rozhodne rozšířit distribuční síť e-shopu a na to potřebuje kapitál. Půjčí si v bance, ale banka požaduje ručení i nějakou formou ve vztahu k autoservisu. Navíc chce od pana X, aby jí pravidelně předkládal účetní informace sestavené dohromady za e-shop i autoservis, tedy kombinovanou účetní závěrku.

V praxi nastávají i jiné případy, kdy se sestavuje kombinovaná účetní závěrka. Může to být v souvislosti se zvažovanou transakcí, jako je primární emise akcií (Initial Public Offering, IPO) části skupiny, která není definována přes strukturu vlastnických vztahů, ale spíše oborově nebo přes jiná kritéria. Alternativně může kombinovaná účetní závěrka sloužit jako základ pro určení kupní ceny pro plánovanou transakci.

Účel a uživatelé kombinovaných účetních závěrek mohou ovlivnit to, jak jsou údaje v kombinovaných výkazech sestaveny a zveřejněny.

Jen málo zemí má zvláštní regulační požadavky na přípravu nestandardních účetních závěrek. Existuje však několik možností, kde se inspirovat. V příloze na konci článku jsou uvedeny příklady regulačních požadavků na kombinované účetní závěrky.

Podle charakteru regulačních požadavků výsledné kombinované účetní závěrky mohou nebo nemusí být v souladu s mezinárodními standardy účetního výkaznictví (IFRS). Očekává se například, že když vlastnický nestrukturovaná skupina předkládající kombinovanou účetní závěrku podle IFRS podléhá regulaci americké komise pro cenné papíry a burzu (Securities and Exchange Commission, SEC), bude možné takové výkazy označit jako plně v souladu s IFRS. Účetní výkazy zpracované na základě pravidel britských Standards for Investment Reporting (SIR) 2000 „Investment reporting standards applicable to public reporting engagements on historical financial information“ jsou zřídka deklarovány jako v souladu s IFRS.

U nás podobná regulace přípravy kombinovaných účetních závěrek neexistuje, proto je při dodržení určitých pravidel možné dosáhnout při přípravě kombinovaných účetních závěrek souladu s IFRS. Je také možné připravit kombinovanou účetní závěrku na bázi účetních závěrek připravených podle českých účetních předpisů. Takovou formu účetní závěrky je však spíše vhodné označit jako kombinovanou účetní závěrku pro zvláštní účely připravenou na základě pravidel popsanych v její příloze. Výrok auditora by v takovém případě neměl odkazovat na „věrný a poctivý obraz“ předložené závěrky, ale na soulad s účetním rámcem popsáním v této příloze.

Pokud se kombinovaná účetní závěrka sestavuje s ohledem na očekávanou transakci na kapitálovém trhu, je příprava podle obecných pravidel IFRS patrně jedinou myslitelnou alternativou. V takovém případě je třeba pochopit perspektivu příslušného regulátora (u nás ČNB) v raných fázích projektu, a to i v případě, že regulátor nezveřejnil pokyny pro přípravu kombinovaných účetních závěrek.

Kombinované účetní závěrky jsou zpravidla připravovány pro konkrétní účel v určitém okamžiku pro očekávaný nebo předem definovaný počet období. Kombinované účetní závěrky jsou ve své podstatě „dočasným“ řešením. V návaznosti na transakci nebo po reorganizaci skupiny podniků je následně zpravidla možné buď sestavovat konsolidovanou účetní závěrku, nebo zahrnout dříve „kombinovanou skupinu“ do větší konsolidované skupiny. Je neobvyklé, aby kombinovaná účetní závěrka byla připravována pro řadu více po sobě jdoucích období.

Jak uživatelé, tak příslušný regulátor mohou vyžadovat výrok auditora ke kombinované účetní závěrce. Požadavek může jít ještě dále, a to na typ výroku potvrzující „věrný a poctivý obraz“. To ovšem neznamená, že by auditor mohl k jakémoliv kombinované účetní závěrce bez obav připojit zprávu s výrokem

Náš účetní, když účtuje o trvalých porostech, se nejprve musí uvést do ekvivalence s přírodou.

Kresba: Ivan Svoboda

konstatujícím „věrný a poctivý obraz“. Naopak, požadavek takového typu výroku zpravidla určuje způsob, jak musí být kombinovaná účetní závěrka sestavena. V českých podmínkách si takový výrok dovedu představit zejména u výkazů připravených na bázi IFRS, ovšem nevede k němu jednoduchá cesta. Z hlediska zveřejnění musí taková závěrka obsahovat stejné informace jako standardní konsolidovaná účetní závěrka podle IFRS, a navíc ještě do detailu rozpracovanou část vysvětlující východiska sestavení (basis of

preparation) takové závěrky. Obecně zároveň platí, že čím je struktura zachycená kombinovanou účetní závěrkou složitější a čím více jsou při přípravě používány další úpravy a alokace, tím méně je pravděpodobné, že bude kombinovaná účetní závěrka moci být označena jako podávající „věrný a poctivý obraz“.

Podívejme se nyní na dvě relativně jednoduché situace, kdy se sestavuje kombinovaná účetní závěrka. V následujícím příkladu vyjdeme z již uvedeného příkladu 1 pana X.

Příklad 2

Pan X vlastní dvě společnosti A a B. Společnost A je e-shop prodávající autopříslušenství a společnost B je autoservis – viz příklad 1.

Vlastnická struktura je jednoduchá a přímočará. Pan X chce mít oba podniky oddělené, proto každý provozuje v samostatné společnosti. Sám rozumí autům a má podnikavého ducha. S provozem e-shopu mu pomáhá kamarád, který je méně podnikavý, ale má cenné zkušenosti z oboru e-commerce. Pan X nepotřebuje nad svými podniky holdingovou společnost, navíc mu dlouhá léta vyhovovalo, že nemusí sestavovat konsolidovanou účetní závěrku. Sám jako fyzická osoba nepodniká

a tudíž nevede účetnictví. Každá z jeho společností A a B vede účetnictví a sestavuje účetní závěrku. Pan X žádné jiné komerční aktivity nemá.

Aby využil určité synergie z aktivit obou podniků, všechny autodíly potřebné v autoservisu nakupuje e-shop (A) a následně je prodává společnosti B. Mezi podniky tak existují vzájemné vztahy.

Na základě požadavku banky podniky A a B sestavují za rok 2015 kombinovanou účetní závěrku. Za celý rok e-shop prodal autoservisu autodíly v hodnotě 20 milionů Kč a ke konci roku měl e-shop pohledávku za podnikem B v hodnotě 2 miliony Kč. Dále je z účetních závěrek společností A a B možné zjistit následující:

Rozvaha společnosti A (v mil. Kč)			
Aktiva	160	Vlastní kapitál	35
		Dluhy	125
Aktiva celkem	160	Pasiva celkem	160

Výsledovka společnosti A (v mil. Kč)			
Náklady	480	Výnosy	500
		Zisk	20

Rozvaha společnosti B (v mil. Kč)			
Aktiva	100	Vlastní kapitál	40
		Dluhy	60
Aktiva celkem	100	Pasiva celkem	100

Výsledovka společnosti B (v mil. Kč)			
Náklady	235	Výnosy	250
		Zisk	15

V kombinované účetní závěrce je třeba stejně jako při konsolidaci eliminovat vzájemné vztahy. Na rozdíl od konsolidace ale v tomto jednoduchém případě není potřeba vypořádávat vlastnické podíly. Takže

ačkoliv budou celková aktiva a závazky stejně jako náklady a výnosy sníženy o vzájemné vztahy, vlastní kapitál v kombinovaných účetních výkazech bude prostým součtem vlastního kapitálu společností A a B.

	Společnost A (v mil. Kč)	Společnost B (v mil. Kč)	Úpravy	Kombinované výkazy
Rozvaha				
Aktiva	160	100	-2	258
Vlastní kapitál	35	40		75
Závazky	125	60	-2	183
Výsledovka				
Výnosy	500	250	-20	730
Náklady	480	235	-20	695
Zisk	20	15		35

Výsledek uvedený v příkladu 2 vychází z předpokladu, že společnost A prodává autodíly společnosti B bez marže.

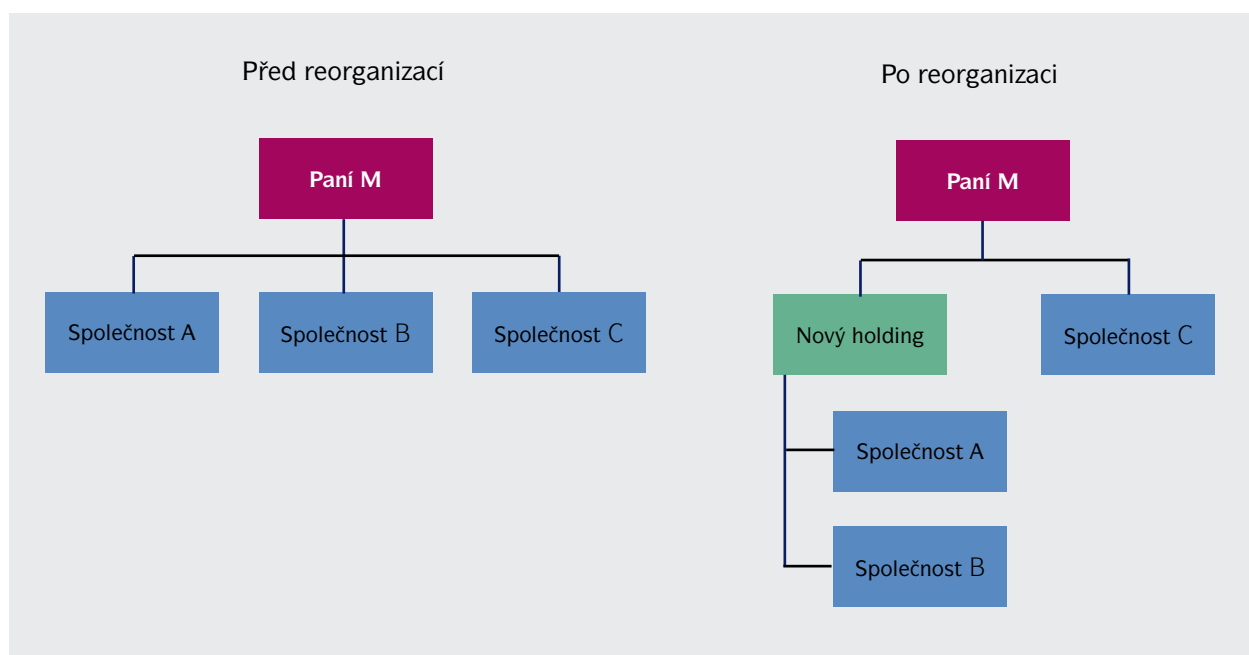
Další příklad zachycuje situaci s chystanou transakcí na kapitálovém trhu.

Příklad 3

Společnosti A a B tvoří jeden podnik (cestovní kancelář A v Česku a B na Slovensku), operující nezávisle na společnosti C. Hlavní aktivitou společnosti C je správa nemovitostí vlastněných paní M. Všechny tři společnosti jsou pod společnou kontrolou fyzické osoby, paní M. Mezi společnostmi A a B na jedné straně a společností C na straně druhé se neuskutečňují žádné transakce. Jednotlivé subjekty jsou právně nezávislé, ale společnosti A a B vytvoří konsolidující skupinu prostřednictvím vložení nové společnosti (Nový Holding) před plánovaným IPO. I když A a B před reorganizací netvořily skupinu (konsolidační celek), je možné připravit pro ně kombinovanou účetní závěrku. Firmy A a B byly pod společnou kontrolou po celé období, za které bude předložena kombinovaná účetní závěrka, z ekonomického hlediska představují jeden podnik (jsou aktivní ve stejné oblasti hospodářské

činnosti) a budou právně vlastnický propojeny (přes Nový Holding) před plánovaným IPO.

Naznačme si ještě časovou osu událostí. Paní M provozuje společnosti A, B a C více než 10 let. Rozhodla se, že uvede svoji cestovní kancelář na burzu. Plán je takový, že IPO (emise akcií Nového Holdingu) se uskuteční ve druhé polovině roku 2016. Regulátor požaduje, aby skupina pro zveřejnění v prospektu předložila účetní závěrku za rok 2015 se srovnatelným obdobím roku 2014 a mezitímní konsolidovanou účetní závěrku Nového Holdingu k 30. 6. 2016. Ke konci roku 2015 ale Nový Holding ještě neexistoval a společnosti A a B netvořily konsolidační celek. Reorganizace (vznik skupiny vlastněné Novým Holdingem) proběhla až v prvním pololetí 2016. Jedinou možností, jak splnit požadavek regulátora, je předložit za rok 2015 kombinovanou účetní závěrku sestavenou dle IFRS.

Na předchozím příkladu si také můžeme ukázat některá úskalí a limity sestavování kombinovaných účetních závěrek. Nejprve si trochu upravíme situaci. Podnik C není zcela nezávislý na aktivitách společností A a B. Společnost C totiž nakupuje pro zákazníky cestovní kanceláře ubytovací kapacity. Obě cestovní kanceláře A i B jsou ziskové, společnost C je ale dlouhodobě ztrátová. Je to tím, že nerealizuje odpovídající marži při přefakturaci nákladů za ubytování společností A a B.

V upraveném scénáři by byl problém akceptovat sestavení kombinované účetní závěrky jen za společnosti A a B a dát k takové závěrce výrok auditora potvrzující „věrný a poctivý obraz“. Pochopitelně ziskovost společností A a B je ovlivněna nízkou marží uplatňovanou společností C. Alternativním řešením by bylo sestavit kombinovanou účetní závěrku za společnosti A, B a C, a to proto, že jejich podnikání je na sobě závislé a tudíž vzájemně propojené. Jedním z pravidel sestavování kombinovaných

účetních závěrek je to, že definice „kombinovaného celku“ nemá významně ovlivňovat výsledky (ziskovost) vykazované za kombinovaný celek. Toto by mělo platit zejména v případech, kdy auditor vydává ke kombinované účetní závěrce výrok potvrzující „věrný a poctivý obraz“.

Problematické kombinovaných účetních závěrek by bylo možné věnovat mnohem větší prostor. Případně zájemce je možné odkázat na publikaci FEE „Combined and Carve-Out Financial Statements“ z roku 2013. Na závěr chci zdůraznit, že konsolidovaná účetní závěrka vyžaduje konsolidaci mateřské společnosti a všech jejích dceřiných společností, zatímco kombinovaná účetní závěrka poskytuje historické účetní informace o ekonomické aktivitě účetních jednotek bez ohledu na jejich strukturu vlastnických vztahů. Předpokladem pro přípravu kombinované účetní závěrky je existence identifikovatelného celku založeného na hospodářských aktivitách v průběhu období. Na rozdíl od hypotetických (tzv. pro forma) účetních závěrek neobsahují kombinované účetní závěrky předpokládané transakce, a proto je lze považovat za historické účetní informace.

Sestavení kombinovaných účetních závěrek se není třeba obávat, i když je to oblast, kde do značné míry chybějí praktické návody, jak postupovat. Nežádka existuje skupina možných uživatelů takto sestavených historických účetních informací. Navíc je ve většině

případů možné uplatňovat principy známé z konsolidace. Do budoucna lze očekávat, že i příprava kombinovaných účetních závěrek bude upravena příslušnými standardy a předpisy, které budou nejen regulovat danou oblast, ale poskytnou i potřebné návody, jak postupovat.

Dalšími zdroji informací týkajících se regulatorních požadavků při přípravě kombinovaných účetních závěrek mohou být:

- Velká Británie – Standards for investment reporting (SIR) 2000
- USA – SEC Codification of Accounting Bulletins Topic 1.B1
- Austrálie – Disclosing non-IFRS financial information
- Hongkong – Statement 3.340, Auditing Guideline

Milan Zelený

Ing. Milan Zelený, FCCA je absolventem ČVUT v Praze. Pracuje ve společnosti PricewaterhouseCoopers jako ředitel v oddělení auditu, kde se kromě portfolia klientů věnuje poradenství v oblasti aplikace Mezinárodních standardů účetního výkaznictví (IFRS), a to nejen v rámci České republiky, ale i v ostatních zemích střední a východní Evropy. Je členem Komory certifikovaných účetních ve Velké Británii (FCCA) a Komory auditorů ČR, kde je členem Výkonného výboru a předsedou Výboru pro IFRS a finanční instituce.

Test: Konsolidace

1. Ekvivalenční metoda je konceptně:

- metodou konsolidační (obdobně jako metoda plné konsolidace pro zachycení dceřiného podniku)
- metodou oceňování majetkové investice (obdobně jako ocenění reálnou hodnotou)

2. Výsledek ekvivalenční metody použité investorem k ocenění investice v dceřiné společnosti v individuální účetní závěrce sestavené dle IFRS za rok 2016 se musí shodovat s ekvivalenčním oceněním použitým k ocenění stejné investice v individuální účetní závěrce sestavené dle českých účetních předpisů:

- ano
- ne

3. K 1. 2. 2016 koupil podnik A 40% podíl v podniku B za 400 tis. Kč. K datu pořízení činila reálná hodnota čistých aktiv podniku B 900 tis. Kč. Výsledek hospodaření podniku B za celý rok 2016 činí 200 tis. Kč, za leden 2016 činil 20 tis. Kč. V jaké výši vykáže podnik A svoji investici v podniku B v „konsolidované“ účetní závěrce sestavené k 31. prosinci 2016 dle IFRS / dle českých účetních předpisů (ČÚP)?

- shodně ve výši 472 tis. Kč
- shodně ve výši 432 tis. Kč
- odlišně, a to ve výši 472 tis. Kč (IFRS) / 432 tis. Kč (ČÚP)
- odlišně, a to ve výši 480 tis. Kč (IFRS) / 440 tis. Kč (ČÚP)

4. Jak často je nutno testovat goodwill na snížení hodnoty podle IFRS?

- Pouze tehdy, pokud existují indikace snížení jeho hodnoty.
- Každoročně v rámci účetní uzávěrky, kdy je test pro-

váděn k rozvahovému dni běžného účetního období.

- Pravidelně kdykoliv během účetního období při zachování intervalu 12 měsíců mezi jednotlivými testy a navíc vždy, existují-li indikace snížení jeho hodnoty.
- Goodwill je specifické aktivum, které není třeba testovat, a pravidla test nevyžadují.

5. Goodwill oceněný a vykazovaný dle IFRS:

- se odpisuje rovnoměrně po dobu 5 let
- se odpisuje rovnoměrně po dobu 20 let
- se odpisuje rovnoměrně po dobu rozumně stanovenou účetní jednotkou
- se neodpisuje

6. Metoda poměrné konsolidace používaná pro konsolidaci společného podniku dle českých účetních předpisů je upravena i IFRS:

- Ano a je taktéž používána výhradně pro zachycení majetkové účasti ve společném podniku v konsolidované účetní závěrce.
- Ano jako alternativa ekvivalenční metody pro zachycení majetkové účasti ve společném podniku v konsolidované účetní závěrce, přičemž volbu metod činí účetní jednotka.
- Ne, neboť její použití bylo zrušeno novelizací, jež byla schválena pro použití evropskými společnostmi od 1. ledna 2014.
- Ne a nikdy nebyla.

7. Při použití metody poměrné konsolidace dle českých účetních předpisů je kalkulován konsolidační rozdíl:

- ano
- ne

8. Přepočtení zahraničního dceřiného podniku (Kč) na měnu vykazování konsolidované účetní závěrky (EUR) je shodný v českých účetních předpisech a IFRS:

- ano
- ne

9. Mezi tři klíčové oblasti účetních závěrek za rok 2015 sestavených dle IFRS zahrnuje ESMA ve svém podzimmím prohlášení:

- snížení hodnoty dlouhodobých aktiv a preciznost souvisejícího testování
- určení a použití reálné hodnoty u nefinančních aktiv
- vymezení konsolidačního celku a správnou aplikaci konceptu ovládnání
- výpočet odložené daně a související odsouhlasení výsledku hospodaření a daňového nákladu, výpočet efektivní daňové sazby

10. Mateřský podnik eviduje ve svých aktivech pohledávku ve výši 80 tis. Kč za svým 60% dceřiným podnikem z titulu prodaného zboží a „dcera“ eviduje naopak ve stejné výši závazek.

- V konsolidované rozvaze budou částky prezentovány jako součást pohledávek, resp. závazků.
- V konsolidované rozvaze budou částky vzájemně započteny ve 40% výši a ve zbývajících výši budou součástí pohledávek, resp. závazků.
- V konsolidované rozvaze budou částky vzájemně započteny v 60% výši a ve zbývajících výši budou součástí pohledávek, resp. závazků.
- V konsolidované rozvaze budou částky vzájemně započteny v plné výši a nebudou tak součástí pohledávek, resp. závazků.

Test připravil Libor Vašek

Zebra Technologies in Brno

is looking for **Senior Internal Auditors**
(EMEA & APAC region)

We are looking for Senior Internal Auditors with at least 3-4 years experience in the industry. As a Senior Internal Auditor you will be responsible for execution of financial, operational, risk-based, corporate governance, and Sarbanes-Oxley (SOX) audit projects for Zebra's domestic and international operations.

Wide scope of audit areas and chance to work in a newly built team with broad geographical radius (EMEA & APAC) make this role a unique opportunity for ambitious audit professionals who are looking for the next career step.

Scope of Responsibilities:

- Responsible for planning, leading, and executing financial/operational and compliance/governance internal audit projects.
- Assist in assuring compliance with Sarbanes-Oxley legislation, especially as it relates to Section 404.
- Provide the Internal Auditor (and other team members, as relevant) with appropriate guidance during the course of project work.
- Ensure that IA Management and the auditee are kept up to date with potential audit findings during the course of fieldwork.
- Take the lead role on moderate to high complexity projects and works under closer supervision of a Manager or Director on some projects classified as having very high complexity.
- Performs project planning, lead interviews, document the business processes, evaluate the effectiveness of controls.

What we offer:

- Competitive salary
- Positive and professional working environment
- A great chance to learn new things and work on international assignments
- Structured training and career development (e.g. ACCA)
- 5 weeks of vacation
- A set of other competitive benefits (e.g. sport, wellness, meals, pension, insurance and other contributions)

Requirements:

- Master's degree in a business-related major (i.e., Accountancy, Finance, Business Administration, etc.)
- 3-4 years of professional work experience in the industry (specifically with auditing background) OR 5+ years of professional work experience in financial positions
- Excellent English (written and spoken)
- Solid understanding of core business processes (i.e., Accounting, Financial Reporting, Procurement, Accounts Payable)
- Proficiency in PC-based computer systems, including MS programs and Visio (Knowledge of audit software such as Teammate AM is a plus)
- Travel is estimated at 25-30%, with a focus on international travel across Europe and Asia (ready for overtime when needed)

In case of interest
please send your application via email:
ondrej.zikmunda@zebra.com

Zebra Technologies, Kolejní 2904/1
612 00 Brno, Česká republika

Co se Vám líbí na práci Interního auditora v Zebra Technologies?

Petr Bubeník
Senior Internal Auditor

Po několika měsících v Zebře jsem odjel do Chicaga a pomáhal našim americkým kolegům se SOX auditem.

Alina Davidenko
Internal Auditor

Díky internímu auditu jsem nahlédla do práce všech významných oddělení naší společnosti a setkala jsem se s kolegy na celé řadě pozic. Poprvé v životě jsem se zúčastnila inventury a dovedu si představit fungování skladu.

VISIT OUR CAREER WEBSITE
WWW.ZEBRA.JOBS.CZ

Účetnictví, daně a audit v obchodních korporacích

Nakladatelství Grada se pravidelně věnuje účetní problematice a mezi novinky roku 2016 vstoupila i kniha pedagogů z Vysoké školy ekonomické v Praze, jejímž cílem je propojit účetnictví s obchodním právem, daněmi a auditem. To jsou disciplíny na jedné straně s rozdílnými pravidly, na druhé straně v podnikatelském procesu vzájemně propojené. Autoři se v tomto díle pokusili popsat toto propojení, rozebrat ho na příkladech a ukázat jeho složitost.

Publikace je rozdělena do pěti vzájemně na sebe navazujících částí:

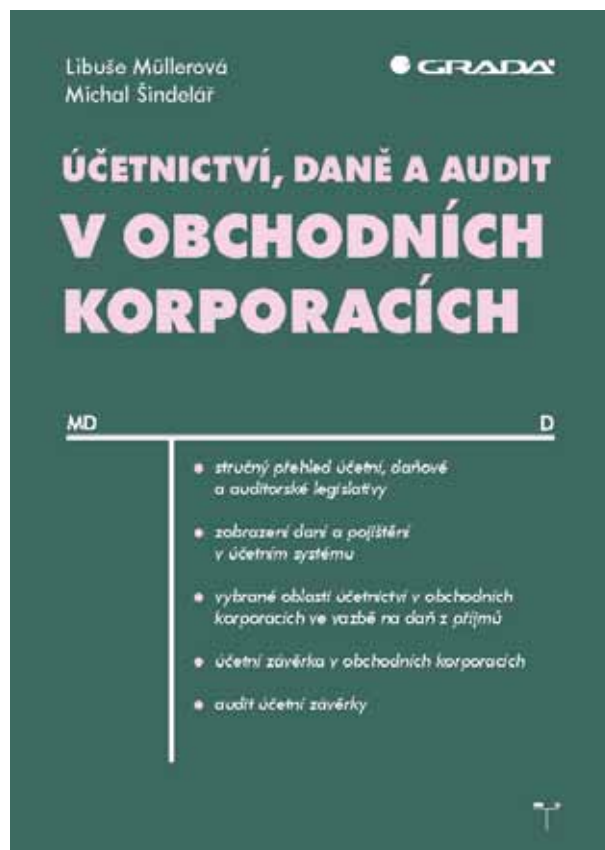
- I. Stručná rekapitulace legislativy
- II. Daně v systému účetnictví obchodních korporací
- III. Vybrané oblasti účetnictví obchodních korporací ve vazbě na daň z příjmů
- IV. Účetní závěrka v obchodních korporacích
- V. Audit účetní závěrky

První část obsahuje čtyři kapitoly a rozebírá základní legislativní úpravu obchodních korporací, účetnictví, daní a auditingu. První kapitola vymezuje obchodní korporace z hlediska občanského a obchodního práva, začíná tedy vztahem mezi občanským zákoníkem a zákonem o obchodních korporacích, vznikem obchodní korporace, dále vysvětluje základní pojmy z obchodních korporací a je zakončena příčinami zrušení obchodní korporace. Na obchodně-právní vymezení obchodních korporací navazuje druhá kapitola obsahující účetní legislativu těchto subjektů. Výchoziskem jsou požadavky na regulaci účetnictví, je popsán vztah mezi českými účetními předpisy a mezinárodními standardy účetního výkaznictví. Stranou pozornosti autorů nezůstala ani daňová legislativa obchodních korporací, kterou obsahuje třetí kapitola. Nejprve jsou popsány principy a právní předpisy upravující přímé daně – daň z příjmů a majetkové daně – posléze právní předpisy týkající se nepřímých daní, především spotřebních daní a daně z přidané hodnoty. V rámci daňové legislativy nelze opomenout ani právní úpravy sociálního zabezpečení. První část publikace je zakončena čtvrtou kapitolou obsahující regulaci povinného auditu. Pozornost je věnována podstatě a významu statutárního auditu stejně jako samotné regulaci auditorské profese jak v mezinárodním, tak v českém měřítku. Na závěr jsou vysvětleny změny v kritériích pro povinný audit účetní jednotky.

Druhá část publikace se zabývá účtováním jednotlivých daní. Pátá kapitola obsahuje obecné způsoby účtování jednotlivých daní a sociálního zabezpečení se zaměřením na účetní řešení několika specifických situací ve vztahu k dani z přidané hodnoty. Kapitola je ukončena shrnutím požadavků na účetní a daňové doklady. Navazující šestá kapitola obsahuje podrobný popis výpočtu, účtování a platby daně z příjmů právnické osoby. Kapitola

demonstruje, jak se z účetního výsledku hospodaření zjišťuje základ daně ze zisku. S rozdílnými účetními a daňovými pravidly souvisí odložená daň. Kapitola podrobně popisuje příčiny vzniku odložené daně, metody zjišťování odložené daně a samotné účtování odložené daně.

Vazbu na daň z příjmů v jednotlivých oblastech účetnictví zobrazuje další část knihy. Sedmá kapitola analyzuje dlouhodobý majetek z hlediska účetních a daňových předpisů. Závěr kapitoly obsahuje účetní i daňové řešení různých způsobů vyřazení dlouhodobého majetku z evidence. Navazující osmá a devátá kapitola zobrazuje účetní a daňové konsekvence zásob a krátkodobého finančního majetku. Desátá kapitola se zabývá rezervami a opravnými položkami z účetního i daňového pohledu. Jedenáctá kapitola se věnuje zúčtovacím vztahům. Kromě pohledávek a závazků z obchodních vztahů pojednává i o vztazích se zaměstnanci a společníky. Pozornost je věnována i odvodu a čerpání dávek nemocenského pojištění zaměstnanci. Poslední, dvanáctá kapitola této části obsahuje účetní a daňové informace o vlastním kapitálu obchodní korporace. Vlastní kapitál doznal poměrně značných změn při redefinici soukromého práva. Kapitola obsahuje principy účtování o zvýšení a snížení základního kapitálu včetně jeho možných příčin, účtování a zdanění rozdělování zisku, případně úhrady

ztráty a věnuje se i zcela novému institutu záloh na podíl na zisku.

Druhá a třetí část publikace je doplněna schémata za účtování a obsahuje také řadu příkladů.

Završením účetních prací na konci účetního období je účetní závěrka, která poskytuje důležité informace pro rozhodování uživatelů. Tě je věnována čtvrtá část knihy. Nejprve je pozornost zaměřena na přípravné práce předcházející sestavení účetní závěrky a na vysvětlení řádné inventarizace majetku a závazků, včetně vyčíslení inventarizačních rozdílů s účetními a daňovými dopady, a časového rozlišení, včetně zúčtování dohadných položek. Následně je představeno uzavření účetních knih, které v konečném důsledku vede k sestavení samotné účetní závěrky. Na závěr jsou uvedeny následné povinnosti související s účetní závěrkou, jako je povinný audit, sestavení daňového přiznání, sestavení výroční zprávy a zveřejnění výroční zprávy.

Závěrečná část a zároveň poslední kapitola je věnována ověřování účetní závěrky auditorem, pravidlům, kterými se auditoři řídí, a vyjádření jejich názoru na účetní závěrku ve formě výroku, který je prezentován ve zprávě auditora.

Z uvedeného obsahu je zřejmé, že kniha poskytuje zajímavý pohled na spojení účetních, daňových a auditorských předpisů. Jak uvádí autoři v úvodu – cílem

není podat vyčerpávající přehled všech čtyř disciplín. Každá z nich by vydala na samostatnou publikaci.

Avšak každý, kdo se zabývá některou z nich, potřebuje alespoň minimální informace o těch ostatních, aby pochopil vzájemné souvislosti.

Knihy vychází z právního stavu roku 2016, autoři upozorňují na hlavní změny, které přinesla rozsáhlá novela zákona o účetnictví a navazující vyhlášky pro podnikatele. Snaží se čtenáře seznámit i s nově používanými účty, a to s účtovým rozvrhem, který obsahuje věcné i formální změny účinné od 1. ledna 2016.

Publikace je bezesporu užitečným zdrojem informací pro všechny podnikové manažery, účetní odborníky, daňové poradce, auditory, ale i právníky, kteří se ve své praxi musejí vypořádat s účetními a daňovými konsekvencemi. Publikace bude užitečná také pro studenty ekonomických fakult na úrovni bakalářského i magisterského stupně studia.

Jana Skálová

Název: Účetnictví, daně a audit v obchodních korporacích

Autoři: Libuše Müllerová a Michal Šindelář

Vydal: GRADA Publishing, a.s.

Počet stran: 208

ISBN 978-80-247-5806-0

Co najdete v e-příloze č. 4/2016

Přístup k e-příloze Auditor

E-příloha Auditor vychází souběžně s tištěným časopisem Auditor v elektronické podobě. Pro auditory je ke stažení v uzavřené části webových stránek Komory auditorů www.kacr.cz, kam se lze dostat pod přihlašovací jménem a heslem. Auditoři také mohou požádat o zaslání e-přílohy e-mailem na: sikorova@kacr.cz. Předplatitelům je e-příloha zaslána e-mailem.

Daně

- **Nízké daně? Offshore už není, co býval**

V e-příloze najdete rozhovor s Vítězslavem Hruškou, partnerem společnosti Apogeo, na aktuální téma offshorových firem, který

byl zveřejněn v časopise Euro.

- **Porošenko i blízci Putina. Dokumenty odhalují daňové úniky světové elity**

Stejnému tématu a kauze úniku dokumentů panamské firmy Mossack Fonseca je věnován i další článek, který vyšel v E15.

- **Nová pravidla EU pro daňové informace**

Země EU se počátkem března dohodly na doplnění pravidel o výměně daňových informací tak, aby omezily nadnárodním firmám možnost daňových úniků a přesouvání zisků.

- **Schäuble: Daňové úniky můžeme potřít s propojenými obchodními rejstříky**

- **Počet neplatičů DPH narostl o třetinu, jsou to hlavně malé pražské firmy**
- **Bez sankce lidé stihli podat 1,85 milionu daňových přiznání**

Zaznamenali jsme

- **Revoluce ve financování politických stran se nekoná**
Politické strany jsou podle průzkumu nejkorumpovanější články veřejné moci. Ministerstvo vnitra proto připravuje změnu zákona o sdružování v politických stranách a novely souvisejících volebních zákonů.
- **Chudší strany. Už si nepůjčí od Agrofertu či Cíle**
- **V ČR je 244 stran a hnutí**

-kv-